

37

Biuletyn pism związkowych i zakładowych

ZBIORY OŚRODKA KARTA

4-16.09.1981

AGENCJA PRASOWA

NEGOCJACJE

Prace nad projektami ustaw o samorządzie i przedsiębiorstwie w Sejmie.....001
Spotkanie w Sejmie nt. projektu ustawy o zw. zawodowych 003

KRAJOWA KOMISJA POROZUMIEWAWCZA

Prezydium KKP.....101

INFORMACJE TYGODNIA

W REGIONACH

WZD w Radomiu.....201
W odpowiedzi na apel KKP.....201
Zawieszenie strajku w OZGra.....201
Referendum i porozumienie w Hucie Katowice.....201
Konflikt w drukarni ZR Gdańsk.....201
Zajścia w Koninie.....201
Protest PKS w Grodzisku Mazowieckim.....201
Konferencja "Praca ludzka".....201

SEKCJE BRANŻOWE I ZAWODOWE

II Konferencja Sekcji Branżowych i Zawodowych.....202
Zjazd Delegatów Oświaty i Wychowania.....202
Obrady Krajowej Sekcji Bankowców.....202
Sekcja Wodociągów i Kanalizacji nt. rozmów w MAGTIOS.....202
Rozmowy Sekcji Melioracji Wodnych w MAGTIOS.....203
Regionalne zebranie mandatariuszy Sekcji Emerytów i Rencistów.....203
Gotowość strajkowa hutników.....203
Ws. zapłaty za pracę w wolne soboty w górnictwie.....203

INICJATYWY OBYWATELSKIE

Budynki na cele społeczne.....203
Budynek ZOMO na szpital.....203
Propozycje utworzenia Społecznego Komitetu Budowy Szpitala w Grudziądzu.....203
I Ogólnopolskie spotkanie przedstawicieli środowisk uczniowskich.....203
Powstanie oddziałów KPN.....203
Inicjatywa warszawskich taksówkarzy.....203

WŁADZA A SPOŁECZEŃSTWO

Przeciw kandydatowi na naczelnika Terespoła.....204
O prawo zrzeszania się w związkach zawodowych.....204
W sprawie wizyty M. Rakowskiego w Starachowicach.....204
Poparcie dla wystąpienia M. Jurczyka.....204
Reakcje na "Posłanie do ludzi pracy Europy Wschodniej".....204
Do Sejmu PRL ws. ustawy o samorządzie.....204
Odmowa rejestracji ZMP "Robotnik".....205

SAMORZĄD PRACOWNICZY

Spotkanie uczestników "Porozumienia na Rzecz Reformy".....205
Posiedzenie lubelskiej grupy roboczej.....205
Samorząd w PKP.....205

W OBRONIE KONSUMENTA

Rozmowy nt. możliwości poprawy sytuacji rynkowej.....205
Ws. sytuacji na rynku i cichych podwyżek cen.....205
Ws. kartek dla województwa stołecznego.....206
Marnotrawstwo.....206
Ws. podziału reglamentowanych towarów.....206
Ws. rekompensat.....206
Strajk ostrzegawczy w woj. legnickim.....206
O kontrolę nad handlem zagranicznym.....206
Ws. wysyłki paczek żywnościowych.....206
O części zamienne i ogumienie dla samochodów PKS.....206

PRAWORZĄDNOŚĆ

Bunt więźniów w Bydgoszczy.....207
Protesty przeciwko umorzeniu śledztwa w sprawie bydgoskiej.....207
Wokół "sprawy bydgoskiej".....208
Pobicie w Inowrocławiu.....208
Głodówka - protest przeciwko odmowie paszportu.....208

W OBRONIE WIĘZIANYCH ZA PRZEKONANIA

Proces przywódców KPN.....208
Represje wobec członków Komitetu Obrony Prześladowanych za Przekonania.....208
Apel do Zjazdu.....208

PRZECIW "SOLIDARNOŚCI"

Pobicie działaczy "Solidarności".....208
Zatrzymania podczas akcji kolportażowych.....208
Działalność nieznanymi sprawców.....209
Represje wobec "Solidarności" w RSP.....209
Kradzież dokumentów "Solidarności".....209
Ws. śledztwa przeciwko KZ przy kopalni "Sosnowiec".....209
Śledztwo za propagowanie "dni bez prasy".....209
Poufne instrukcje Ministra dla dyrektorów.....209
Ocenzurowanie Tygodnika "Solidarność".....209

O DOSTĘP DO ŚRODKÓW MASOWEGO PRZEKAZU

Posiedzenie KKK NSZZ "Solidarność" w RiTV.....209
Oddział Maków Mazowiecki do Prezesa Loranca.....210
Ws. transmisji TV ze Zjazdu.....211
O dostęp Związku do środków przekazu.....211
Przeciw dezinformacji.....211
Walne zebranie białostockiego SDP.....211

KULTURA I CENZURA

Rewizja w punkcie kolportażu niezależnej oficyny.....211
Upowszechnienie wydawnictw niezależnych.....211
Białe plamy w "Głosie Wybrzeża".....211
Ocenzurowanie spektaklu w Jeleniej Górze.....211
Ws. listu otwartego do słuchaczy.....211
Sprawa statusu PRiTV.....211

O NIEZALEŻNOŚĆ PRASY ZWIĄZKOWEJ

Aresztowanie redaktora "Biuletynu Dolnośląskiego".....211
Strajk ostrzegawczy w ZSO Polam w Pile.....212
Sprawa "Biuletynu Informacyjnego".....212
Likwidacja serwisu zielonogórskiego.....212

STUDENCI

Ws. projektu ustawy o szkolnictwie wyższym.....212
Rozmowy NZS z ministrem nauki szkolnictwa wyższego i techniki.....212
Konferencja prasowa ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki.....212
KKK NZS o sprawach socjalnych studentów.....212
Wyrok w procesie Lindy Winsh.....212

RZEMIEŚLNICY

Protest rzemieślników.....213

ROLNICY

Obrady OKZ NSZZ RI "Solidarność".....213
Oświadczenie rzecznika prasowego OKZ NSZZ RI.....213
Akcja protestacyjna rolników.....213
Poparcie dla akcji rolników.....213
Rolnicy indywidualni przedwko zatrudnianiu uczniów w PGR-ach.....213
Ws. represji wobec działaczy NSZZ RI.....213
Ws. rejestracji "Solidarności Wiejskiej".....213
Patronat Ursusa nad "Solidarnością" RI w Wysokiem Mazowieckim.....214
Apel rolników do członków "Solidarności".....214

CD.S.404

Numer przygotowali: Bohdan Bielski, Seweryn Blumsztajn, Anna Dodziuk, Ewa Jastrun, Urszula Kiełbasa, Helena Łuczyno, Krystyna Naszkowska, Małgorzata Pawlicka, Iwona Raypert, Ryszard Rubinsztajn, Anna Schiller, Leszek Szaruga, Joanna Szczęsna, Wiesław Usiębło, Maciej Włopotowski, Zbigniew Zegarski, Andrzej Zozula

AGENCJA PRASOWA

Z SIEDZIBĄ W MAZOWSZU

UL. MOKOTOWSKA 16/20

WARSZAWA

TEL. 28 34 62 W.43

TLX 816077

NBP VIII O/M W-WA 1081-3056-132

Prace nad projektami ustaw o samorządzie i przedsiębiorstwie w Sejmie.

4.09. odbyło się ostatnie posiedzenie podkomisji rozpatrującej rządowe projekty ustaw o przedsiębiorstwie i samorządzie. Z ramienia "Solidarności" uczestniczyli w nim przedstawiciele Sieci Wiodących Zakładów Pracy /A.Swinarski, Kłotowski, T.Stankiewicz, A.Ziemianin/. W toku poprzednich spotkań projekty rządowe uległy znacznym modyfikacjom.

W kilku wypadkach przyjęto rozwiązania zawarte w proponowanym przez "Sieć" projekcie ustawy o przedsiębiorstwie społecznym. Na ostatnim posiedzeniu miano przyjąć ostateczną wersję projektu. Opracowana ona została przez zespół techniczny, który spotkał się z posłami na zamkniętym posiedzeniu podkomisji w dn. 1.09.

Plenarne posiedzenie otworzyło wystąpienie min.d/s reformy gosp. W.Baki. Wyraził on swoje niezadowolenie z relacji prasowych, jakie ukazały się po ostatnim posiedzeniu podkomisji /patrz: AS nr 35 s.204/. Sugerowały one, że Rząd hamuje postęp prac i zaprzepaszcza szansę porozumienia. Jego zdaniem rząd przez cały czas zajmował postawę otwartą, a z propozycji powołania dyrektora przez radę pracowniczą - przy wyłączeniu przedsiębiorstwa o podstawowym znaczeniu gospodarczym - wycofał się dlatego, że współczesny stan nauki o zarządzaniu uniemożliwia jasne określenie kryteriów takiego wyłączenia. Nie znaczy to - zdaniem min.Baki - że nie będzie można do tej sprawy powrócić. Na tym etapie rząd proponuje jednak zapis, iż dyrektora powoływać będzie organ założycielski za zgodą załogi. Uzupełnieniem tego punktu ma być artykuł przewidujący, że w skład komisji konkursowej, która ma proponować kandydatów na dyrektorów, wejść z urzędu predest. organu założycielskiego, rady pracowniczej, organizacji politycznych i młodzieżowych, związków zawodowych oraz stowarzyszeń naukowo-technicznych. Zdaniem min. Baki wybrany w ten sposób dyrektor będzie łączył interes załogi z interesem ogólnospołecznym. Min. Baka proponował ponadto przewrócenie zapisu, że w niektórych wypadkach akt założycielski przedsiębiorstwa może przewidywać powoływanie dyrektora przez radę pracowniczą.

Po wystąpieniu min. Baki Ziemianin oświadczył, że delegacja Solidarności nie traktuje opracowanych przez zespół techniczny projektów jako uzgodnionych. W wielu zasadniczych kwestiach - między innymi tych, o których mówił min.Baka - stanowisko Związku jest rozbieżne z projektem.

Ostateczne stanowisko wobec obu projektów ustaw zostało przedstawione na posiedzeniu Komisji 11.09.

Następnie dyskutowano przygotowany przez zespół techniczny projekt ustawy o samorządzie:

W stosunku do projektu, który rząd wniósł do Sejmu, zmieniono artykuły określające kompetencje ogólnego zebrania załogi i rady pracowniczej. Do kompetencji rady pracowniczej należeć ma m.in. uchwalanie planu rocznego, podejmowanie uchwał w sprawie inwestycji i podziału dochodu pozostającego w dyspozycji przedsiębiorstwa. Falnie zebranie uchwała statut przedsiębiorstwa, plany wieloletnie i dokonuje rocznej oceny rady pracowniczej i dyrektora. Predest. Solidarności proponowali, aby do kompetencji rady pracowniczej należało również łączenie i podział przedsiębiorstw. Podkomisja nie uwzględniła jednak tego zapisu.

Dyskusję wzbudził artykuł mówiący, że bez zgody rady pracowniczej nie można zwolnić jej członka podczas trwania kadencji oraz do roku po jej upływie, jak również artykuł dający dyrektorowi prawo wstrzymania decyzji ogólnego zebrania lub rady pracowniczej, jeśli jest ona niezgodna z interesem ogólnospołecznym. Na wniosek przedstawicieli Solidarności wprowadzono analogiczne prawo do wstrzymywania decyzji dyrektora przez radę pracowniczą. W toku dyskusji nad ustawą przedstawiciele ZNP ponowili swoją propozycję, aby spory prawne rozstrzygał sąd, a spory natury społeczno-gospodarczej odpowiedni organ przedstawicielski. Przedstawiciel Zw.Autonomicznych domagał się umieszczenia w artykule wstępnym zapisu, że załoga zarządza przedsiębiorstwem a nie "uczestniczy w zarządzaniu".

Z kolei dyskutowany był nowy projekt ustawy o przedsiębiorstwie, omówiony wstępnie na poprzednim posiedzeniu podkomisji /patrz: AS nr 35. s.204/. Zastrzeżenia przedstawicieli "Solidarności" wzbudził artykuł, zgodny z którym Rada Ministrów w drodze rozporządzenia ma określić zakres stosowania przepisów ustawy do przedsiębiorstw podległych MON oraz "wykonujących w całości, bądź w części zadania na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa". Obecni na posiedzeniu przedstawiciele MON, uzasadniając konieczność utrzymania zapisu w tej formie, powoływali się na konieczność utrzymania tajemnicy państwowej oraz na to, że produkcja dla wojska podlega innym zasadom planowania i finansowania. Dotyczyło to ma nawet konkretnych wydziałów w poszczególnych przedsiębiorstwach.

Kolejnym punktem spornym było pozostawienie do decyzji organów założycielskich sprawy podziału i łączenia

przedsiębiorstwa. Przedstawiciele "Solidarności" proponowali, aby następowało to po uzgodnieniu z radą pracowniczą. Ich stanowisko popierali przedstawiciele zw.autonomicznych, ZNP i poseł Bukowski. Pomimo to przyjęto wersję rządową, odnotowując, że odp. związki złożyły w tym punkcie sprzeciw. Podobnie rozwiązano sprawę najbardziej niewrażliwych punktów ustawy - powoływania dyrektora i konkursu. Przyjęto zapis rządowy. Również w tym wypadku stanowisko "Solidarności" /dyrektora powinna powoływać rada pracownicza i ona powinna decydować o formie konkursu/ poparli predest. zw.autonomicznych i ZNP. Przedstawiciele zw.branżowych w ogóle nie zabierali głosu. Propozycja "Solidarności" aby wprowadzić zapis wariantowy spotkała się ze sprzeciwem dyr.Mironczuka /URM/. Powoływał się on na przebieg ostatniego plenum i uchwały KC PZPR, w której podkreślono konieczność wpływu partii i państwa na obsadzenie stanowisk kierowniczych.

Predest. "Solidarności" kwestionowali również artykuł na mocy którego organ założycielski musi wyrażać zgodę na zmianę profilu działalności przedsiębiorstwa.

Pos. Komender broniąc zapisu argumentował, że utrzymanie wpływu organów centralnych na działalność przedsiębiorstw jest konieczne dla ukrócenia możliwych tendencji monopolistycznych.

T.Stankiewicz replikował, że zagwarantować to powinna ustawa antymonopolistyczna, a nie nakazowe zarządzanie. Kontrowersje wzbudził również artykuł dopuszczający - obok dobrowolnych - obligatoryjne zrzeszenia przedsiębiorstw.

Przedstawiciele "Solidarności" proponowali, aby w wypadku ich tworzenia zasięgnięto najpierw opinii odpowiednich komisji sejmowych. Pod koniec obrad przedstawiciele rządu zaproponowali wpisanie do ustawy artykułu mówiącego, że w okresie przejściowym /2-3 lata/, do czasu pełnego wprowadzenia reformy gospodarki, rząd będzie miał prawo wydawać przepisy tymczasowe. Argumentowano, że w warunkach reglamentacji ustawa nie będzie mogła w pełni funkcjonować.

Po propozycji Ziemianina, aby odpowiednio uzupełnić nie tę właśnie ustawę, lecz ustawy o prawie bankowym i systemie finansowym, posłowie zdecydowali zaproponowane do przez rząd artykuły nie zamieszczać.

Zamykając obrad pos. Łopatka oświadczył, że zdecydowana większość artykułów obu ustaw została uzgodniona w przypadku pozostałych wprowadzone zostaną przy nich adnotacje, że przedstawiciele odpowiednich związków zajęli odmienne stanowisko. 11.09. odbył się ma plenarna debata nad obydwojema ustawami w połączonych Komisjach Prac Ustawodawczych oraz Planowania, Finansów i Budżetu

Oprac. W.Kamiński

11.09. o 10.00 rozpoczęło się posiedzenie Komisji Sejmowych Prac Ustawodawczych oraz Planu, Budżetu i Finansów /prace podkomisji /patrz: AS nr 30 s.001, AS nr 31 s.204, AS nr 35, s.204/ Oprócz posłów w posiedzeniu brał udział przedstawiciel "Solidarności": M.Gil, doc. Sz.Jakubowicz, dr. T.Stankiewicz i dr.B. Ziemianin, przedstawiciele związków branżowych: Z.Zdańlowicz i J.Olejnik, Konfederacji Autonomicznych Zw. Zawodowych: B.Stelmach i dr. R.Tupin oraz min.Wł.Baka i jego eksperci. Przewodniczyli na zmianę przewodniczący obu Komisji posłowie: Z.Zakrzewski i Z.Certych.

Pos.A.Łopatka zreferował podstawowe kwestie dyskutowane przez podkomisję: jedna czy dwie ustawy własności państwowa czy grupowa, załoga zarządza czy uczestniczy w zarządzaniu /rozstrzygnięto, że uczestniczy/ powoływanie i odwoływanie dyrektora na stanowisko.

Min.Baka przedstawił zmiany w stosunku do pierwotnego projektu rządowego idące - wg niego - w kierunku zwiększenia kompetencji rady pracowniczej, m.in.: możliwość wstrzymania decyzji dyrekcji, udział w decyzjach o podziale i łączeniu przedsiębiorstw, pakiet uprawnień stanowiących możliwość wnioskowania w określonych okolicznościach o odwołanie dyrektora /organ założycielski musi taki wniosek uwzględnić lub zarządzić postępowanie wyjaśniające/. W projekcie przewidziano możliwość powoływania dyrektora przez radę pracowniczą, jeśli zawarte będzie to w akcie założycielskim przedsiębiorstwa.

Następnie M.Gil przedstawił Uchwałę Zjazdu "Solidarności" ws. samorządów /patrz: AS nr 36, s. 402/.

Sz.Jakubowicz stwierdził, że zasadniczą sprawą w projekcie o przedsiębiorstwie jest rozstrzygnięcie czy dyrektor ma być namiestnikiem organu założycielskiego w przedsiębiorstwie, czy pracownikiem zatrudnionym przez samorząd i przed nim odpowiedzialnym. Niezależnie od zmian w nowym projekcie ustawy dyrektor nadal jest służbowo zależny od organu założycielskiego, co umożliwi kontynuowanie systemu nakazowego i wyklucza oparcie zmian w gospodarce na systemie samorządowym. "Solidarności" nie może zgodzić się na rządową propozycję ws. procedury konkursu, gdyż jest ona kontynuacją "KSR-owskiego modelu organizowania samorządu pracowniczego". Jest ona zresztą niezgodna ze sformułowanym w projekcie ustawy stwierdzeniem, że sa

morząd jest niezależny od administracji państwowej i organizacji politycznych oraz w pełni wybieralny. Wbrew zarzutom stawianym "Solidarności" o upolitycznienie kwestii samorządów, Związek chciałby odpolitycznić stanowisko dyrektora, uczynić je gospodarczym - powie dział Jakubowicz. Zarzucił on stronie rządowej, że dwukrotnie wycofała się z własnych propozycji, które zbliżały ją do stanowiska załóg po raz pierwszy, gdy z projektu Komisji ds. Reformy Gospodarczej usunęła artykuł stwierdzający, że wniosek rady pracowniczej o odwołanie dyrektora jest obowiązujący dla organu założycielskiego i po raz drugi, wycofała się ze swojego projektu, aby w dominującej większości przedsiębiorstw rada pracownicza mogła powoływać i odwoływać dyrektora, zachowując za prawo dla organu założycielskiego tylko w przedsiębiorstwach o szczególnym znaczeniu gospodarczym /patrz: AS nr 35 s.204/.

Wypowiadając się o Uchwale Zjazdu "Solidarności" pos. Zakrzewski stwierdził, że "nie wszystkie sformułowania tej Uchwały respektują Sejm, jako najwyższą władzę w państwie. Zdaniem pos. Łabusia Uchwała delegacji Sejm. Także kilku innych członków Komisji obrzuciła treść Uchwały. Jedynie pos. Roztworowski stwierdził, że postawie będą musieli przyzwyczać się do tego, że są krytykowani.

Większość posłów popierała propozycje rządowe. Wyjątki stanowiły głosy pos. Kijowskiego i posłanki Banasik.

Pos. Kijowski uznał przyjętą przez podkomisję formułę powoływania dyrektora za najgorszą z możliwych; wg niego będzie ona stymulować przyszłe konflikty. Stwierdził, że Sejm musi jasno określić, kto powołuje dyrektora. Jego zdaniem powinien to być Samorząd.

Posł. Banasik powiedziała, że bezsporna jest zasada przestrzegania interesu ogólnospołecznego, ale ważne jest jakimi metodami ma być ona realizowana. Jeżeli ma być zachowana spójność z reformą, to muszą to być metody pośrednie, z czego, jej zdaniem, wynika powoływanie dyrektora przez radę pracowniczą za zgodą organu założycielskiego.

Na zakończenie poinformowano, że 14.09 odbędą się posiedzenia przydzielenia klubów poselskich, a 15.09 ostatnie plenarne posiedzenie obydwu Komisji Sejmowych, na którym przyjęte zostaną ostateczne wersje obu uchwał.

12.09. ma się zebrać jeszcze raz podkomisja, aby wprowadzić ostateczne poprawki do projektów.

12.09. odbyło się posiedzenie podkomisji pod przewodnictwem prof. A. Łopacki. Obecna na nim delegacja "Solidarności" /T. Stankiewicz, Kitowski/ zgłosiła uzupełnienia do swoich poprzednich propozycji. Utrzymując swoje stanowisko, że dyrektora przedsiębiorstwa może powoływać tylko rada pracownicza, przedstawiciele Związku uznali, że organowi założycielskiemu może przysługiwać prawo umotywowanego sprzeciwu. Sprzeciw taki mógłby być wnoszony w ciągu 1 miesiąca od wyboru dyrektora, a ewentualne rozstrzygnięcie zapadałoby na drodze sądowej. Natomiast odwoływanie dyrektora miałyby być zastrzeżone wyłącznie dla Rady pracowniczej.

Rada Pracownicza miałaby również powoływać komisję konkursową. Co do pozostałych rozbieżności, delegacja "Solidarności" podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko. Domagała się ponadto, aby zgłoszone przez nią rozwiązania przedstawione zostały jako warianty "Solidarności" na plenarnym posiedzeniu Sejmu.

Opracował: A. Zazula

15.09. odbyło się ostatnie posiedzenie połączonych komisji sejmowych Planu Gospodarczego Budżetu i Finansów oraz Prac Ustawodawczych. Nie uczestniczyli w nim przedstawiciele "Solidarności", których poinformowano, że będzie to posiedzenie zamknięte.

Na wstępie pos. Łopacka - przewodniczący podkomisji która opracowywała projekty ustaw - złożył sprawozdanie z posiedzenia podkomisji w dn. 12.09. Podkreślił, że pomimo odczytania uchwały Zjazdu "Solidarności" grupa negocjacyjna Związku zaproponowała wariantowe zapisy ws. powoływania dyrektora i konkursu, uznając tym samym za stosowne kontynuowanie prac nad ustawami Wg. pos. Łopacki zapisy te należy rozumieć jako wyraz woli grupy negocjacyjnej, a nie stanowisko związku.

Następnie pos. Łopacka przedstawił autokorekty pod komisji do tekstów obu ustaw. Wariantowy zapis uzyskały artykuły mówiące o powoływaniu dyrektora /4 wariant plus wariant "Solidarności"/, składu komisji konkursowej oraz o sposobie odwoływania dyrektora

Warianty "Solidarności" brzmią: "Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje rada pracownicza. Organowi założycielskiemu przysługuje prawo umotywowanego sprzeciwu w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania uchwały rady pracowniczej", "... rada pracownicza powołuje komisję konkursową". "Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego odwołuje rada pracownicza".

W wariantach rządowym wymienia się przypadki, w których rada pracownicza może wystosować wniosek do organu założycielskiego o odwołanie dyrektora. Może to

uczynić m.in. wtedy, gdy "dyrektor swoją działalnością poważnie narusza przepisy prawa. Zrezygnowano z prawa rozstrzygnięcia konfliktów pomiędzy przedsiębiorstwami przez sądy, tym samym dając to uprawnienie komisjom arbitrażowym. Organ założycielski będzie miał prawo zawiesić dyrektora, "gdy dalsze pełnienie przez niego funkcji zagraża podstawowym interesom gospodarki narodowej". Dyrektora zrzeczenia ma się powoływać i odwoływać za zgodą organu założycielskiego sprawującego nadzór nad zreszaniem.

Podczas posiedzenia posłowie, przedstawiciele rządu i organizacji związkowych składali ostatecznie propozycje poprawek i uzupełnień. Min. Baka zaproponował uzupełnienie końcowych przepisów ustawy o samorządzie: do czasu powołania przez załogę przewidzianych w ustawie organów samorządowych, ich kompetencje posiada dyrektor.

Przedstawiciele z-branżowych wypowiedzieli się ws. powoływania dyrektora za wariantem pos. Bukowskiego /"Dyrektora powołuje i odwołuje rada za zgodą organu założycielskiego//, a w sprawie warunków konkursu za wariantem "Solidarności". Do rządowego katalogu sytuacji, w których rada pracownicza może wystąpić z wnioskiem o odwołanie dyrektora, zaproponowali dodanie przypadku, kiedy dyrektor nie uzyska absolutorium załogi.

Przedst. ZNP wypowiedzieli się za wariantem pos. Zakrzewskiego /"dyrektora powołuje organ założycielski na podstawie wniosku rady pracowniczej ustalonego w oparciu o konkurs", a ws. konkursu i odwoływania dyrektora za wariantami "Solidarności".

Zw. autonomiczne zaproponowały kolejny /6-ty/ wariant powoływania dyrektora identyczny w treści jak zw. branżowy, z dodatkami, że dyrektora ma się powoływać na okres 5 lat, o ile statut przedsiębiorstwa nie stanowi inaczej. Odwoływanie następowaloby w drodze referendum, które miałyby charakter ostateczny.

Swoją dodatkową wariant zaproponował pos. Czeszejko-Sochacki. Jest on identyczny w treści z wnioskiem pos. Bukowskiego z tym, że w przypadku przedsiębiorstw o istotnym znaczeniu gospodarczym dyrektora powoływałby organ założycielski za zgodą rady pracowniczej.

W dyskusji, która się następnie wywiązała, kilku posłów /m.in. poseł Zieliński i pos. Kupis/ popierało wariant pos. Bukowskiego, inni projekty rządowe. Najostrzej przeciwko wariantom Solidarności występował pos. K. Rokoszewski, który zarzucił Solidarności dążenie do przejęcia władzy. Pos. Wojna atakował wszystkie rozwiązania wariantowe, pytając się, w jaki sposób sąd miałby rozstrzygać spory przy powoływaniu dyrektora. Popytał go przedst. Min. Sprawiedliwości, twierdząc że sądnie może dokonywać takich rozstrzygnięć nie znając kryteriów, które byłyby ich podstawą. Powoływanie "dyrektorów sądowych" naruszałoby - ich zdaniem - dotychczasowe zasady funkcjonowania sądownictwa". Zaproponowali ponadto poprawkę do jednego z artykułów ustawy: do czasu powołania odpowiednich organów sądowych spory pomiędzy załogami a dyrektorem oraz pomiędzy przedsiębiorstwem a organem założycielskim rozstrzygać ma państwowy arbitraż gospodarczy.

Pod koniec zebrania plenarnego zabrał głos pos. Bukowski. Oświadczył on, że pomimo poparcia, które uzyskał od kilku posłów wycofuje swój wariant powoływania dyrektora, gdyż "stając się alternatywą dla propozycji rządowej uzyskuje on dodatkową wymowę polityczną". Zaproponował kolejny, nowy wariant, wedle którego o sposobie powoływania dyrektora decydowano by indywidualnie w akcie założycielskim przedsiębiorstwa. Oświadczył, że w razie nie przyjęcia tej propozycji powróci do wariantu zgłoszonego wcześniej.

Dalsza część obrad, w której głosowano przyjęcie poszczególnych rozdziałów i eliminowano warianty, miała charakter zamknięty. Dopuszczony został wyłącznie przedstawiciel PAP. Po zakończeniu obrad pos. Łopacka na zaimprowizowanej konferencji przedstawił ich wyniki. Artykuł dotyczący powoływania dyrektora uzyskał ostatecznie następujące brzmienie:

1. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje i odwołuje organ założycielski za zgodą rady pracowniczej. Rada pracownicza zajmując stanowisko w sprawie powoływania i odwoływania dyrektora w terminie nie przekraczającym dwóch tygodni.

2. Dyrektora powołuje i odwołuje rada pracownicza za zgodą organu założycielskiego, jeżeli akt o utworzeniu przedsiębiorstwa tak stanowi. Organ założycielski zajmuje stanowisko ws. powoływania i odwoływania dyrektora w terminie nie przekraczającym 2 tygodni.

3. Rada Ministrów ponadto może określić grupy i rodzaje przedsiębiorstw, w których będzie miał zastosowanie tryb powoływania i odwoływania dyrektora jak w ust. 2.

4. W przedsiębiorstwach nowoorganizowanych pierwszego dyrektora przedsiębiorstwa powołuje organ założycielski. W tym samym trybie następuje powołanie dyrektora jeżeli rada pracownicza nie wykorzystwała uprawnień przewidzianych w ust. 2 w terminie zapewniającym należyłą ciągłość pracy przedsiębiorstwa.

5. Długość czasu przedsiębiorstwa państwowego powołuje się na okres 5 lat lub na czas nieokreślony.

Warianty rządowe przyjęto również w artykułach mówiących o powoływaniu komisji konkursowej i odwoływaniu dyrektora.

Pozostałe artykuły przyjęto uwzględniając poprawki podkomisji i poprawki wniesione na plenarnym posiedzeniu komisji przez przedstawicieli rządu.

Kilka dni później /13.09/ grupa negocjująca KKP wystosowała list do Komisji oceniający uchwalone przez nią projekty ustaw /patrz: Dokumenty, s. 103/

Opracował: W. Kamiński.

Spotkanie w Sejmie nt. projektu ustawy o Związkach Zawodowych.

13.09. odbyło się posiedzenie podkomisji powołanej przez Sejmową Komisję Prac Ustawodawczych ds. Ustawy o Związkach Zawodowych. Uczestniczyli w nim przedstawiciele "Solidarności" /L. Wałęsa, A. Niezgoda, Z. Przydział, prof. Stelmachowski/, związków branżowych i autonomicznych "Solidarności" rolników i rzemieślników, ZNP, związku zawodowego pracowników wojska, MCN MSW. Celem spotkania było przedyskutowanie poprawek wniesionych przez podkomisję do projektu ustawy przedstawionego przez RP. Pierwsze kontrowersje pojawiły się przy art. 13, który głosi, że wśród pracowników cywilnych MON i MSW może działać tylko jeden związek zawodowy.

Reprezentujący MON mjr K. Nalazkowski przedstawił stanowisko resortu. Stwierdził, że sytuacja pracowników cywilnych wojska jest specyficzna, gdyż pracują oni na potrzeby obronności kraju, ich zakłady stanowią zaplecze jednostek liniowych, a w chwili zagrożenia podlegają militarystyce. Powiedział, że MON nie postuluje zakazu działalności związkowej wśród podległych sobie pracowników cywilnych, ale obstraja przy tym aby ich interesów bronił związek akceptowany przez kierownictwo resortu. Powołał się przy tym na ustawodawstwa innych krajów /Anglia, Francja, Hiszpania, Polska między innymi/.

L. Wałęsa stwierdził, że taka sytuacja jest do zaakceptowania w krajach, w kt. panuje pluralizm polityczny, ale w Polsce nie ma różnych partii, musi więc być możliwość obrony interesów pracowniczych nie ograniczona żadnymi monopolami.

Po dłuższej dyskusji L. Wałęsa zaproponował kompromisowe rozwiązanie, polegające na tym, że w przedsiębiorstwach podlegających MON i MSW zakres działania związków zawodowych określałyby porozumienia między ich organami a kierownictwem resortu.

Wprowadzenie dodatkowego artykułu 16 a zgodnie, z którym Sąd Woj. w Warszawie ma prawo zawiesić działalność Związku, a nawet go rozwiązać "w razie stwierdzenia, że związek zawodowy prowadzi działalność rażąco sprzeczną z /.../ ustawą lub innymi ustawami" wywołało gwałtowne sprzeciw przedstawicieli "Solidarności". A. Niezgoda powiedział, że polityka tak masowej organizacji może mieć różne odchylenia, ale jest wyrazem dążeń mas pracujących. W tej sytuacji rozwiązanie Związku przez sąd jest nierealne.

Najwięcej kontrowersji wywołał rozdział V, dotyczący prawa do strajku. Zgodnie z wniesionymi tam poprawkami do ogłoszenia strajku potrzebna jest wola większości załogi wyrażona w głosowaniu tajnym, jego ogłoszenie musi o przynajmniej 7 dni wyprzedzać rozpoczęcie, w czasie trwania "nie wolno stosować przeszkód w podejmowaniu pracy przez pracowników, którzy uczestniczą w strajku...", a Komitet strajkowy zobowiązany jest "do współdziałania z kierownikiem zakładu pracy w celu zapewnienia /.../ ochrony mienia oraz nieprzerwanej pracy". Z prawa do strajku projekt ustawy wyłącza całą służbę zdrowia oraz transport łącznie z obsługą ropo- i gazociągów. Art. 44 otrzymał brzmienie: "W sytuacjach wyjątkowych, uzasadnionych krytycznym stanem gospodarki narodowej Sejm może w drodze uchwały zawiesić na niezbędny określony czas akcje strajkowe".

Z artykułu gwarantującego bezpieczeństwo uczestnikom strajku podkomisja wykreśliła "osoby wspomagające strajk" prosząc przedstawicieli związków o sprecyzowanie tego pojęcia.

Prof. Stelmachowski określił kształt tego rozdziału z wniesionymi poprawkami jako faktyczne zaszeregowanie prawa do strajku. Stwierdził, że w sytuacjach, w jakich zwykle wybuchają strajki nie ma warunków dla przeprowadzenia tajnego głosowania. Wprowadzenie tej poprawki sprawi, że większość strajków będzie nieformalna.

P. Zieliński /związki autonomiczne/ zauważył, że te ograniczenia doprowadzą do rozwoju innych form protestu np. tzw. "strajku włoskiego" /skrupulatne przestrzeganie wszystkich przepisów/.

Z. Przydział powiedział, że wprowadzenie sformułowania o niestawianiu przeszkód tym, którzy chcą podjąć

pracę w czasie strajku i zobowiązanie komitetu strajkowego do współdziałania z dyrekcją jest sprzeczne z ustaleniem, iż w czasie strajku gospodarzem zakładu jest komitet strajkowy i on odpowiada za majątek.

L. Wałęsa stwierdził, że artykuł o nieprzeszkodzaniu niestrajkującym jest absurdalny, bo "... jeżeli w wytwórni wody sodowej nie będą chcieli strajkować pracownicy kapslujący butelki, to czy będą kapslować butelki puste?"

Związek zaakceptował wyłączenie z prawa do strajku służby zdrowia, sprzeciwił się natomiast wyłączenia całego transportu /łącznie z komunikacją miejską/. Co do konieczności proklamowania strajku z 7-dniowym wyprzedzeniem w każdych okolicznościach prof. Stelmachowski stwierdził, że jeżeli aresztowany zostanie L. Wałęsa lub zajdą wydarzenia typu Bydgoszczy to strajk wybuchnie następnego dnia i nie zmieni tego żadna ustawa.

W związku z art. 44 prof. Stelmachowski zauważył, że w obecnej sytuacji gospodarczej zgodnie z jej brzmieniem należałoby zawiesić prawo do strajku na parę lat. W kwietniu ustalono możliwość zawieszania prawa do strajku na 2 miesiące, raz w roku. Był to daleki idący kompromis i Związek nie może ustąpić ani kroku. Rozwiązania pozwalającego zawiesić prawo do strajku na nieograniczony z góry okres nie ma w żadnym z istniejących ustawodawstw. W odpowiedzi na uwagę jednego z posłów, że nadanie prawa do zawieszania strajku Sejmowi, a nie Rządowi czy innemu organowi administracji jest dostatecznym zabezpieczeniem przed nadużywaniem tego prawa.

A. Niezgoda stwierdził, że mimo licznych pozytywnych zmian nie ma gwarancji, że Sejm nie będzie "sterowany" Poparł go K. Firlej /ZNP/ mówiąc, że nie może być nic gorszego od stworzenia norm prawnych, które powszechnie nie będą przestrzegane. "Jesteśmy pełni szacunku dla Sejmu, ale mogłoby się zdarzyć, że podjąłby on decyzje, których naród by nie przestrzegał".

L. Wałęsa dodał, że po reformie gospodarczej, gdy funkcjonowanie przedsiębiorstw oparte będzie na zasadzie 3 x 5 nie będzie mowy o lekkomyślnych strajkach.

Wyjaśniając pojęcie "osoby wspomagające" prof. Stelmachowski powołał się na przykład własnej działalności w czasie strajku sierpniowego w Stoczni Gdańskiej.

Płk. Olejniczak /MON/ stwierdził, że zapis o nie-represjonowaniu "osób wspomagających" może mieć zastosowanie tylko do osób, które same mają prawo do strajku. Przy stosowaniu rozszerzonej interpretacji mogłoby ono bowiem dotyczyć ludzi niepracujących lub nawet obywateli państw obcych. Uregulowanie tego programu w Porozumieniu Gdańskim miało charakter incydentalny i nie powinno być rozciągane na ustawę.

Przebieg takiemu stawianiu sprawy oprócz przedstawicieli "Solidarności" zaprotestował A. Dąbrowski /RAZZ/ podnosząc ważność gwarancji bezpieczeństwa "osób wspomagających" dla związków autonomicznych. Wiele z nich to związki niewielkie, nie zatrudniające na stałe np. radców prawnych czy ekspertów.

Wiele kontrowersji wywołały też artykuły dotyczące spraw majątkowych związków zawodowych. Podkomisja zaproponowała ustawowy podział majątku byłej CRZZ między istniejące centrale, proporcjonalnie do liczebności członków. A. Szyszka, który przybył na tę część obrad przedstawił stanowisko związków branżowych. Stwierdzając, że są one za przekazaniem sanatoriów i domów czasowych b. CRZZ w gestii FWP dodał zaraz, iż nie jest kwestią przypadku, że sanatoria należą właśnie do zw. branżowych, ponieważ skupiają one ludzi pracujących w trudnych warunkach. Sprzeciwił się podziałowi według liczebności, bo "... dziś jest tak, jutro inaczej, nikt tego nie obliczy".

Simon /sekr. NSZZ Metalowców/ powiedział, że po stronie związków branżowych opowiedziała się większość ludzi starych i chorych, co uzasadnia pozostawienie w ich gestii sanatoriów. Dodał, że majątek CRZZ powstał z dotacji związków branżowych. Uznał jakikolwiek podział ustawowy tego majątku za ingerencję w niezależność i samorządność związków zawodowych.

A. Niezgoda stwierdził, że to co się dzieje w podziale majątku jest gorsze. W Zielonej Górze o mało co nie doszło na tym tle do strajku. Konieczne jest rozstrzygnięcie ustawowe, bo ugody osiągnąć nie można. Większość sanatoriów zbudowana została przez państwo.

Prof. Stelmachowski dodał, że właściwie mamy tu do czynienia z kradzieżą, przywłaszczeniem tego co zostało wybudowane przez całe społeczeństwo. W tej sprawie jest zgodność wszystkich związków zawodowych, oprócz branżowców. Nierozstrzygnięcie tego przez ustawę doprowadzi do konfliktów.

Spotkanie trwało ponad 9 godzin.

Oprac.: J. Płosiński, A. Zozula

Prezydium KKP.

15.09. w Gdańsku odbyło się posiedzenie Prezydium KKP. Obecni byli A.Gwiazda, T.Jedynak, M.Jurczyk, P.Kosmowski, J.Nowak, J.Onyszkiewicz, A.Słowik. Porządek obrad obejmował: 1. Dyskusję nad rządowym projektem dotyczącym I kat. zatrudnienia; 2. sprawę otwarcia konta dewizowego dla funduszu pomocy chorym przy KZ w Instytucie Fizyki Jądrowej w Krakowie, 3/ projekt uchwały KKK w sprawach ewidencji i księgowości Związku w skali całego kraju, 4. wyznaczenie przedstawiciela Związku do pracy w Komisji Sejmowej nad zmianami kodeksu pracy 5. propozycja spotkania Związku z 30 osobową grupą amerykańskich finansistów, 6. ustanowienie koordynatora d/s kultury, 7. stanowiska Prezydium KKP wobec proklamowanej przez KSH akcji strajkowej, 8. projekt uchwały o funduszu alimentacyjnym, 9. inicjatywa J.Onyszkiewicza ws. rozmów z Rządem o dostępie do środków masowego przekazu, 10. sprawa blokady eksportu węgla i żywności.

Na wstępie J.Kłys referuje konieczność wydania decyzji Prezydium KKP w sprawie rządowego projektu dotyczącego I kat. zatrudnienia. Proponuje nie łączyć I kat. zatrudnienia ze zwiększonymi przydziałami żywności.

M.Jurczyk popiera go zwracając uwagę na konieczność szybszego uregulowania sprawy wcześniejszych emerytur dla osób zatrudnionych w warunkach uciążliwych bądź szkodliwych dla zdrowia.

A.Gwiazda uważa, że wcześniejsze pójście na emeryturę należy uzależnić od zgody pracownika.

J.Onyszkiewicz zwraca uwagę, że Prezydium KKP nie może w tej chwili podjąć decyzji o niełączeniu I kat. zatrudnienia z racjami żywnościowymi ponieważ nieobecny jest J.Rulewski.

A.Celiński proponuje, aby ostateczne stanowisko w tej sprawie podał pełnomocnik d/s żywności, - J.Rulewski w dniu 16.09. Następnie czyta prośbę KZ Fizyki Jądrowej w Krakowie o zgodę na otwarcie konta dewizowego dla funduszu pomocy chorym. Przypomina o istniejącym już Banku Leków i Funduszu Społecznym "Solidarność". Proponuje, aby inicjatorów krakowskiej akcji skontaktować z nimi.

Onyszkiewicz uważa, że należy poprzeć tę akcję, ale w ramach filii Banku Leków.

Werner /gł.księgowy MKZ Śląsko-Dąbrowski/ wysuwa projekt uchwały w sprawach ewidencji sprawozdawczości i nadzoru księgowych. Zakłada on ujednoczenie systemu finansowego Związku poprzez wprowadzenie planu kont, uzależnienie wydatków od zgody gł. księgowego. Jednora zowy wydatek powyżej 500 tys. wymagałyby - zgodnie z projektem - akceptacji WZD.

T.Jedynak zgadza się na proponowany plan kont, uważa jednak, że należy pozostawić ustalenie wydatków w kompetencji Zarządu.

J.Onyszkiewicz popiera jego stanowisko i dodaje, że KKP nie ma prawa do ścisłego regulowania tych spraw. Powinno zależeć jej tylko na ogólnej informacji, o tym jak Związek gospodaruje pieniędzmi.

A.Celiński proponuje zorganizować pozjazdowe zebra nie szkoleniowe głównych księgowych regionów, którzy ustalą w miarę jednolity system sprawozdawczy Związku Przedstawiony na Prezydium dokument będzie wzorcowym nie zaś obowiązującym. Dalej referuje propozycję spotkania, którą Związek otrzymał od 30 osobowej grupy amerykańskich finansistów przyjeżdżających 18.10 do Polski. Swoją podróż europejską rozpoczynają od Gdańska, potem Warszawa, Moskwa, Belgrad. Chcą poznać sytuację gospodarczą Polski, stwierdzić jej wypalalność. 1.09. wygasa mandat koordynatora d/s kultury. W związku z tym Prezydium KKP wydało oświadczenie, w którym przedłużyła do 31.10. pełnomocnictwo dla St.Pawlickiego. Jednocześnie Prezydium KKP uważa, że krajowe sekcje branżowe i zawodowe NSZZ "Solidarność" działające w resorcie kultury same powinny dokonać wyboru koordynatora.

J.Switalski /KSH, Centrostal/ przedstawia do akceptacji uchwałę KSH proklamującą 18.09 akcją strajkową w trzech kombinatach hutniczych: im.Lenina, im.Bieruta i w Hucie "Warszawa".

J.Onyszkiewicz prosi o wyjaśnienie na jakiej podstawie sekcja proklamuje gotowość strajkową lub strajk. Jest to wbrew Statutowi.

A.Słowik dodaje, że akcja ta wykraczająca poza region jest w chwili obecnej zagrożeniem interesów całego Związku, który znajduje się w przeddzień Zjazdu.

M.Jurczyk stwierdza, że stanowczo należy zapewnić spokój przed II turą Zjazdu.

Ostatecznie Prezydium KKP nie zatwierdza proponowanej przez KSH gotowości strajkowej i zawieszają decyzję w sprawie akcji protestacyjnej w hutach do rozstrzygnięcia przez nowe władze Związku. Równocześnie KKP upoważnia J.Kłysa do natychmiastowego skontaktowania się z Rządem celem podjęcia rozmów ws. rozszerzenia pracowników hutnictwa. Prezydium KKP popiera natomiast gotowość strajkową wyższych uczelni Krakowa zapowie-

dzianą po poprawkach min. W.Nawrockiego do ustawy o szkolnictwie wyższym.

Po przerwie M.Terlecki /v-ce przewodniczący KKK RiTV/ przedstawia stanowisko KKK RiTV ws. dalszych rozmów z Rządem na temat transmisji i dostępu do środków masowego przekazu. Komisja stwierdza jednoznacznie, że nie powinno się iść na żadne kompromisy odnośnie transmisji, a wręcz przeciwnie - stawiać wyraźnie sprawę, że naszym celem jest dostęp do środków masowego przekazu, niezależnej redakcji, można rozmawiać o transmisji po spełnieniu warunków podstawowych. Sprzedawanie za transmisję ogólnego dostępu do środków masowego przekazu jest niedopuszczalne. M.Terlecki informuje o przebiegu referendy w Katowicach referendum wśród całej załogi RiTV /nie tylko członków "Solidarność"/ na temat ewentualności skorzystania z prawa do strajku. 80% prac. wypowiedziało się za strajkiem. Kończąc proponuje odbycie wspólnego posiedzenia w siedzibie Radiokomitetu. Ustalono, że spotkanie odbędzie się 21.09.0

godz.10.00

J.Onyszkiewicz proponuje, aby Związek wystąpił z inicjatywą rozmów z rządem o dostępie do środków masowego przekazu.

A.Słowik sprzeciwia się uważając, że powinno się poczekać na propozycje strony rządowej.

M.Jurczyk nie zgadza się z tym, sądzi, że w interesie Związku leży batalia o dobrą informację.

A.Celiński mówi o konieczności przeformułowania agencji prasowej tak, aby miała własną, dobrą publicystykę, którą przedrukowywałyby biuletyny związkowe. Uważa, że należy stworzyć jej środki techniczne, aby mogła robić to sprawnie. Mówi o tym w związku z prośbą AS-a o przyznanie mu składopisu. Dzięki niemu drukuje się szybciej, więcej, lepiej przy 25% oszczędności papieru

T.Jedynak jest za przyznaniem redakcji składopisu zwraca uwagę, że prawie wszystkie biuletyny związkowe opierają się na AS-ie. Sądzi, że każda KZ powinna go mieć.

A.Celiński dodaje, że AS wychodzi w nakładzie 2 ty. Jeżeli wszystkie biuletyny związkowe i KZ mają go dostawać, to powinien 2,5 raza zwiększyć nakład.

J.Onyszkiewicz przypomina, że AS jest Agencją powołaną przez całą prasę związkową. Jego zdaniem AS to kompendium wiedzy o Związku.

A.Celiński stwierdza, że jest kilka takich instytucji, w "Solidarność", które są traktowane po macoszemu, a które mimo to mają siłę przebicia dzięki własnej pracy. Jedną z nich jest AS i "Solidarność Gdańska".

A.Słowik sprzeciwia się uważając, że AS da sobie radę i bez składopisu. Nie chce czytać "Trybuny Ludu" czy Serwisu Informacyjnego i nie popiera również dążeń Związku do scentralizowania informacji /mówi o papce AS-a/. Monopolu na mądrość nie chce udzielać nikomu.

J.Onyszkiewicz nie rozumie, co to znaczy w tym wypadku "monopol na mądrość". Zwraca uwagę na to, co publikuje "AS": uchwały, oświadczenia, dokumenty. Właścicie - mówi - jeśli chce się wiedzieć co się w Związku dzieje to wystarczy czytać AS-a. Nie zna lepszego źródła informacji. Uważa, że trzeba popierać dobrą robotę.

A.Słowik stwierdza, że zna bardziej wiarygodne źródła informacji niż AS.

M.Jurczyka zastanawia przesadny ton krytyki Słowika i radzi mu - po koleżeńsku - powściągnąć emocje w trosce o rzeczowość argumentów.

A.Słowik twierdzi, że AS nie powinien mieć żadnych przywilejów. Są regiony, które nie posiadają żadnych maszyn.

A.Celiński jest zdania, że AS to najpełniejsze źródło informacji o Związku.

Słowik pyta, czy aby najrzetelniejsze J.Onyszkiewicz proponuje zaufać AS-owi, że występuje o to, co jest mu rzeczywiście potrzebne.

P.Kosmowski zauważa, że trzeba wiedzieć do czego służy składopis - jego zdaniem tylko do tego, by gazeta ładnie wyglądała.

M.Jurczyk uważa, że dobra informacja jest tak potrzebna Związkowi, iż nie widzi sensu tego sporu.

Prezydium KKP przyznaje AS-owi prawo sprowadzenia składopisu przy sprzeciwie A.Słowika.

Na koniec A.Gwiazda porusza sprawę blokady eksportu żywności i węgla w portach oraz granicznych punktach kolejowych. Akcja została tymczasowo zawieszona z braku poparcia w kraju. Zaproprowano skoordynowanie akcji kontroli eksportu we wszystkich regionach przygranicznych.

oprac. B.Fałęcka

*****
"Dokąd zmierza Polska?"

Agencja Prasowa Orbis w Pradze wydała w języku polskim książkę pt. "Dokąd zmierza Polska?" kolportowaną w naszym kraju. W ostatnim zdaniu tej pracy czytamy: "Tak w wydarzeniach polskich odzwierciedlają się interesy imperializmu zachodniego, w ciele ze Stanami Zjednoczonymi i kościoła katolickiego, którego symbolem jest Watykan i jego aparat". We wstępie wydawcy zasugerowali, że książka ta została napisana w Luksemburgu. /"Informator Kulturalny Solidarność" nr 5, 2.09.80

W REGIONACH

W Z D w R a d o m i u. 2.09. odbyła się przełożona z 1.09 z powodu braku quorum IV tura WZD w Radomiu, w którym uczestniczyło 252 delegatów /na 438/. Wybrano 7 delegatów na Zjazd Krajowy /pozostałych 4 wyłonic no w poprzedniej turze/.

Za nieuczestniczenie w pracach Zarządu delegaci odwołali 2 jego członków. Po dyskusji WZD uchwaliło program regionu na 2 lata. Ponadto Zjazd zobowiązał MKR do włączenia problemu radomskiej WSI oraz postawy jej rektora, prof. Hebby /patrz: niżej/ do rozmów z Komisją Rządową. /SI Radom,

w odpowiedzi na apel KKP Z całego kraju napływają telexy od KZ-ów informujące o efektach pracy w wolne soboty.

29.08 załoga gdańskich zakładów drobiarskich w Żukowie wyprodukowała 38.500 kg drobiu i podrobów. Całą produkcję przekazała kopalniom regionu Śląsko-Dąbrowskiego do sprzedaży poza reglamentacją. 5.09. pracowały m.in. Zakłady Mięsne "Służewiec", Warszawskie Przedsiębiorstwo Robót Telekomunikacyjnych, Główny Urząd Przewozu i Poczty. Załoga Fabryki Domów w Legionowie wobec braku frontu pracy w zakładzie postanowiła przepracować 8 sobót w rolnictwie. Górnicy kopalni węgla kamiennego dostarczyli w wolną sobotę 235 284 ton węgla. Załogi same dzielą wydobyty węgiel. Przykładowo KKW Chwałowice 406 ton grubych asortymentów przeznaczają do wolnej sprzedaży dla załogi, emerytów i rencistów, 291 ton - dla cukrowni, 1400 ton miazgi dla zakładów produkcji nix dla rolnictwa oraz dla spółdzielni ogrodniczych. /tlx, SIA/

Zawieszenie strajku w OZ Graf. 5.09. w związku z rozpoczęciem obrad I KZD Komitet Strajkowy OZGraf /Patrz:AS nr 32 s. 202; AS nr 33 s. 201; AS nr 34 s.202; AS nr 35 s.201/ postanowił zawiesić strajk okupacyjny nie rozwiązując jednak Komitetu Strajkowego do momentu rozwiązania konfliktu. Sprawę załatwienia postulatów załogi przekazano Komitetowi Strajkowemu oraz KKK PP NSZZ "Solidarność". Pracę przy drukowaniu "Gazety Olsztyńskiej" załoga OZGraf. uzależniła od zamieszczenia w niej pełnego tekstu uchwały z 5.09. oraz podziękowania skierowanego do wszystkich załóg i komisji zakładowych popierających strajk. Mimo obietnic redakcja nie zamieszcza podziękowania.

W pierwszym dniu obrad I KZD przedstawiciel Regionu Warmińsko-Mazurskiego zapoznał zebranych z decyzją strajkujących drukarzy olsztyńskich. Zjazd zaaprobował stanowisko załogi OZGraf. i uchwalił oświadczenie w tej sprawie /patrz: AS nr 36 s. 104 i 105/ /AS/

Referendum i porozumienie w Hucie Katowice. 10.09. KZ "Solidarność" Huty Katowice przeprowadziła referendum ws. oceny działalności zarówno dyskusji, jak i samej Komisji Zakładowej /patrz: AS nr 33, s.202/. W referendum wzięło udział 12 309 pracowników /78% załogi/, a odpowiedzi na pytania ankiety były następujące: 1. Czy uważasz, że dyrektor naczelny powinien wcielać w życie opinie większości załogi? Tak - 11 716 pracowników /95,2% głosujących/; Nie - 273 /2,2%/; nie miało zdania - 320 /2,4%/. 2. Uważam, że stopień zrealizowania postulatów załogi jest: a. dostateczny i świadczy o dobrej woli w realizowaniu pozostałych postulatów - 1187 /9,6%/; b. niedostateczny i świadczy o celowym zwlekaniu z ich realizacją - 10 134 /82,3%/; nie miało zdania - 980 /8,1%/. 3. Czy dyrektor Bednarczyk powinien być naszym dyrektorem? Tak - 1 594 /12,9%/; nie - 9 851/80%/; nie miało zdania - 864 /7,1%/. 4. Uważam za właściwe użycie "taczek" dla: a. dyrekcji - tak 8 800 /71,5%/; nie 2002 /16,3%/; nie miało zdania - 1507 /11,2%/. b. Komisji Zakładowej "Solidarności" - tak 908 /7,4%/; nie - 9048 /73,5%/; nie miało zdania - 2353 /19,1%/.

W dniu ogłoszenia wyników referendum podpisano porozumienie z min.SzałaJDą, zgodnie z którym dyr. Benarczyk zobowiązał się do 19.09 uruchomić poligrafie w Hucie i przywrócić na dotychczasowe stanowiska wszystkich jej 34 pracowników /patrz: AS nr 30, s.205, AS nr 32, s.305/. KZ natomiast zobowiązała się nie drukować "Wolnego Związkowca" w Hucie Katowice. Jak pę daje KZ, będzie on przygotowywany w Hucie tak, aby poszczególne regiony mogły go drukować u siebie. Zapowiedziano również przeprowadzenie referendum wśród załogi nt. kształtu przyszłego samorządu. /AS/

Konflikt w drukarni ZR Gdańsk-14.09. pracownicy drukarni Zarządu Regionu Gdańsk zwrócili się do Prezydium ZR z listą jedenastu żądań dotyczących m.in. poprawy warunków pracy, regulacji płac

oraz prawa załogi do akceptacji kierownika drukarni i współdziałania w organizacji pracy. Żądania te są kolejnym aktem konfliktu ciągnącego się od wielu miesięcy /patrz:AS nr 12 s. 103/. Nadzór nad drukarnią z ramienia Prezydium ZR sprawują A.Kozicki i Z.Włodkowski. Drukarze żądali spotkania z członkami Prezydium. Ustalono, że dojdzie do niego 15.09. w godzinach 7.00 - 9.00. Na ten okres drukarze ogłosili gotowość strajkową.

15.09. do spotkania nie doszło. O godz. 9.00 drukarze przerwali pracę. Ok. godz. 11.30 przybyli do drukarni A.Kozicki oświadczył, że zostali oni z pracy zwolnieni ni. Jak podaje BIPS, decyzję tę podjęło Prezydium ZR. 15.09. po południu Zarząd Regionu anulował decyzję o zwolnieniu drukarzy z pracy i powołał 3-osobową komisję dla zbadania ich żądań. Komisja ma przedstawić wniosek w tydzień po zakończeniu II tury KZD. Delegacja ZR przybyła do drukarni i przeprosiła jej pracowników.

16.09. drukarze przystąpili do pracy. Ok. godz. 9.00 do lokalu poligrafii przybyła grupa ok. 100 robotników ze Stoczni im. Lenina pod przewodnictwem członka ZR St. Burego. Ok. godz. 10.00 po dłuższej wymianie zdań wyprowadzili oni drukarzy z lokalu, w którym obecni byli w tym czasie także A.Kozicki, Z.Złotkowski i szef Biura ZR M.Czelejewska bez użycia siły. Włeczorem drukarze powrócili do pracy. Tego samego dnia Komisja Zakładowa przy Birze ZR uchwaliła jednogłośnie oświadczenie, domagające się wyjaśnienia przez ZR wszystkich okoliczności zajścia w drukarni i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności. KZ stwierdza, że ze względu na obrady KZD nie podejmuje akcji strajkowej i oświadcza, że "w żadnym wypadku niedopuszczalne jest by dochodziło w "Solidarności" do aktów wewnętrznej przemocy"./BIPS 291, 16.09, AS/

Zajścia w Koninie 9.09. około godz. 18.00 wybuchła bójka między Cyganem, a Polakiem, do której dołączyło się wiele osób. Interweniowała MO aresztując trzech aktywnych uczestników zajścia. Z grupy cygańskiej wszystkim udało się zbiec. Wzburzony tłum próbował dokonać linczu na członkach rodziny cygańskiej i spalił jej samochód. Następnie udał się pod KM MO, zażądał uwolnienia aresztowanych oraz usunięcia Cyganów z miasta. Podjęto próbę podpalenia MO. Po przybyciu posiłków milicji tłum udał się w stronę domów cygańskich, powybił w nich szyby i próbował je podpalić.

Ok. 23.00 na miejsce zamieszek przybyli członkowie ZR "Solidarności" i powstrzymali tłum przed dalszą dewastacją. Udał się do KM i stwierdził, że zatrzymanymi nie byli bici oraz uzyskali zapewnienie ich rychłego uwolnienia.

10.09. ok. 2.00 tłum rozszedł się. W ciągu dnia w Koninie rozpowszechniane były plotki o planowanej zemście cyganów, które - mimo demencji przedstawicieli "Solidarności" - stały się przyczyną ponownych starć. Duża grupa ludzi udała się poza miasto /tam spaliła i zniszczyła cały dobytek dwóch rodzin cygańskich/ a następnie - pod budynek KM MO, który obrzuciła kamieniami i butelkami z benzyną. Zablockowano dość ruchliwą trasę Wrocław - Gdańsk. Po kolejnym kontrataku MO napastnicy rozpierzchli się. Zatrzymano szereg osób. Dzięki działaniom informacyjnym i organizacyjnym ZR ok. 22.20 w mieście zapanował spokój.

11.09. Po mieście krążyły patrole wojska i MO. Nie tożano żadnych ulicznych ekscesów. /tlx/

W wyniku opisanych wyżej zajść Rada Starszych Cyganów w Kielcach wydała oświadczenie /patrz: Dokumenty, s. 307/.

Protest PKS w Grodzisku Mazowieckim. 11.09. minął termin rozpoczęcia budowy nowej zajezdni PKS w Grodzisku Maz. Wobec nie podjęcia prac budowlanych KZ NSZZ "Solidarność", NSZZ Transportu Drogowego oraz POP PZPR przy Oddziale Towarowo-Osobowym PKS zażądały bezwzględnej interwencji w tej sprawie. Zapowiedziano, że w przypadku dalszego opóźnienia rozpoczęcia budowy 1.10. załoga oddziału przystąpi do akcji protestacyjnej. /tlx/

Konferencja "Praca ludzka". 15.09. zakończyły się trzydniowe obrady konferencji związkowej pt. "Praca ludzka". Organizatorami konferencji był OBS przy ZR Środkowo-Wschodniego i KZ przy UMCS. Omówiono problemy ergonomii, higieny i bezpieczeństwa pracy /referaty E.Pokorskiej, P.Krauskiego, A.Pędziwoja i R.Palucha/; zagadnienia prawne zatrudnienia, pracy i strajku /referaty Zb.Hołdy i J.Wojcieszuka- T.Liszczy, J.Wratnego/; problemy godności pracy /J.Gałkowski, A.Stonowski i ks. Cz.Bartnik/; płace i zarządzanie /S.Kozłowski i R.Kukołowicz/. M.Gawecki wygłosił referat na temat uspołecznienia pracy. Utworzone w trakcie konferencji zespoły opracowały stanowisko konferencji wobec omawianych problemów /patrz: Opracowania s.401-4/. Organizatorzy zapowiedzieli wydanie referatów i innych materiałów sesji przez Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych./AS/

SEKCJE BRANŻOWE I ZAWODOWE

II Konferencja Sekcji Branżowych i Zawodowych - 30-31.08 obradowała w Gdańsku II konferencja sekcji branżowych i zawodowych NSZZ "Solidarność". Na konferencję przybyli działacze 86 sekcji branżowych i zawodowych oraz przedstawiciele 9 zarządów regionalnych, odpowiedzialni za sprawy działalności sekcji. KKP reprezentowana była przez J.Klysa i A.Gwiadzę. Porządek dzienny przewidywał omawianie sytuacji i statusu sekcji w Związku, zasad ich finansowania stanu realizacji porozumień branżowych zawartych przez sekcje oraz sprawy nowych układów zbiorowych, pracy i roli sekcji w warunkach reformy gospodarczej. Nie został on wyczerpany a dwudniowa dyskusja skupiła się niemal wyłącznie na uzgodnieniu dyskusyjnego stanowiska co do roli i miejsca sekcji w "Solidarności" z myślą o przedłożeniu tego stanowiska Zarządowi Związku. W dyskusji na ten temat zarysowały się dwie orientacje: jedna - akcentująca konsultacyjno-opinionodawczą rolę sekcji wobec władz Związku, nawiązująca do statutowej zasady zgodnie z którą sekcje jako ognia pomocnicze nie są władzami Związku, oraz druga - zakładająca, że sekcje są jednym z ogniw władz związkowych i że w "Solidarności" powinna zostać przyjęta zasada przyznająca sekcjom rolę władz w zakresie spraw zawodowych czy branżowych, że to sekcje - nie regiony - powinny zostać uznane za reprezentanta poszczególnych środowisk zawodowych. Zarówno dyskusja na temat proponowanych poprawek do paragrafów 29, 30, 31 Statutu Związku, jak też sprawa skoordynowania działań/utworzenie Rady Sekcji proponowanej przez grupę roboczą przygotowującą zjazd sekcji/, wyposażenie sekcji w odpowiednie kompetencje i środki /m.in. kwestia osobowości prawnej sekcji/ stawiane były różnie, w zależności od dotychczasowych doświadczeń, aspiracji i potrzeb poszczególnych sekcji: "Sekcje muszą mieć świadomość tego, że ich siła wynika z siły Związku jako całości" - przedst. Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej Nauki, M.Nawrocki /Warszawa/; "Samodzielność finansowa sekcji, osobowość prawna zatomi-zowałyaby "Solidarność" na szereg związków zawodowych" - przedst. Sekcji Pracowników Gospodarki Komunalnej, R.Kania /Bydgoszcz/; "Sekcje są inicjatywą oddolną - pozbawienie ich środków jest ich ubezwłasnowolnieniem" - przedst. Sekcji Oświaty i Wychowania, J.Roman /Gdańsk/; "Niechaj KKP nas dostrzeże i korzysta z naszych konsultacji, a nie tworzy struktur, bo skończymy jako ruch społeczny" - przedst. Sekcji Pracowników Handlu Zagranicznego; "Sekcje muszą być stworzone zgodnie z wolą związkowców /.../ Trzeba w "Solidarności" utworzyć struktury poprzeczne, co doda jej siły i da w rezultacie, że Związkiem przestaną rządzić eksperci i doradcy" - przedst. ZR Świętokrzyskiego, J.Wrona. Różnice zdań zarysowały się zwłaszcza przy omawianiu zasad finansowania sekcji oraz ewentualności utworzenia Rady Koordynacyjnej. Ta ostatnia budziła obawy niektórych sekcji/m.in. służby zdrowia/, że mogłaby stać się "czapka" funkcjonującą ponad sekcjami, ale z pełnomocnictwem w ich imieniu; że może zblurokratyzować się i oderwać od konkretnych spraw, jakimi zajmują się poszczególne sekcje. Co do zasad finansowych wersja proponowana przez zespół roboczy /dotowanie sekcji przez KKP/ stanowiłoby wielką modyfikację zasad wyłożonych w uchwale KKP nr 52 i 53/81. Wzbudziła ona mnóstwo zastrzeżeń. Przedstawiciele dotowania postulowali samofinansowanie się sekcji ze składek członkowskich gromadzonych przez komisje zakładowe podkreślając przy tym niegospodarność i nieuniknioną biurokratyzację prac w przypadku przyjęcia wariantu dotowania działalności sekcji przez KKP. Niemal wszyscy mówcy omawiający dotychczasowe zainteresowanie KKP sekcjami podkreślali niewłaściwe i niesprawne działania Sekretariatu KKP ds. Sekcji Branżowych i postulowali zmiany zasad jego pracy i wzmocnienie kadrowe. W kolejnych głosowaniach upadła sprawa przyznania sekcjom osobowości prawnej /m.in. konta bankowego/, sprawa prowadzenia przez nie własnej działalności gospodarczej, sprawa samofinansowania się sekcji i uznania ich władzy w zakresie spraw czysto zawodowych /jeden z wniosków sformułował to jako "odciążenie KKP i zarządów regionalnych od zajmowania się sprawami "typowo związkowymi"/. Aprobata konferencji uzyskały te projekty, które otwierają szersze możliwości swobodnej pracy sekcjom nie podważając przy tym ustalonego podporządkowania ich jako organów pomocniczych i wykonawczych statutowym władzom Związku. Sprawy ujednoczenia porozumień branżowych, prac nad założeniami nowych UZP i roli sekcji w warunkach reformy gospodarczej nie omówiono z braku czasu w sposób wyczerpujący. Zdecydowano wrócić do

tego tematu na na następnej konferencji, proponowanej w niedługim terminie. Uznano, że podjęcie tematów: sekcje w reformie gospodarczej i zadania sekcji jako informatora o sytuacji w poszczególnych dziedzinach życia kraju wymaga poświęcenia im specjalnej konferencji. Uczestnicy II Konferencji uznają, że sprawa informacyjnej funkcji sekcji wymaga zainteresowania ze strony KKP.

Przedst. Krajowej Sekcji Geologów, Ba.Janik /Gdańsk/ kwestionowała przygotowanie władz Związku do "przeobrażenia" informacji, które sekcje są w stanie podać. Na zakończenie konferencji A.Gwiadzę zaakcentował pilną potrzebę zgromadzenia rzetelnych informacji o stanie gospodarki w poszczególnych kluczowych dziedzinach /surowce, żywność/ i zwrócił się do delegatów o podjęcie opracowania raportów tego rodzaju bez konieczności tworzenia rozbudowanego aparatu związkowego i tworzenia instytucjonalnych struktur. Ustalono, że potrzebna jest bliska współpraca specjalistów z OPSZ i OBS z fachowcami skupionymi w poszczególnych sekcjach. Postulowano stworzenie w Związku atmosfery sprzyjającej działaniom sekcji na polu spraw gospodarczych i zawodowych i popularyzacji prac sekcji w prasie związkowej /AS/

Zjazd Delegatów Oświaty i Wychowania. 24-26.08 w Gdańsku obradował XIII Krajowy Zjazd Delegatów Sekcji Oświaty i Wychowania. Zjazd wystosował protest przeciw nowemu regulaminowi pracy rady pedagogicznej, regulaminowi klasyfikacji i promowania uczniów oraz propozycjom Prezydium Rządu ws. podwyżek uposażeń nauczycieli /patrz Dokumenty, s. 306/. Wystosowano też list do min. oświaty i wychowania protestujący przeciwko lekceważeniu przez władze resortu spraw oświaty /patrz: Dokumenty, s. 306/. /AS/

Obrady Krajowej Sekcji Bankowców w c.w. 29.08 w Łodzi obradowała Krajowa Sekcja Bankowców NSZZ "Solidarność". Obradom przewodniczył M.Stankiewicz /Szczecin/. Na porządku dziennym znalazła się ocena realizacji porozumienia branżowego bankowców z Rządem oraz przygotowania do Krajowego Zjazdu Bankowców i sprawy tworzenia samorządów w bankach.

Ustalono, że Zjazd Bankowców odbędzie się 21-23.10 w Gdańsku wyrażono poparcie dla inicjatyw samorządowy podejmowanych przez pracowników banków /w pracach sekcji uczestniczą bankowcy z NBP PKO, Banku Handlowego, Banku Gosp. Żywnościowej i in. banków krajowych i placówek banków obcych działających w kraju/. Podczas dyskusji zarysowała się różnica stanowisk sprawa prowadząca się do tego, że jedni uczestnicy spotkania uważali, że przede wszystkim należy wymusić wprowadzenie taryfikatora płac uzgodnionego uprzednio przez sekcje z ministrem finansów a nie wprowadzanie przez resort mimo upływu terminu. Inni zaś uczestnicy spotkania uważali, że sprawą ważniejszą niż taryfikator jest zorganizowanie w bankach samorządu pracowniczego i zabezpieczenie się przed wyłączeniem banków jako centralnych organów administracji państwowej z prawa do strajku oraz prawa do stanowienia samorządu w tych instytucjach.

Zwolennicy walki o taryfikator płac proponowali opracowanie terminarza akcji protestacyjnej i wywarcia presji na resort. Ostatecznie wysłano jedynie teleks do ministra finansów M.Krzaka żądający spotkania w terminie między 5 a 15 września dla uzgodnienia terminu wywiązania się przez resort ze swych zobowiązań płacowych. Teleks zapowiada "podjęcie działań statutowych" w przypadku zignorowania terminu postulowanego przez bankowców z "Solidarności". /AS/

Sekcja Wodociągów i Kanalizacji i nt. rozmów w MAGTIOŚ.

Sekcja Krajowa i Sekcja Regionalna Pracowników Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie skierowały pismo do URM, w którym żądały zaprzestania przez MAGTIOŚ dezinformacji na temat rozmów 24-26.08 /Patrz: AS nr 33 s.202; AS nr 35 s.203/. Za zerwania tych rozmów Ministerstwo obciąża winą przedstawicieli sekcji, podczas gdy przyczyną były *Komunikaty i sprawy* organizacji przedsiębiorstw wodociągów i kanalizacji. Sekcja proponowała wyłączenie ich ze zjednoczeń bez tworzenia innych szczebli pośrednich. Ministerstwo przystąpiło do rozmów, nie mając kompetencji do podpisania porozumienia. Sekcja zapowiedziała, że w przypadku kontynuowania akcji dezinformacyjnej, przystąpi do dalszych akcji protestacyjnych /Na temat akcji patrz: AS nr 25 s.204; as nr 29 s.202/ /tlx/ Rozmowy 24-26.08, dotyczyły uzgodnień zawartych w porozumieniu z 26.02. Parafowanie tego porozumienia odmówił wiceminister L.Ochocki. Strona rządowa proponowała wykreślenie niektórych uzgodnionych punktów oraz wprowadzenie poprawek. Pracownicy Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji /członkowie Sekcji Krajowej/ wysłał do Komitetu RM d/s Związków Zawodowych list, w którym

zwracają się o powołanie do 30.09. komisji międzyresortowej do podpisania parafowanego wstępnie przez MAGTIOŚ porozumienia z 26.02. oraz likwidacji powstałych wokół tej sprawy napięć. /SIM/

Rozmowy Sekcji Melioracji Wodnych z MAGTIOŚ 11.09. w MRIGŻ odbyły się rozmowy Ogólnopolskiej Sekcji Melioracji Wodnych NSZZ "Solidarność" z wiceministrem A.Kacałą. Omówiono realizację postulatów zgłoszonych przez KZ-ty przede wszystkim dot. spraw socjalno-bytowych. Zwrócono uwagę na konieczność zwiększenia staw sprzetu, bez którego niemożliwe jest przyspieszenie prac melioracyjnych. Uzgodniono, że zostaną powołane wspólne zespoły dla opracowania projektów systemów ekonomiczno-finansowych przedsięwzięciom oraz wdrażania reformy gospodarczej. /tlx/

Regionalne zebranie mandatarzy Sekcji Emerytów i Rencistów 15.09. Sekcja Emerytów i Rencistów ZR Śląsko-Dąbrowskiego wydała uchwałę, w której stwierdza, iż w wyniku rabunkowej gospodarki i bezmyślnej nadmiernej rozbudowy przemysłu w okresie powojennym region Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego stał się najbardziej skażonym środowiskiem na świecie. "100% lasów w naszym regionie jest uszkodzonych przez SO₂. Zawartość kadmu w roślinach 30 krotnie przekracza dopuszczalne normy, a ołowiu nawet 100-krotnie. Emisja tylko SO₂ do atmosfery /.../ stanowi 40% ogółu emisji zanieczyszczeń atmosfery w Polsce /.../ efektem jest wielokrotnie większa zachorowalność i śmiertelność wśród mieszkańców naszego regionu" - piszą autorzy oświadczenia.

Zażądali oni od władz podjęcia działań na rzecz likwidowania zanieczyszczenia atmosfery, wód. Zwiększenia opieki zdrowotnej i opieki społecznej dla emerytów i rencistów, udostępnienia w większym zakresie sanatoriów i pensjonatów emerytom, rencistom i inwalidom - członkom NSZZ "Solidarność" - niedyskryminowania ich przy rozdziale skierowań.

Jednocześnie wyrazili oni uznanie dla Polskiego Klubu Ekologicznego za ujawnienie stanu zatrucia naturalnego i prowadzenie dalszych żmudnych badań w tym zakresie. /tlx/

Gotowość strajkowa hutników Prezydium Krajowej Sekcji Hutniczej "Solidarność" - zobowiązane przez II Zjazd KS "do podjęcia energicznych działań na celu natychmiastowego wprowadzenia w życie Karty Hutnika /patrz: AS nr 35, s.203/ - ogłosiło z dniem 18.09 stan gotowości strajkowej w Hucie Warszawa, Hucie im.Lenina i Hucie im.Bieruta w Częstochowie. "Karta Hutnika to nasz przywilej jeszcze z okresu kapitalizmu. Karta Hutnika to tradycja, to wyraz społecznego uznania rangi naszego zawodu" - czytamy w oświadczeniu Prezydium KSH, kt. zapowiedziało ewentualne ogłoszenie gotowości strajkowej przez następne huty. /tlx/ 16.09 Prezydium KKP nie zatwierdziło gotowości strajkowej proponowanej przez KSH, pozostawiając ostateczne rozstrzygnięcie nowym władzom Związku, które wyłoni Zjazd Krajowy. Jednocześnie Prezydium zobowiązało J.Kłasa do natychmiastowego skontaktowania się z Rządem w celu podjęcia rozmów dot. roszczeń pracowników hutnictwa. /SI Reg. Małopolska/

Ws. zapłaty za pracę w wolne soboty w górnictwie 15.09. przedstawiciele ZKZ "Solidarność" 11 kopalń Rybnickiego Zjednoczenia Przemysłu Węglowego, Przedsiębiorstwa Robót Górniczych Jastrzębie i KKK Sekcji Górnictwa wydali oświadczenie protestujące przeciw uchwale nr 199/81 Rady Ministrów z 11.09 w sprawie środków zapewniających zwiększenie wydobycia węgla kamiennego. W oświadczeniu stwierdzono, że uchwała nie była konsultowana z zainteresowanymi załogami, ani ich przedstawicielami związkowymi i doprowadzi do odebrania górnikom wolnych sobót. W oświadczeniu czytamy także: "Uważamy, że obecna zapłata w górnictwie jest niesprawiedliwa. Żądamy zapłaty za pracę, a nie za dodatkowe wydobycie. Zobowiązujemy KKK Sekcji Górnictwa NSZZ "Solidarność" do wyegzekwowania naszego stanowiska zajętego w oparciu o zawarte porozumienia".

16.09. Zarząd Regionu Śląsko-Dąbrowskiego podjął uchwałę popierającą protestacyjne działania KKK Sekcji Górnictwa przeciw stosowaniu uchwały Rady Ministrów nr 199/81. ZR stwierdził, że jednostronne podjęcie tej uchwały jest sprzeczne z uzgodnieniami w sprawie nie stosowania dodatkowych zachęt materialnych za pracę w wolne soboty z 7.05 /patrz: AS nr 15, s.301/ oraz nie było konsultowane ze Związkiem i stanowi naruszenie § 6 pkt. 2 i § 19 pkt. 5 Statutu "Solidarność". Zdaniem ZR uchwała Rady Ministrów zmierza do skłócenia załóg górniczych, złamania zasady dobrowolności pracy w wolne soboty i stanowi próbę zbrojotowania Apelu KKP. ZR żąda m.in. szybkiej poprawy organizacji pracy i zaopatrzenia górnictwa w sprzęt i materiały

oraz przeznaczenia sum przewidzianych na realizację uchwały na podwyższenie stawek za pracę w górnictwie, świadczenia socjalne i opiekę zdrowotną, co zwiększy zainteresowanie zawodem górnik. /tlx/

INICJATYWY OBYWATELSKIE

Budynki na cele społeczne.

Od września ubr. trwają, bezskuteczne jak dotąd, starania społeczeństwa Uszki o przekazanie domu wypoczynkowego "Posejdon" należącego do Ministerstwa Sprawiedliwości na szpital lub dom dziecka. Od października ubr. do starań tych przyłączyli się mieszkańcy Słupska. Zaproponowali oni utworzenie w "Posejdonie" domu dziecka, do którego można by przenieść również słupecki Dom Dziecka, zyskując w ten sposób jedyny budynek w Słupsku nadający się do adaptacji na niezbędny wojewódzki szpital. Wielomiesięczne pertraktacje przedstawiciele oświaty, służby zdrowia i Zarządu Regionu "Solidarność", mimo przychylnego ostatnio stanowiska władz wojewódzkich, nie przyniosły żadnych rezultatów - głównie ze względu na sprzeciw Min.Sprawiedliwości, użytkownika "Posejdon". Na listy kierowane w tej sprawie przez posłów, wojewodę i "Solidarność" do wicepremiera Rakowskiego nie otrzymano żadnej odpowiedzi. 24.08. w dniu, gdy mijał ostateczny termin rozwiązania sprawy władze zaproponowały, aby w październiku 81 rozpocząć budowę nowego domu dziecka, nie wskazując żadnych konkretnych doraźnych rozwiązań. Propozycję tę ZR odrzucił i zapowiedział akcje protestacyjne /patrz: AS nr 33, s.206/ 5.09. Podczas Zjazdu "Solidarność" delegacji Regionu Słupskiego zwrócili się ze sprawą "Posejdon" do obecnego na Zjeździe min.Cioska, który zobowiązał się do rozmów. Miały się one odbyć 7.09. po zakończeniu obrad jednak minister nie pojawił się umówionego dnia i do rozmów nie doszło. /"Słupska Solidarność" 27.08. AS/

Budynek ZOMO na szpital 15.09. Terenowa Komisja Współpracy Ochota i KZ NSZZ "Solidarność" przy Budopolu zwróciły się do wszystkich KZ-ów o zbieranie podpisów pod petycją do Sejmu PRL. Żądają natychmiastowego przerwania budowy koszar ZOMO i adaptacji budynków na szpital. Starania w tej sprawie trwają już od kwietnia br. /patrz: AS nr 20 s. 205, AS nr 26 s. 203/. Jak dotychczas żadna z instytucji, do których się zwracano/m.in. MSW i Sejm PRL/ nie udzieliła odpowiedzi. Zaapelowano więc bezpośrednio do posłanki Koziej-Żukowej przew. Sejmowej Komisji Zdrowia, która obiecała włączyć się do sprawy. /Niezależność 109, 118 i 128/

Propozycja utworzenia Społecznego Komitetu Budowy Szpitala w Grudziądzu. 3.09.MKZ w Grudziądzu zwrócił się do Miejskiej Rady Narodowej z propozycją utworzenia przy MRN Społecznego Komitetu Budowy Szpitala. /tlx/

Ogólnopolskie spotkanie przedstawicieli środowisk uczniowskich 12.-13.09. w Gdańsku odbyło się I Ogólnopolskie Spotkanie przedstawicieli środowisk uczniowskich "Gdańsk 81", w wyniku którego powołano Ogólnopolski Komitet Założycielski Federacji Młodzieży Szkolnej. W czasie obrad opracowano program działania i projekt statutu FMSZ. Przewodniczącym został G.Bielecki z Gdańska.

Powstanie oddziałów KPN. 1.09.doszło do połączenia Konfederacji Niepodległej Ziemi Chełmińskiej, Młodzieżowego Komitetu Patriotycznego i Ofiar Katynia oraz powołania Konfederacji Polskiej Niepodległej z siedzibą w Chełmie. Za ideowego wodza organizacja uznała L.Moczulskiego. Oddziały KPN powstały także w Płocku i Legnicy (Płoccy i Legnicy)

Inicjatywa warszawskich taksówkarzy. KZ "Solidarność" przy Miejskim Przedsiębiorstwie Taksówkowym w Warszawie postanowiła przeciwdziałać praktyce wystawiania taksówek przed stołecznymi hotelami. Kierowcy polują na szybki i duży zarobek, inkasowany najczęściej w dolarach. "Solidarność" w MPT zaproponowała by wprowadzić przed hotele wozy reprezentacyjne, przeznaczone dla gości wynajmujących pokoje. Inicjatywę poparła dyrekcja hotelu "Forum" w Warszawie. /SIM 10.09/

WŁADZA A SPOŁECZENSTWO

Przeciw kandydatowi na naczelnika Terespolu. 2.09. Międzyzakładowa Komisja Koordynacyjna "Solidarność" w Terespolu nad Bugiem, a 16.09. Rejonowa Komisja Koordynacyjna "Solidarność" przy Dyrekcji Rejonowej Kolei Państwowych Małaszewiczka podjęły uchwały protestujące przeciw zgłoszeniu kandydatury J. Misiejuka na stanowisko naczelnika miasta i gminy w Terespolu. W obu uchwałach zarzuca się J. Misiejukowi, że pełniąc już poprzednio tę funkcję, a następnie funkcję I sekretarza miejsko-gminnego Komitetu PZPR w Terespolu nie wywiązywał się ze swoich obowiązków, utrudniał rozwój rolnictwa indywidualnego w gminie, m.in. poprzez zawieranie krótkoterminowych umów dzierżawnych na ziemię, źle traktował interesantów i współpracowników, obrażał uczucia religijne wierzących, miał negatywny stosunek do porozumień między "Solidarnością" a Rządem. MKK wyraziła zdziwienie, że kandydaturę J. Misiejuka zgłoszono bez konsultacji ze społeczeństwem miasta i gminy, a RKK stwierdziła, iż "nieliczenie się z protestem spowoduje poważne konsekwencje". /tlx/

O prawo zrzeszania się w związkach zawodowych. 25.08. Komisja Koordynacyjna Pracowników Naczelnych i Centralnych Organów Adm. Państwowej Regionu Mazowsze i Krajowa Sekcja Pracowników Dochołów Państwa i Kontroli Finansowej NSZZ "Solidarność" wystąpiły z listem otwartym do Sejmu PRL przeciw wyłączeniu z ustawy o zw. zawodowych swobody zrzeszania się pracowników administracji państwowej.

Autorzy listu, powołując się na ratyfikowane przez Polskę przepisy prawa międzynarodowego, Konstytucję PRL i Porozumienia Gdańskie, zwrócili uwagę na bezpodstawność ograniczenia prawa zrzeszania, które przysługuje im na równi z innymi grupami pracowników. Jednocześnie zaapelowali o usunięcie przez Sejm art. 13a z przygotowanego przez rząd projektu ustawy o zw. zawodowych. /AS/

9.09. Komisja Koordynacyjna NSZZ "Solidarność" wydział Łódź Huty im. B. Bieruta reprezentująca 95% załogi wystąpiła protest przeciwko próbie pozbawienia pracowników administracji państwowej prawa do swobodnego zrzeszania się w związki zawodowe. /tlx/

Ws. wizyty Rakowskiego w Starachowicach. 9.09. Zespół d/s informacji i prasy NSZZ "Solidarność" przy FSC w Starachowicach podał, że wicepremier przybył do zakładu na zaproszenie KZ PZPR, a nie załogi, w spotkaniu wzięli udział zaproszeni członkowie aktywu partyjnego FSC i miasta, którzy mogli zadawać po 2 pytania uprzednio zgłoszone do KM PZPR. W spotkaniu wzięło również udział kilku przedstawicieli "Solidarność" FSC i prasy związkowej" /tlx/

Poparcie dla wystąpienia M. Jurczyka. Wiele ogniów "Solidarność" wyraziło swoje poparcie dla wypowiedzi M. Jurczyka na Konferencji prasowej 4.09. i oburzenie z powodu wymierzonej przeciw niemu kampanii prasowej.

Przypominając, że na II Plenum A. Siwak nazwał członków "Solidarność" bandytami, KZ poznańskiego Mostostalu pyta: "co niepoprawnego było w wystąpieniu M. Jurczyka?" po czym stwierdza: "W naszym kraju przyzwyczajono się ubliżać ludziom pracy, którzy w ogóle nie zasługiwali na takie obelgi. Przez okres 37 lat nikt nie zastanawiał się, że żyjemy w cywilizowanym kraju i nagle wystąpienie M. Jurczyka, który powiedział kilka słów prawdy, wywołało wielkie oburzenie. Czyż panowie z Prezydium RM chcą wrócić na pozycje sprzed Sierpnia 1980 r.?"

"... rząd i jego pojedynczy przedstawiciele szukają byle pretekstu by zaognić i tak już napiętą atmosferę - czytamy w telexie z Mostostalu, zaś ZR Śląsko-Dąbrowskiego określiła kampanię przeciw Jurczykowi jako "kolejny dowód manipulowania środkami masowego przekazu".

KZ przy Krakowskiej Fabryce Aparatów Pomiarowych MERA w piśmie do M. Jurczyka po przeprowadzeniu konsultacji z członkami miejscowej "Solidarność" oświadcza "Ponieważ wysunięto wątpliwość, w czym imieniu pan przemówił, informujemy stroną rządową, że wystąpił pan także i w naszym imieniu". /tlx/

Komentując oświadczenie Rządu o "rzekomo obraźliwym wystąpieniu" Jurczyka rzecznik prasowy Pomorza Zach., P. Fenrich stwierdził, "wydaje się, że najlepszą odpowiedzią na krytykę jest wyjaśnienie lub zmiana postępowania. Rząd, w szczególności M. Rakowski wolał się obrazić. Cóż, dla społeczeństwa to też podstała do analizy i oceny". /Głos Wolny, 8.09/

Reakcja na "Posłanie do ludzi pracy" Europy Wschodniej. Ogniówa Związku ustosunkowują się do reakcji środków masowego przekazu krajów socjalistycznych oraz władz polskich na "Posłanie I Zjazdu Delegatów NSZZ "Solidarność" do ludzi pracy Europy Wschodniej" /patrz: AS nr 36, s. 403/.

W związku z listem robotników moskiewskiej fabryki samochodów im. Lichaczowa, którzy zaprotestowali przeciwko "Posłaniu" Prezydium KZ w WSK PZL Warszawa II pisze 12.09. m.in.: "Jak się orientujemy, wszelkie wiadomości dotyczące działalności naszego Związku docierają do Was tylko za pośrednictwem oficjalnych środków masowego przekazu /.../ dlatego doceniając Wasze zakłopotanie oraz zaniepokojenie sytuacją, w której się znaleźliśmy, proponujemy, żebyście skontaktowali Wasze wiadomości u nas, podczas wspólnych spotkań z naszą Załogą" /.../ W czasie Zjazdu, mając szczerą intencję, delegaci wystosowali "Posłanie do Ludzi Pracy Europy Wschodniej", które, naszym zdaniem, odpowiednio skomentowane przez nasze władze, zostało niewłaściwie zrozumiane przez Waszą Załogę". /"Niezależność" 14.09.

16.09. robotnicy oraz Komisja Wydziałowa NSZZ "Solidarność" Narzędziowni Fabryki Łożysk Toczących "Iskra" w Kielcach wystosowali protest przeciwko znieszczeniu intencji przyświecających "Posłaniu". Oświadczenie ws. zarzutów wysuwanych wobec "Posłania" złożyła też Nowosądecka Delegatura NSZZ "Solidarność" Regionu Małopolska /patrz: Dokumenty, s. 306/ /tlx/

Do Sejmu PRL ws. ustawy o samorządzie KZ Fabryki Automatów Tokarskich Ponar we Wrocławiu skierowała list otwarty do Sejmu PRL, Plenum KC PZPR, I KZD i załóg wszystkich zakładów w kraju. Komisja Zakładowa skrytykowała uchwały III Plenum KC PZPR stwierdzając, że nie spełniły one oczekiwań klasy robotniczej i społeczeństwa. W liście czytamy: "Niektóre pozytywne sformułowania zawarte w pierwszej części tej uchwały w dalszej jej części są już ewidentnym dążeniem do zabezpieczenia grupowych interesów mniejszości tj. elity władzy i zabezpieczeniem wpływu instancji partyjnych /.../ Ludzie pracy nie zgodzą się nigdy na próby forsowania skompromitowanego przywileju nomenklatury partyjnej tzn. ustawiania swoich ludzi na stanowiskach kierowniczych. Do czego doprowadziła taka polityka wszyscy dobrze wiemy. Realizując rzekomo interes ogólnospołeczny lub budując drugą Polskę budowali ją dla siebie prawie wszyscy dygnitarze centralnego i terenowego aparatu władzy.

Po 36 latach ciężkiej pracy narodu nie tylko doprowadzono do nędzy, ale i całą gospodarkę kraju do ruiny - oto jak wygląda ten interes ogólnospołeczny. Czy teraz, zgodnie z rządowym projektem ustawy i dyktandami KC, nadal mianowani przez prominentów ludnie mają za wieszak wykonywanie uchwał samorządów załogi, ponieważ tylko oni potrafią stwierdzić, że uchwała samorządu jest sprzeczna z interesem ogólnospołecznym. /.../ Liczy my, że Sejm PRL formułując ostateczny kształt ustawy o samorządzie i przedsiębiorstwie wzięcie pod uwagę dążenia klasy robotniczej i opinii większości społeczeństwa /.../"Wszystkim powinno być oczywiste, że interesy samorządnych przedsiębiorstw nie zawsze będą zbieżne z interesami ogółu, po to jest jednak ruch związkowy, aby bronił interesów wszystkich pracowników, ogólnospołecznych i państwowych mogą również skutecznie bronić organy przedstawicielskie sprawujące zgodnie z Konstytucją formalną władzę w państwie. Należy doprowadzić do tego, aby organy te /Sejm, Rady Narodowe/ były demokratycznie wybrane i sprawowały faktyczną władzę w państwie polskim." KZ zaproponowała ogólnopolskiego referendum ws. samorządu i sposobu powoływania dyrektorów. Podała też wyniki takiego referendum przeprowadzonego już w Ponarze. W referendum wzięło udział 1631 pracowników /71,88 % zatrudnionych/, z tego 1477 osób /90,55% ankietowanych/ opowiedziało się za samorządem zarządzającym zakładem oraz powołującym i odwołującym dyrektora 6 osób /0,36%/ wypowiedziało się za samorządem współzarządzającym o ograniczonych kompetencjach, 148 osób /9,07%/ wstrzymało się od głosu. /tlx/

8.09. Egzekutywa POP PZPR, KZ "Solidarność" oraz KZ Samorządu Pracowniczego przy KBM W-wa Południe ZP "Fabryka Domów" w telexie zaadresowanym do Sejmu wyraziły zaniepokojenie przedsięwziętymi pracami Komisji Sejmowych nad ustawą o przedsiębiorstwie i samorządzie pracowniczym. "Opracowany w naszym przedsiębiorstwie - czytamy w telexie - projekt statutu samorządu pracowniczego bazuje na projekcie utworzenia przedsiębiorstwa społecznego i zawiera sformułowania odbiegające od projektu rządowego /.../ Jeżeli Sejm PRL nie czuje się na siłach podjąć decyzji zgodnie ze społecznym oczekiwaniem /.../ proponujemy odwołać się do swoich wyborców i ogłosić w najbliższym czasie referendum w tym temacie. /tlx/

3.09. KZ Stocznii im. Warskiego wydała uchwałę, w której zwraca się - po konsultacji z załogą - do wszystkich posłów na Sejm by opowiedzieli się za projektem ustawy o przedsiębiorstwie społecznym opracowanym przez Sieć Wiodących Zakładów Pracy i oświadcza, że jeżeli Sejm uchwali ustawę sprzeczną z podstawowymi zasadami tego projektu, "Solidarność" Stocznii podejmie działania zmierzające do odwołania wszystkich tych posłów, którzy głosowali wbrew woli większości społeczeństwa". KZ zaapelowała do Krajowego Zjazdu "Solidarności" do wszystkich ogniw Związku o podjęcie podobnych uchwał. /tlx/

*****

Odmowa rejestracji ZMP "Robotnik". Wojewoda wrocławski odmówił rejestracji Związku Młodzieży Pracującej "Robotnik", działającego w zakładach pracy na terenie Wrocławia. Oddział ZMP "Robotnik" powstał również w W-wie przy WZR "Rawar" /BI, NZS, 12.09/

SAMORZĄD PRACOWNICZY

Spotkanie uczestników Porozumienia na rzecz Reformy w dniach 4-5.09. odbyło się w Gdańsku kolejne, trzecie już spotkanie uczestników Porozumienia na Rzecz Reformy /patrz: AS nr 27, s.208, nr 33, s.205/, poświęcone dyskusji nad koncepcją przeprowadzenia referendum nt. ustawy o samorządzie pracowniczym. Postanowiono doprowadzić do umieszczenia tego problemu w porządku obrad I tury KZD. Opracowano projekt uchwały, zgodnie z którym KZD skierowałby apel do Zarządów Regionalnych i Komisji Zakładowych o przeprowadzenie referendum wśród załóg. Zaproponowano trzy pytania: 1. Czy uważasz, że organa samorządu załogi powinny być najwyższymi organami władzy w przedsiębiorstwie? 2. Czy uważasz, że tylko organa samorządu załogi powinny powoływać i odwoływać dyrektora? 3. Czy uważasz, że Związek powinien zdecydowanie bronić prawdziwego samorządu, nie cofając się, w razie konieczności, przed konfrontacją?

O ile brzmienie dwóch pierwszych pytań nie budziło większych wątpliwości, o tyle sformułowanie trzeciego poprzedziła dłuższa dyskusja. W założeniu miało ono skłonić respondentów do opowiedzenia się za rządowym, bądź związkowym modelem przedsiębiorstwa. Uczestnicy dyskusji zgadzali się, że nie można zadawać takiego pytania wprost /np. "Czy Twoim zdaniem rządowy projekt ustawy o przedsiębiorstwie gwarantuje powodzenie reformy gosp.?"/, ponieważ odpowiedź może wynikać z powodów peryferyjnych /ludzie mogą po prostu nie znać obu wersji ustawy/. Trudno także pytanie do referendum omawiać w jakiejś preambule - winno być jak najprostsze i umożliwiać jednoznaczna odpowiedź. Niektórzy dyskutanci negowali nawet potrzebę zadawania tego trzeciego pytania. Mówili, że odpowiedź na dwa pierwsze, zawierające istotę różnic między alternatywnymi modelami przedsiębiorstw, jest zarazem opowiedzeniem się za którymś z nich.

Ostatecznie postanowiono przeformułować pytanie, i nadano mu podaną wyżej postać. Projekt uchwały zobowiązał się przedstawić Zjazdowi prowadzący zebranie Porozumienia G.Palka /Łódź/.

Omówiono też rozporządzenie RM ws. powoływania zespołów ds. reformy w jednostkach gospodarczych i wydano na ten temat oświadczenie /patrz: Dokumenty, s.303/

Przedstawiciele Gdańsko-Elbląskiego OPSZ zaprezentowali zbiór materiałów instruktażowo-propagandowych nt. zakładania samorządów w zakładach pracy pt. "Samorząd pracowniczy - krok pierwszy". Zebrani przyjęli go jako materiał do dyskusji, a także dla celów agitacyjnych. Na nast. spotkaniu, kt. odbędzie się 17.09 w PTE w Warszawie rozpatrzy się możliwość firmowania tego tekstu przez Porozumienie. Rozważany też będzie projekt następnego tomu poradnika samorządowego, zawierającego zarys programu działania, tworzących się rad pracowniczych.

Opr. M.Pawlicka

Posiedzenie lubelskiej grupy roboczej 11.09. w Lublinie odbyło się kolejne /patrz: AS nr 24, s. 208/ spotkanie członków grupy roboczej na rzecz międzyregionalnej współpracy samorządów, w którym udział wzięli m.in.: przedstawiciele rybnickich kopalń węgla kamiennego /"Manifest Lipcowy", "Ryner" i in./, Puławskich Zakładów Azotowych, Lublińskiego Zagłębia Miedziowego, WSK Świdnik, Huty "Warszawa", Stocznii im. Warskiego - Szczecin, "Zamechu" - Elbląg i in. Przedyskutowano kwestie rozwiązania Zjednoczenia Rybnickiego Okręgu Węglowego i przyjęto, że w najbliższych dniach zakończone zostaną konsultacje w tej sprawie z przedstawicielami samorządów pracowniczych, którzy podejmą ostateczną decyzję 21.09. w Jastrzębiu. Jeżeli oświadczą się za wychodzeniem ze Zjednoczenia, kopalnie zrzeszone w ROW zaniechają wpłat na jego konto, składając jednocześnie propozycję finansowania przez kopalnie świadczonych przez Zjednoczenie usług.

*****

Samorząd w PKP. 16.09 w Warszawie na kolejnym spotkaniu 10-osobowego zespołu roboczego Krajowej Komisji Koordynacyjnej Kolejarzy przedyskutowano projekt uchwały o samorządzie /autorstwa: Goryszewskiego i Webera /. Jak wynika z projektu, nie ma obecnie możliwości działania samorządu w PKP, niezbędna jest do tego reorganizacja kolei. Następane spotkanie odbędzie się 30.09 /AS/

W OBRONIE KONSUMENTA

Rozmowy nt. możliwości poprawy sytuacji rynkowej 3.09. w URM odbyło się spotkanie przedstawicieli Komisji ds. żywności przy KKP; regionów Śląsko-Dąbrowskiego i Wielkopolski oraz OKZ NSZZ RI /pod przewodnictwem J.Rulewskiego/ z przedstawicielami ministerstw: Handlu Wewnętrznego i Usług, Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Handlu Zagranicznego, Finansów, Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego /pod przewodnictwem min. Cioska/.

J.Rulewski stwierdził, że spotkanie to powinno dać odpowiedź na pytania: kiedy nastąpi powrót do przedsięwzięcia noru przydziału mięsa oraz kiedy system reglamentacji będzie działał na tyle sprawnie, że znikną kolejki. Zaproponował, aby w dyskusji zająć się z jednej strony doraźną poprawą sytuacji rynkowej, z drugiej - sprawami gospodarki żywnościowej w roku 1982.

Wicemin. St.Szczepański /MRIGZ/ przedstawił m.in. wyniki spisu pogłowia żywca oraz prognozę zaopatrzenia rynku w mięso w roku 1982. Poinformował, że pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się o 2.840 tys. szt./86,7% w stos. do roku ubiegłego, a pogłowie bydła - o 840 tys sztuk /83%/.

Stwierdził, że należy oczekiwać dalszego spadku pogłowia, a w związku z tym i skupu żywca. Omówił plany resortu zmierzające do przeciwdziałania tym procesom /przydział dla wszystkich producentów takich samych ilości paszy, dodatkowe przydziały mieszanek dla zwiększenia odchowu prosiąt; dostawy pasz na produkcję mleka; pierwszeństwo w zakupie węgla/.

Dyskusję rozpoczął R.Kukołowicz, który stwierdził, że podstawowym zadaniem powinno być określenie przyczyn cyklicznych kryzysów żywnościowych. Jego zdaniem jest nią nieodpowiedzialna polityka rolna przejawiająca się w dekapitalizacji wsi, utrzymywaniu nierentownych gospodarstw społecznych oraz wadliwa gospodarka importowa. Wyjściem z globalnego impasu jest wg niego, przekazanie rolnikom indywidualnym uprawnień do autonomicznego działania oraz stworzenie lepszych warunków obrotu ziemią.

Przedstawiciele rolników zwracali uwagę na b.niskie ceny za produkty rolne. Domagali się zrównania przydziału pasz i środków produkcji w obu sektorach rolnictwa. Wyrazili także opinię, że należy dotować produkcję żywności, a nie konsumpcję.

Przedstawiciele "Solidarności" stwierdzili, że nie oczekują kolejnej analizy sytuacji, lecz konkretnych decyzji, które ciągle się spóźniają i podejmowane są bez konsultacji z rolnikami. Omawiano problemy reglamentacji, która zdaniem "Solidarności" zorganizowana jest źle, co przyczynia się do wydłużenia kolejek i bałaganu w dystrybucji. Domagali się powrotu do norm przedsiębiorczych oraz wyspecyfikowania drobiu w kartkach mięsnych.

Przedstawiciele resortów stwierdzili, że w najbliższym czasie nie ma możliwości zwiększenia dostaw mięsa na rynek. Natomiast system reglamentacji, ich zdaniem, jest dobry, a niedomaganie wynika z całkowitego braku zapasów. Cała produkcja przeznaczana jest bezpośrednio do sprzedaży.

Przy omawianiu problemów rolnictwa ustalono, że sprawa zwiększenia skupu oraz problemy zaopatrzenia rynku w art. spożywcze muszą być tematem spotkania resortów z przedstawicielami rolników, gdyż tylko oni mogą odpowiedzieć czy decyzje rządowe są zadowalające. Tematem odrębnego spotkania MHWiU i ZR Śląsko-Dąbrowskie go ma być także sprawa poprawy zaopatrzenia Śląska.

Bardzo długo trwało opracowywanie wspólnego komunikatu. Przedstawiciele "Solidarności" domagali się opracowania dokumentu zawierającego konkretne ustalenia, strona rządowa proponowała krótki komunikat. Przyjęta została propozycja "Solidarności" i opracowano roboczą wersję ustaleń.

4.09. w MHWiU podpisano ostateczną wersję dokumentu. /Patrz: Dokumenty, s.304/.

Oprac. Z.Zegarski

W sprawie sytuacji na rynku i cichych podwyżek cen. W kolejnych protestach ogniw "Solidarności" przeciwko pogarszającemu się zaopatrzeniu i cichym podwyżkom cen czytamy m.in.: "... podwyżki te /cen owoców, przetworów owocowych, papierosów z importu i usług/ wprowadzono naszym zdaniem bezprawnie, bez niezbędnej konsultacji społecznej oraz bez /.../ odpowiednich rekompensat./.../ Upoważniamy naszych posłów do poczynienia starań zmierzających do uregulowania polityki płacowej zgodnie z naszymi oczekiwaniami." /KZ w Pafawagu, 15.09./

Prezydium ZR Elbląskiego w piśmie z 11.09. skierowanym do wojewody zażądało m.in. wycofania niekonsultowanych podwyżek cen /papierosów, słodyczy, ryb wędzonych/ oraz zaopatrzenia sklepów w środki czystości, odzież, obuwie itd. W piśmie czytamy: "Brak pozytywnego załatwienia naszych żądań uważamy za /.../ wyraźne dążenie do konfrontacji ze społeczeństwem i destabilizacji życia."

W proteście skierowanym 9.09. do wojewody przemyskiego, MKZ Jarosław zażądał m.in. wolnej sprzedaży masła solonego, ciągłych dostaw pieczywa mięsa i papierosów oraz sprzedaży słodyczy na kartki A i A+F. W razie nie podjęcia przez wojewodę zdecydowanych działań, MKZ zapowiedział podjęcie akcji protestacyjnych ze strajkiem włącznie. W wyniku rozmów między wojewodą a połączonymi Komisjami ds. Żywności MKZ Jarosław i MKZ Przemysł uzyskano poprawę zaopatrzenia w mięso i obietnicę spełnienia pozostałych postulatów. Akcja protestacyjna została odwołana.

W/s Kartek dla województwa stoł.
3.09. Zarząd oddziału Marki-Radzymin /Mazowsze/ zaprotestował przeciwko wprowadzeniu nowego systemu sprzedaży art. mięsnych i wprowadzeniu podziału kartek na ważne w m.st. Warszawie i w województwie. *Protesty takie w województwie*
4.09. grupa negocjacyjna reprezentująca załogi woj. stołecznej po rozmowach z wiceprezydentem miasta I.Karwacińską, sformułowała kompromisowe rozwiązanie dot. kartek na mięso: oznakowanie obecnych kartek tak, aby mogły być realizowane w Warszawie i wydanie identycznych kart dla mieszkańców Warszawy i woj. stołecznej w miesiącu październiku.

8.09. i 16.09. grupa negocjacyjna zakładów pracy spotkała się z pełnomocnikiem KKP ds. rozmów z rządem nt. żywności St. Rusinkiem. Uzgodniono, że aby "nie pogłębiać istniejącego bałaganu kartkowego" należy utrzymać do końca września istniejący w woj. system reglamentacji.

Marnotrawstwo. Zarząd Regionu Ziemi Łódzkiej otrzymał informację od GKZ "Solidarność" RI w Tuszynie o przywiezieniu 1728 kg świeżego pieczywa z łódzkiej piekarni do tuczarni w Kruszwie. GKZ złożył w tej sprawie protokół na posterunku MO w Tuszynie. /"Komunikat" ZR "Ziemi Łódzkiej" 5.09./
8.09. na wysypisku śmieci k/Łomży znaleziono wyrzucone przez Sp-nię Ogrodniczo-Pszczelarską w Łomży art. żywnościowe /5 heczek ogórków, marchew, arbuzy, ziemniaki/. Poprzedniego dnia wywieziono tam 3500 kg zmiotek gryki nadającej się na paszę. /tlx/

W sprawie podziału reglamentowanych towarów. 16.09. Zarząd oddziału "Solidarność" w Skierniewicach zwrócił się do ZR Mazowsza o interwencję w MHWIU, domagając się sprawiedliwego podziału artykułów reglamentowanych w regionie. W telexie czytamy: "Tragiczna sytuacja w naszym mieście może spowodować w każdej chwili wybuch niekontrolowanych akcji protestacyjnych /.../ W naszym mieście ludzie stoją po 3, 4 doby w kolejkach po mięso /.../ niejednokrotnie bez skutku".

W sprawie rekompensat

9.09. Komisja ds. Żywności przy KKP zwróciła się do ministra finansów o ostateczne rozstrzygnięcie problemu rekompensat za podwyżkę cen na pieczywo i art. zbożowe. Komisja przypomina w telexie, że zwraca się do ministra w tej sprawie już po raz czwarty i, że na władzę spada, w tej sytuacji, odpowiedzialność za wzrastające niezadowolenie załóg pracowniczych.

Strajk ostrzegawczy w województwie legnickim.

3.09. Górnicy kopalni miedzi "Rudna" odmówili wyjazdu z kopalni i zażądali przyjazdu na miejsce Wojewody.

Górnicy dostali kartki żywnościowe na wrzesień z powycinanymi dodatkowymi przydziałami przewidzianymi dla najcięższych pracujących. Zażądali wyrównania z innymi regionami przydziałów mięsa i papierosów oraz za pewnienia realizacji kartek. Wojewodę, który nie mógł podjąć żadnych zobowiązań wyproszonego z sali. Zdecydowali, że jeżeli władze nie zrealizują do 10.09. postulatów górników podjęta zostanie akcja protestacyjna. 4.09. górników poparła załoga Huty w Legnicy.

6.09. Zebranie przewodniczących Komisji Zakładowych proklamowało na 10.09 8-godzinny strajk ostrzegawczy w całym województwie.

Grupa delegatów na Zjazd "Solidarność" z Dolnego Śląska wystosowała 7. bm telex do załóg zakładów pracy Zagłębia Miedziowego prosząc o "natychmiastowe zaniechanie podjęcia zamierzonej na 10 bm akcji protestacyjnej", która, zdaniem delegatów jest wynikiem prowokacyjnej działalności lokalnych władz i jej proklamowanie byłoby szkodliwe dla Związku.

Przewodniczący oddziału "Solidarność" w Legnicy R.Sawicki 7.09. wieczorem opuścił Zjazd Krajowy i wyjechał do Legnicy.

8.09. w legnicko-głogowskim okręgu miedziowym na zebraniu Komisji Zakładowych i przedstawicieli kopalni Rudna, Lubin, Sieroszewice oraz Huty Miedzi zawieszono akcję strajkową do zakończenia I KZD NSZZ "Solidarność". Zarząd Regionu zobowiązany został do kontroli realizacji żądań z 3.09. /AS/

O kontrolę nad handlem z granicznym. W wydanym 09. oświadczeniu KKK Pracowników Branży Portów Morskich stwierdza, że trwający od początku roku strajk selektywny polegający na blokadzie eksportu artykułów żywnościowych rozszerzył się na wszystkie porty, co wymaga zajęcia w tej sprawie stanowiska przez KKP. Warunkiem przerwania strajku jest dostęp do danych statystycznych i szeroka informacja o zasadach eksportu i importu żywności oraz umorzenie przez Prokuraturę Wojewódzką w Gdańsku postępowania ws. blokady eksportu. /BIPS, 16.09/

Jak wynika z telexu KZ Zarządu Portu Gdynia do ministra handlu zagranicznego Nesterowicza, miejscowa "Solidarność" zgodziła się na załadunek wyrobów cukierniczych do krajów arabskich. KZ zażądała jednocześnie - i jest to warunek dopuszczenia do wywozu następných partii słodyczy - pełnych i szczegółowych danych o umowach, na podstawie których prowadzony jest ten eksport /fotokopie kontraktów, wielkość zysków, przeznaczenie uzyskanych dewiz/ oraz o wielkości i asortymencie importu żywności, dokonanego w br.prz Centralę "Agros".

KZ prosi też o zobowiązanie gdyńskiej delegatury "Agrosu" do "bieżącego przekazywania informacji o zamierzonym przeładunku artykułów żywnościowych ... w porcie gdyńskim". /tlx/

Dane o wywozie towarów do ZSRR przez przejście graniczne Przemysł Bakończyca - Niezankowice zbierane są od początku br. przez KZ "Solidarność" miejscowej stacji kolejowej. Informuje ona, że od stycznia do maja najczęściej wysyłane było obuwie /213 wagonów, konfekcja /146/, galanteria /94/, tkaniny /57/ i wyroby cukiernicze /37/. Podobną strukturę eksportu zaobserwowano też w następnych miesiącach, przy czym od 1.07. przestano wywozić słodycze /dane obejmują okres do 10.08./, wysłano natomiast 3 wagony kosmetyków /których eksportu nie zaobserwowano w poprzednich 2 miesiącach/. /tlx/

Ws. wysyłki paczek żywnościowych. 15.09. KZ "Solidarność" przy Głównym Urzędzie Przewozu i Wymiany Poczty wystosowała do min. R. Karskiego list ws. wynagrodzenia pracy celników w wolne soboty. Pracownicy poczty za pracę w wolny dzień otrzymują 600-800 zł., natomiast celnikom, z którymi urząd współpracuje przy odbiorze paczek zagranicznych, przysługuje jedynie wolny dzień zamiast soboty lub wynagrodzenie za godziny nadliczbowe. Z tego powodu celnicy odmawiają pracy w wolne soboty "W sytuacji, kiedy w kraju zalega magazyny kilkudziesięciu tysięcy paczek, przeważnie żywnościowych, sądzimy, że powinny znaleźć się fundusze /.../ żeby można było zrekomensować finansowo pracownikom Urzędu Celnego pracę w wolne soboty". - piszą pocztowcy. /SIM/

W Katowickim Urzędzie Przewozu Poczty w dn. 3.09. zalegało 15 tys. paczek krajowych i zagranicznych w większości żywnościowych. Kilka set paczek jest uszkodzonych i zalega pocztowe magazyny. Dyrekcja nie starała się rozwiązać problemu utrudniając dodatkowo podjęcie jakichkolwiek akcji przez KZ "Solidarność" przy OKPP. J.Samsonowicz, członek ZR, wysłał w tej sprawie 8.09. telex do wicepremiera Obodowskiego, przewodniczącego Sztabu Antykrzyszowego. (tlx)

O części zamienną i ogumienie dla samochodów PKS. 10.09. Okręgowa Komisja Koordynacyjna "Solidarność" przy PKS we Wrocławiu zwróciła się do przew. komisji Antykrzyszowej J.Obodowskiego z żądaniem uznania priorytetu PKS w zaopatrzeniu w części zamienną i ogumienie. OKK PKS zapowiedziała, że jeżeli do 30.09. premier nie podejmie odpowiednich kroków w tej sprawie - ogłosi gotowość strajkową począwszy od 1.10. we wszystkich jednostkach PKS Okręg Wrocław. Jednocześnie OKK PKS zaapelowała do wszystkich zakładów pracy na terenie woj. jeleniogórskiego, wałbrzyskiego i wrocławskiego o odsprzedaż nie zbędnego ogumienia jednostkom PKS. 15.09. Okręgowa Komisja Koordynacyjna PKS NSZZ "Solidarność" w Kielcach wystosowała apel do wszystkich zakładów pracy woj. kieleckiego i radomskiego o odsprzedaż oddziałom PKS akumulatorów, ogumienia i innych części zamiennych. Apel wywołany został krytycznym stanem zaopatrzenia, co powoduje drastyczne ograniczenia możliwości przewozowych. /tlx/

PRAWORZADNOSC

Bunt więźniów w Bydgoszczy
5.09. około godz.15.00 na terenie aresztu śledczego w Bydgoszczy postrzelony został 17-letni Jacek Cieśliewicz. Wg relacji współwięźniów w czasie spaceru został uderzony kamieniem przez strażnika, dostał ataku hysterii, skończył na siatkę i przedostał się poza teren spacerniaka. Strażnik oddał do niego kilka strzałów z karabinu maszynowego /więźniowie twierdzą, że chłopak mógł być złapany przez strażników bez użycia broni/. Z postrzelonym płucom i uszkodzonym kręgosłupem /wg administracji więzienia strażnik oddał kilka strzałów w powietrze/ w stanie ciężkim Cieśliewicz został przewieziony do Szpitala nr 2. Incydent ten stał się bezpośrednią przyczyną wybuchu buntu więźniów. Opanowali oni główny budynek aresztu. Pod budynkiem zebrał się tłum przechodniów, niektórzy z nich próbowali sforsować ogrodzenie i bramę. O godz.16.00 pod gmach aresztu przybyli działacze ZR, którzy zorganizowali służbę porządkową i nawiązali kontakt z dyrekcją więzienia. W tym czasie /godz.18.00-19.00/ ok 200 osobowa grupa więźniów za pomocą łóżek i wyrwanych kaloryferów sforsowała kraty w oknach i wydostała się na zewnątrz /wg relacji więźniów strażnicy nie interweniowali/. O godz.21.00 przed budynkiem aresztu przybyły oddziały ZOMO pod dowództwem majora Henryka Bednarka /odpowiedzialnego za akcję MO 19.03 - przyp.red./. Mimo, iż porządku pilnowała straż społeczna, ZOMO próbowały rozgnać tłum. Po długich pertraktacjach ZR-u z władzami miasta oddziały ZOMO zostały wycofane o godz.3.00. Rozszedł się także tłum.

6.09. na terenie aresztu więźniowie zorganizowali komitet protestacyjny. Zażądali, aby w rozmowach z komisją ministerialną uczestniczyli i przedstawiciele ZR. O godz.3.00 przybyli do Bydgoszczy M.Makos - dyr.departamentu sprawiedliwości, p.k. Skolik - naczelnik ochrony przy CZZK, p.k. Wrona - z-ca dyr.CZZK. O godz.4.00 podjęli oni rozmowy z komitetem protestacyjnym i delegacją ZR w składzie: Koźmińska, Paszke, Sydorkiewicz, Pitrowicz i Gębczyński. W tym czasie więźniowie opuścili cele i zabarykadowali się w budynku. Mediacje trwały godzinę. Wznowione zostały o godz.9.00. Trwały do godz.17.00, odbywały się w jednej z cel opanowanych przez aresztantów budynku /taki był warunek więźniów/. Przedstawili oni listę 28 postulatów. /patrz: Dokumenty, s 307 /

Strona ministerialna zgodziła się na 13 pierwszych postulatów /bez 11-go dotyczącego załatwienia skarg dotyczących postępowania karnego i orzekania wyroków/. Rozmowę odroczone do 7.08 do godz.9.00. Nie podpisano wspólnego komunikatu rzecznika prasowego urzędu wojewódzkiego i ZR, gdyż rzecznik nie zgodził się na umieszczenie w nim nazwiska majora Bednarka.

O godz.19.00 korespondenci BIPS i korespondent "Jedności" uzyskali od z-cy dyr. CZZK Juliusza Petrykowskiego informację, że część postulatów nie będzie rozpatrywana, bowiem opiera się na dopiero przewidywanych zmianach prawa karnego i regulaminów więziennych.

7.09. rozmowy nie podjęto gdyż przedstawiciele ministerstwa zażądali prowadzenia ich na terenie budynku znajdującego się pod kontrolą służby więziennej. Więźniowie zgodzili się na to pod warunkiem otrzymania pisemnych gwarancji bezpieczeństwa. Nie uzyskali ich, natomiast zażądano, aby członkowie "Solidarności" opuścili teren aresztu. Zaisztowano niebezpieczeństwo ataku sił porządkowych na więźniów. Na jego terenie znajdowało się nadal dwóch przedstawicieli ZR /m.in. v-ce przew. Perejczuk/. Udało im się nakłonić więźniów do opuszczenia celu i oddania się w ręce służby więziennej. 150-ciu aresztantów rozwieszono do więzień w Inowrocławiu i Koronowie. Wobec napiętej sytuacji w mieście ZR poprosił o pomoc ks. Prymasa J.Glempa, który upoważnił do przyjazdu do Bydgoszczy biskupa Jana Michalskiego. Udał się on do dyrekcji aresztu i uzyskał od naczelnika gwarancję bezpieczeństwa dla więźniów. Następnie razem z tłumem zgromadzonym pod aresztem udał się pod siedzibę ZR. Pod więzieniem została duża grupa pijanych osobników, obrzucili oni kamieniami budynek. Ok. godz.23.00 wkroczyły do akcji oddziały ZOMO rozpędzając tłum i bijąc wszystkich znajdujących się w pobliżu ludzi. Były przypadki pobicia kobiet i pracowników wracających z nocnej zmiany.

Część uciekinierów wróciła do MKZ-tu i oddała się w ręce milicji.

8,9,10.09 w mieście panował spokój. MO prowadziła poszukiwania uciekinierów. W TV trwała kampania dezinformacji na temat zajść w Bydgoszczy: winą za zerwanie rozmów obciążony został ZR w Bydgoszczy. /AS/

Zarząd Regionalny "Solidarności" w Bydgoszczy wydał w związku z wydarzeniami w bydgoskim aresztu śledczym 5-7 bm. obszernie oświadczenie, w którym cytamy m.in.: "w dniach 5-7 bm. w Bydgoszczy miała miejsce kolejna próba prowokacji ze strony władzy wy-

mierzona w ład i porządek publiczny, a przede wszystkim w nasz Związek. Incydenty wybuchły w pierwszych dniach zjazdu "Solidarności" oraz po ogłoszeniu w regionie bydgoskim stanu gotowości strajkowej w związku z postanowieniem Prokuratury o umorzeniu śledztwa w sprawie wydarzeń z 19 marca br w Bydgoszczy. Nasuwa się pytanie jak mogło dojść do zbiorowej ucieczki wielkiej grupy groźnych przestępców na oczach uzbrojonych strażników więziennych oraz przedstawicieli władz. Dlaczego dopiero po 6 godzinach od wszczęcia ruchów interwencji oddziały MO, którymi dowodził skompromitowany działaniami w dniu 19 marca br mjr. Henryk Bednarek. Komu zależało na zbrojnym opanowaniu budynku aresztu w sytuacji, gdy znajdowali się tam dwaj przedstawiciele regionalnych władz".

Protesty przeciwko umorzeniu śledztwa ws. bydgoskiej.

Umorzenie śledztwa ws. wydarzeń bydgoskich wywołało falę protestów /patrz: AS nr 35, s.206/ ze strony Komisji Zakładowych, Zarządów Regionalnych NSZZ "Solidarności" i innych organizacji. Zdaniem KZ przy Akademii Medycznej w Krakowie umorzenie śledztwa stanowi groźny precedens umożliwiający w przyszłości bezkarne ataki na działaczy związkowych. "Solidarność" kopalni "Lenin" w Mysłowicach pisze, iż "wyniki śledztwa są jasnym dowodem na to, komu zależy na eskalacji napięć społecznych i /.../ kto dąży do konfrontacji i zniszczenia Związku".

W liście skierowanym do premiera Jaruzelskiego KZ "Solidarności" przy FOC "Poreba" żąda kategorycznie zmiany postanowienia prokuratury i ukarania winnych zajść w Bydgoszczy. "W przeciwnym wypadku nie widzimy najmniejszych szans, by rząd, na czele którego pan stoi, uzyskał kiedykolwiek zaufanie społeczne" - czytamy w liście.

Prezydium ZR Gdańsk oświadczyło, że znając dotychczasowe metody pracy organów ścigania nie jest zaskoczony negatywnym wynikiem postępowania śledczego i uważa, że w trybie pilnym powinna być powołana Komisja Sejmowa w celu uporządkowania zasad pracy tychże organów i wykrycia popełnionych dotychczas nadużyć. Jednocześnie Prezydium stwierdziło, że decyzja o umorzeniu śledztwa została celowo podjęta i opublikowana w momencie rozpoczęcia Zjazdu Krajowego "Solidarności" z zamiarem zdeorganizowania jego prac i skierowania uwagi Związku na rozwiązanie kwestii pozornych.

Również ZR Śląsko-Dąbrowskiego stwierdził, że umorzenie śledztwa w przeddzień Zjazdu to prowokacja. "Nie pozwolimy się wciągnąć w nową awanturę i spróbowaliśmy do działań szkodzących naszemu Związkowi. Nie pozwolimy zakłócić obrad I Krajowego Zjazdu, ani skierować jego uwagi ze spraw najistotniejszych na drugorzędne nieporozumienia" - czytamy w oświadczeniu.

KR Hutników Kombinatu Huty im. Lenina stwierdziła, iż umorzenie śledztwa "jest to element stałej taktyki władz: jątrzenia i podsycania niepokoju w chwili gdy zachodzą ważne wydarzenia w naszym Związku".

"Jeżeli nie ma możliwości znalezienia bezpośrednio winnych pobicia członków naszego Związku, domagamy się surowego ukarania osób, które wydały pokłenie użycia siły przez organy służb porządkowych - czytamy z kolei w oświadczeniu KZ przy Fabryce Kabli "Zalom" w Szczecinie.

6.09. Zarząd Regionu Toruńskiego umorzenie śledztwa w sprawie Bydgoszczy nazwał "jaskrawym przykładem bezprawia".

List otwarty do Rady Państwa PRL z żądaniem spowolnienia zmiany decyzji Prokuratury Wojewódzkiej w Bydgoszczy i ponownego wszczęcia śledztwa wystosowała także grupa robocza Konfederacji Autonomicznych Związków Zawodowych. "Prawo musi być jednakowe dla wszystkich obywateli PRL, bez względu na zajmowane stanowisko i pełnioną funkcję" - czytamy w liście autonomicznym.

W oświadczeniu przewodniczących kół NSZZ RI "Solidarność" z województwa wrocławskiego czytamy: "Uważamy że każdy akt bezprawia w naszym społeczeństwie powinien być bezwzględnie wyjaśniony, a winni ukarani. Obecna praktyka władz jest kontynuacją polityki zatajania przed społeczeństwem sprawców zbrodni popełnionych w latach 56 i 70".

"Żądamy zdecydowanie postawienia w stan oskarżenia wszystkich bezpośrednio i pośrednio kierujących akcją bydgoską i odwołania Lucjana Czubińskiego ze stanowiska Prokuratora Generalnego. Jesteśmy zdania, że człowiek, na którego funkcja nakłada obowiązek ochrony bezpieczeństwa i porządku w kraju, nie potrafiący wywiązać się ze swego elementarnego obowiązku musi wreszcie zostać odwołany z zajmowanego stanowiska" - pisze Komitet Uczelniany NZS przy WSP i AR Rzeszów.

"Zdecydowanie protestujemy przeciwko stwierdzeniu prokuratury że wezwanie milicji na salę obrad WRN było uzasadnione" - czytamy w uchwale Prezydium KZ przy WSK PZL Rzeszów.

W uchwale podjętej 14.09. przez Komisję Zakładową "Solidarności" Zakładu nr 3 Zamojskich Fabryk Mebli stwierdza się, że sprawa bydgoska dowodzi, iż "prokuratura jest narzędziem realizacji interesów kół rządowych. Czyni to łamiąc podstawowe zasady praworządności obowiązujące w cywilizowanym świecie/.../ Są w naszym kraju siły, którym obcy jest proces odnowy i naprawy Rzeczypospolitej. Celem jest powrót do rządów dyktatury i bezprawia".

W oświadczeniach zwraca się też uwagę, że umorzenie śledztwa w sprawie bydgoskiej zbiegło się z narastającą falą represji prokuratorskich wobec działaczy Związku.

KZ przy poznańskim "Mostostalu" protestując przeciw represjom w stosunku do wydawnictw związkowych, oskarżeniu górników z kopalni Sosnowiec, kampanii szkalowania "Solidarności" w RiTV, stwierdziła w oświadczeniu z 3.09. że "umorzenie sprawy bydgoskiej" dopełniło czarę goryczy i trzeba jednoznacznie stwierdzić, iż nasza władza kpi sobie z praworządności i sprawiedliwości".

Podobne w tonie i treści protesty wystosowały m.in.: Prezydium KZ przy PPNiG w Wołominie, KZ przy FSM w Bielsku Białej, KOWZP przy ZR we Włocławku, zebranie delegatów zakładów pracy Regionu Tomaszowskiego.

Jednocześnie poszczególne ognia Związku zadeklarowały w oświadczeniach i uchwałach gotowość poparcia decyzji Zarządu Regionu Bydgoskiego o akcji protestacyjnej. KZ "Energomontażu" Północ Połaniec stwierdziła 9.09. "W całej rozciągłości popieramy przyjętą linię działania Regionu Bydgoskiego NSZZ "Solidarność" /.../ Bronić będziemy suwerenności i nienaruszalności moralnych i statutowych praw naszego Związku, kierując nasze zjednoczone siły tam, gdzie zostanie naruszona bądź zagrożona jego funkcja".

KZ przy Hucie "Cedler" w Sosnowcu zapewniła, że gdy zajdzie potrzeba użyje wszystkich środków, aby przyczynić się do tryumfu sprawiedliwości".

W telexie wysłanym 16.09. do URM Walne Zebranie organizacji zakładowej "Solidarności" w zakładach Techmatrans stwierdza, że "poprze każdą akcję podjętą przez nasz Związek w sprawie bydgoskiej". (tlx)

Wokół "sprawy bydgoskiej" 11.06. Komisja Zakładowa "Solidarności" przy Polskiej Izbie Handlu Zagranicznego wysłała do J. Rulewskiego telex krytycznie oceniający jego wystąpienie w Dzienniku TV 10.06 w sprawie bydgoskiej /patrz: AS nr 20, s. 209/. 14.09. ta sama KZ zwróciła się do J. Rulewskiego go ponownie. W wysłanym przez nią telexie czytamy m.in.: "Obecnie, w świetle dalszych wydarzeń, a zwłaszcza komunikatu Prokuratury Gen. czujemy potrzebę oddania Panu sprawiedliwości. Pańskie wystąpienie w TV w dn. 10.06. br. nacechowane było niewiarą w dobrą wolę władz i chęć uczciwego załatwienia "sprawy bydgoskiej" W skierowanym do nas 12.06 telexie odpisał Pan: "Mnie nie chodzi o współczucie, ale o ujawnienie mechanizmu decyzji, który do tej pory będzie uderzał w nas, a m. że i w Was, dopóki nie zostanie poddany kontroli władzy przedstawicielskiej". Czas wykazał, że racja jest po Pana stronie, chociaż jesteśmy przekonani, że fakt ten jest dla Pana - podobnie jak - dla wszystkich członków naszego Związku - źródłem goryczy raczej, niż satysfakcji". /tlx/

*****

Pobicie w Inowrocławiu. 10.09 w Inowrocławiu funkcjonariusze ZOMO pobili kilka osób, w tym również kobiety. Ok. 20-tu funkcjonariuszy postawiło się na ul. Solankowej w odstępach co 3-4 metry. Poczynania te obserwowali milicjanci znajdujący się w stojącym w pobliżu radiowozie. W oświadczeniu wydanym na ten temat 11.09. przez J.W. Zielińskiego wiceprzewodniczącego oddziału NSZZ "Solidarność" w Inowrocławiu czytamy: "może to ćwiczenia polowe w ramach przeprowadzonych manewrów? W każdym razie - przekazujemy tę sprawę Prokuraturze Rejonowej w Inowrocławiu". /tlx/

Głodówka - protest przeciw odmowie paszportu 14.09 w FSC Starachowice H. Miernikiewicz, członek organizacji zakładowej "Solidarność" podjął głodówkę, by zaprotestować w ten sposób przeciw odmowie paszportu, co - jak stwierdza w swym oświadczeniu z 11.09 - jest "jaskrawym pogwałceniem praw człowieka i obywatela". Miernikiewicz został zaproszony do Francji przez centralę związkową CGT FO, odmowa paszportu jest - czytamy w oświadczeniu - jedną z szykan za aktywny udział w tworzeniu "Solidarności". Żądania Miernikiewicza poparła fabryczna organizacja "Solidarności". /tlx/

W OBRONIE WIEZIONYCH ZA PRZEKONANIA

Proces przywódców KPN. 8.09. Wznowiony miał być po 2-tygodniowej przerwie - proces przywódców KPN /patrz AS 33 s. 206/. Rozprawę p. leniono na 11.09. Z powodu choroby przewodniczącego składu sędziowskiego. Jeden z oskarżonych - T. Stański od tygodnia prowadzi głodówkę protestacyjną.

11.09., kolejny dzień procesu - L. Moczulski odpowiadał na pytania sądu i prokuratora. Większość pytań dotyczyła struktury i organizacji KPN. Oskarżony T. Stański w związku z wznowieniem rozprawy przerwał głodówkę. obrońcy oskarżonych ponownie złożyli wniosek o uchylenie aresztu tymczasowego. Sąd zajmie w tej sprawie stanowisko 14.09. Oskarżeni zgłosili wniosek o zorganizowanie im konferencji prasowej na terenie więzienia.

14.09. L. Moczulski odpowiadał na pytania dotyczące struktury organizacyjnej KPN-u i kontaktów zagranicznych. Sąd przychylił się do wniosku obrońcy i uchylił areszt tymczasowy w stosunku do oskarżonych. Postanowienie to uchylił tego samego dnia Sąd Najwyższy i oskarżeni zostali w więzieniu.

16.09. w dalszym ciągu na pytania prokuratora i sądu odpowiadał L. Moczulski. Wyjaśnił m.in. sprawę kontaktu z Rządem Londyńskim i działalnością wydawniczą KPN-u. Oskarżony R. Szeremietiew zaprotestował przeciwko pozabawieniu go przez władze więzienne prawa korespondencji /Wiadomości Dnia, tlx/

Represje wobec członków Komitetu Obrony Prześladowanych z Przekonania.

Władze Urzędu Miejskiego w Zamościu wydział spraw społeczno-administracyjnych wszczęły postępowanie sądowe przeciwko założycielom Komitetu Obrony Prześladowanych z Przekonania: S. Boruckiemu, T. Daniszewskiemu R. Górskiemu i J. Kocjanowi. /tlx/

Apel do Zjazdu

Członkowie regionalnego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania Ziemi Radomskiej zwrócili się do Zjazdu o jednoznaczne i zdecydowane określenie zasad współpracy między Związkiem a Komitetami. Pozwoli to obu organizacjom stać się ostoją dla ludzi o różnych przekonaniach. Apel swój członkowie KOWZP kończą hasłem: "Wszyscy członkowie "Solidarności" - członkami Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania". /"Głos Wolny" 7.09/

PRZECIW "SOLIDARNOSCI"

Pobicie działaczy "Solidarności" 10.09 w Plesnej koło Radoszyc zostali pobity Ryszard Kuklewicz członek "Solidarności" w Spółdzielczym Przedsiębiorstwie Prefabrykatów Budownictwa Wiejskiego Zakład w Radoszycach. W czasie gdy Kuklewicz pracował na polu podjechała biała wyrenka i motocykl. Oświetlono go reflektorem, czterej osobnicy w stanie nietrzeźwym, w tym funkcjonariusz MO w cywili Tadeusz Konieczny bili go i kopali do chwili przybycia sąsiadów. Poszkodowanego zabrano karetą pogotowia do szpitala, gdzie do czasu zjawienia się przedstawicieli "Solidarności" 11.09 o godz. 12.30 nie otrzymał pożywienia i nie był badany. Był natomiast w nocy z 10 na 11 o godz. 2.30 przesłuchiwany przez przedstawicieli MO /tlx/ 16.09 ok. godz. 17.00 w odległości kilkuset metrów od siedziby Zarządu Regionalnego "Solidarności" w Gorzowie pobity został wiceprzew. ZR G. Fronckiewicz. Sprawca pobicia został ujęty przez członków Zarządu i doprowadzony do komenty MO. /tlx/

Zatrzymania podczas akcji kolportażowych. Podczas rozlepiania lub rozdawania plakatów i ulotek informujących o działalności Związku funkcjonariusze MO zatrzymali i zawieźli na Komendę pracownika MKR i członka NZS WSP w Rzeszowie /2.09/, trzy uczennice LO w Krakowie /5.09 - bezwzględnie zwolniono nadzwyczajnie poprzednie Krh "Solidarności" w Hucie im. Lenina w celu przygotowania akcji strajkowej w razie odmowy zwolnienia zatrzymanych/, dwóch członków "Solidarności" w Skierwiewicach /7.09./, pracownika delegatury Związku w Tarnowie /7.09./, dwóch uczniów liceum i stałego współpracownika delegatury "Solidarności" w Tarnowie /12.09. - zatrzymanych potraktowano brutalnie/ Wszystkich zatrzymanych zwalniano wkrótce po interwencji miejscowej "Solidarności". Jak podaje Centrum Informacji Akademickiej /CIA/ NZS w Rzeszowie organy porządkowe otrzymały zakaz legitymowania wszystkich prowadzących akcje ulotkowe. /tlx, CIA NZS w Rzeszowie, 5.09./

Działalność nieznanymi sprawcami. W nocy z 5 na 6.09. w lokalu oddziału "Solidarności" w Sokolowie Podlaskim po raz trzeci w ciągu dwóch tygodni wybito szyby. Ponadto w mieście pojawiły się liczne ulotki i rysunki ośmieszające "Solidarności".

W nocy z 6 na 7.09. w Skierniewicach podrzucono pod lokal oddziału "Solidarności" podarty egzemplarz Porozumienia Gdańskich i Statutu Związku. Widniały na nim obelgi pod adresem Związku oraz swastyki.

7.09. wśród żołnierzy stacjonujących na terenie Regionu "Pobrzeże" rozprowadzane były ulotki - rysunki szkalujące Związek i I Krajowy Zjazd Delegatów.

W Wyszkowie w dniach obrad I KZD nieznanymi sprawcami po raz trzeci zniszczyli tablice informacyjne "Solidarności" /tlx/

W nocy z 9 na 10.09 w Krośnie pojawiły się w ruchliwych punktach miasta napisy takiej np. treści: "KKP to V kolumna w PRL". NSZ = KSS KOR = CIA". "Zgoda buduje - "Solidarność" rujnuje", "Solidarność" gwarantem nędzy", "Waleśa i spółka to wojna domowa" itp./tlx/

Represje wobec "Solidarności" w RSP. 4.09. w Nowostawach Dolnych woj. skierniewickiej Zarząd RSP w składzie: prezes R. Szczepaniak wraz z wiceprezesem J. Szczepaniakiem /szwagier/ i członkiem Zarządu J. Wojciechowskim /ojciec/, zwolniła, w sposób sprzeczny z obowiązującą aktualnie ustawą o spółdzielniach i statutem spółdzielni, członków Komitetu Założycielskiego NSZZ "Solidarność" R. Kwietnia, /Przewodniczącego/ W. Krzyżanowskiego /sekretarz/ oraz M. Sasa, Jako powód zwolnienia podano "sianie zamętu". Pozostałym członkom "Solidarności" zagrożono wyrzuceniem z pracy. Interwencja ZR Ziemi Łódzkiej nie odniosła skutku. Prezes obraził przedstawicieli ZR i nie pozwoliła na zebranie "Solidarności" po godzinach pracy. ZR Ziemi Łódzkiej zwrócił się do władz woj. skierniewickiego o pomoc i wyznaczenie terminu spotkania na 5 lub 6.09 oraz do CZRSP w Warszawie o interwencje w tej sprawie.

7.09 Walne Zgromadzenie RSP zdecydowaną większością głosów odrzuciło wniosek Zarządu spółdzielni o zwolnienie trzech członków KZ. Zostali oni przywróceniu do pracy. /ZR Ziemi Łódzkiej/.

Kradzież dokumentów "Solidarności" W nocy z 3 na 4.09 dokonano włamania do lokalu Wojewódzkiego Zrzeszenia Pracowników Handlu i Usług w Białymstoku, skąd skradziono całą dokumentację NSZZ "Solidarność" Kierowców Transportu Prywatnego Region Białystok /listy członkowskie, deklaracje, protokoły, uchwały/. Włamanie zbiegło się z kampanią szykan prowadzonych przeciwko działaczom związku przez władze Rady WZPHIU. KZ "Solidarności" Kierowców Transportu Prywatnego zwróciła się do Prokuratury Wojewódzkiej o przejęcie przez nią śledztwa ws. włamania i wyłączenia z niego organów MO.

14.09. Prezydium ZR "Solidarności" Regionu Białystok wydało oświadczenie, w którym stwierdza, że kradzież dokumentów jest kolejnym atakiem na NSZZ "Solidarność" kierowców Transportu Prywatnego kierowanym bezpośrednio lub przy współudziale władz WZPHIU. /tlx/

W sprawie śledztwa przeciwko KZ przy kopalni "Sosnowiec" 8.09. odbyło się w Sosnowcu zebranie przedstawicieli Komisji Zakładowych NSZZ "Solidarność" z 11 kopalń DZPW oraz Komisji Koordynacyjnej reprezentującej 45 zakładów pracy, na którym postanowiono:

1/ uznać wszczęcie postępowania śledczego przez prokuraturę rejonową w Sosnowcu przeciwko KZ NSZZ "Solidarność" kop. "Sosnowiec" i jej przewodniczącemu Wojciechowi Filowi za pogwałcenie praworządności w kraju i atak na "Solidarność". Uczestnicy zebrania zastrzegli sobie prawo podjęcia akcji protestacyjnej w wypadku kontynuowania postępowania śledczego.
2/ Zobowiązać delegatów Regionu Śląsko-Dąbrowskiego na I Krajowy Zjazd NSZZ "Solidarność" do przedstawienia sprawy na Zjeździe i zamieszczenia jej w porządku obrad Zjazdu.

Śledztwo za propagowanie "dni bez prasy" 9.09. wezwano na przesłuchanie do KM MO w Świdnicy dwóch pracowników Dolnośląskich Zakładów Graficznych w Wałbrzychu - Józefa Zalasę członka KZ i Mieczysława Opolskiego - członka KO "Solidarności". Wysunięto przeciwko nim zarzut naruszenia dekretu o cenzurze z 1946 r. przez wydrowanie ulotki z apelem o nie kupowanie gazet w czasie "dni bez prasy" 19-20.08. Gdy cenzura nie zezwoliła na druk ulotki załoga DZG ogłosiła gotowość strajkową i ulotka ukazała się bez debitu. /tlx/

Poufna instrukcja Rady Ministrów dla dyrektorów. Jak informuje KZ Rejonu Budowy Dróg i Mostów w Bochni ukazały się poufne wytyczne RM z 17.08 w sprawie "działań na rzecz poprawy dyscypliny społecznej oraz porządku i bezpieczeństwa w kraju". Działania te mają

m.in. polegać na "zwalczaniu występów o charakterze antyustrojowym /.../ odbudowywaniu autorytetu organów powołanych do strzeżenia porządku publicznego, zapewnieniu ochrony kadry kierowniczej". Dla realizacji tych celów wytyczne zobowiązują kierownictwo zakładów m.in. do "zabezpieczenia" i ścisłej kontroli urządzeń poligraficznych, radiowych i teleksowych, "niedopuszczania do rozpowszechniania na terenie zakładu pracy nielegalnych plakatów, ulotek itp.", "systematycznej współpracy z organami resortu spraw wewnętrznych, prokuratury i wymiaru sprawiedliwości". /tlx/

O cenzurowaniu "Tygodnika Solidarności". 16.09. wieczorem, w redakcji "Tygodnika Solidarności" odbyła się konferencja prasowa, na której omawiano okoliczności wstrzymania druku nr 25 "Tygodnika". 15.09 GUKPiW zakwestionował trzy teksty: 1. List KZ przy WSK PZL w Warszawie do robotników Zakładów Samochodowych im. Lichaczowa w Moskwie; 2. Komentarz redakcyjny do przyjętego przez KZD "Solidarności" Posłania do Ludzi Pracy Europy Wschodniej /patrz: AS nr 36 s. 403/; 3. Odpowiedź na oświadczenie Komitetu Warszawskiego określające "Solidarność" jako siłę kontrrewolucyjną. Materiały te cenzura oceniła jako "podpalające nasze sojusze". Poprzedniego dnia red.nacz. "Tygodnika" próbował interweniować w tej sprawie u wicepreziera Rakowskiego. Interwencji podjął się m.in. Ciosek, który 18.09 ok. 14-e poinformował przez dyr. Chocholaka, że "List" i komentarz pióra red. Mazowieckiego będą mogły się ukazać. Jest natomiast prośba, aby wycofać materiał o uchwale KW. Po rozważeniu tej propozycji red. Mazowiecki uzależnił jej przyjęcie od uzyskania zgody na uzupełnienie swojego tekstu trzema zdaniem, które będą odpowiedzią na dokument Egzekutywy KW. /Tymczasem uchwała Komitetu Warszawskiego określa "Solidarność" jako siłę kontrrewolucyjną. Takie stanowisko wobec 9,5 mln ruchu ludowego jest oburzające i mówi samo za siebie. Do historii wpisze się jednak nie ta uchwała, a Posłanie "Solidarności". / Okazało się jednak, że uzgodnień tych nie zaakceptował GUKPiW utrzymując negatywne stanowisko wobec wszystkich trzech artykułów. DTV natomiast opublikował za PAP-em nieprawdziwą wiadomość, że decyzją o wstrzymaniu druku nr 25 podjęła sama redakcja "Tygodnika". Redakcja gotowa była wydać ten numer bez kwestionowanych materiałów - powiedział Mazowiecki - pod warunkiem zamieszczenia białych plam. Jednak i na to cenzura również nie wyraziła zgody. Redaktor Mazowiecki uzasadniając stanowisko ko Redakcji powiedział, że jest nie do pomyślenia, aby centralne pismo Związku nie miało prawa do wypowiedzenia się ws. podjętych na Zjeździe tego Związku uchwał. Nie można zgodzić się na zasadę, że "Tygodnik Solidarności" może pisać tylko w stylu "Trybuny Ludu" albo wcale.

"Wydaje się - podkreślił na zakończenie - że komuś zależy na tym, aby z "Solidarności" robić szaleńców i aby przypisać Związkowi chęć zaogniania sytuacji." Głos nasz został nam odebrany właśnie wtedy, gdy "Solidarność" chciała mówić, także i na zewnątrz, w sposób spokojny. Towarzyszące ostatnim wydarzeniom okoliczności potwierdzają, że ktoś chce "Solidarności" taką postawę uniemożliwić. /AS/

O DOSTEP DO SRODKOW MASOWEGO PRZEKAZU

Posiedzenie KKK NSZZ "Solidarności" w RiTV. 14-15.09 we Wrocławiu obradowała Krajowa Komisja Koordynacyjna Pracowników Radia i Telewizji. Zasadniczym tematem posiedzenia była akcja strajkowa w Radiokomitecie, ocena stanowiska władz i załóg w RiTV oraz szansa na wygraną. Dyskutowano także kwestie związane z transmisją telewizyjną z II tury Zjazdu "Solidarności".

Z przedstawionych w toku dyskusji ocen Komisji Zakładowych od ostatniego spotkania KKK /patrz: AS nr 34 s 203/ warunki podjęcia akcji protestacyjnej znacznie się pogorszyły. Wprowadzenie uchwały RM nr 185/81 spowodowało zarazem usztywnienie stanowiska władz Radiokomitecie i osłabienie załóg. Uchwała umożliwiła kierownictwu wywieranie stałej presji na pracowników deklarujących udział w strajku.

Jednocześnie opracowano harmonogram działań zapewniających nieprzerwaną emisję programu nawet jeśli załogi przystąpią do strajku. Osoby "niepewne" będą na podstawie gotowych już spisów usuwane z terenu Ośrodka. Tych stanowiska zajmą żołnierze, od pewnego czasu odpowiednio szkoleni. Perspektywy takich "zmian kadrowych" oraz zapowiedzi masowych zwolnień z pracy uczestników strajku osłabiają postawę załóg. Członkowie KKK przypomnieli też niespełnione deklaracje wielkich zakładów pracy, mówiące o poparciu akcji telewizyjnej "Solidarności" gotowością strajkową. Uczestnicy spotkania poinformowali o wyjątkowej postawie red. naczelnego ośrodka poznańskiego, który zapewnił,

INFORMACJE TYGODNIA

że w wypadku przystąpienia do strajku, Komisja Zakładowa otrzyma godzinę czasu antenowego na przedstawienie przyczyn i celów strajku. Wyrzucił także zgodę na emitowanie informacji o nim plansz. Natomiast kierownictwo innych ośrodków zapowiedziało, że jeżeli rozpocznie się strajk, program będzie nadawany z wozów transmisyjnych lub wyłącznie z Warszawy /tylko w ośrodkach olsztyńskim i białostockim miałyby dość do całkowitego wstrzymania emisji/. Upředziano też, że mężczyźni z personelu technicznego i obsługi Stacji RiTV zostaną zmobilizowani.

Następnie omawiano planowane referendum nt strajku.

Temat ten wywołał długą i os. trą dyskusję. Zwolennicy referendum utrzymywali, że tylko na podstawie jego wyników można podjąć decyzję o strajku i sprawnie go przeprowadzić. Wskazywali także na efekt propagandowy referendum. "Solidarność" stała na ryzyko przeprowadzenia go wśród cichych założeń, nie tylko wśród członków Związku, na co partia nie mogłaby sobie pozwolić.

Sukces świadczyłby o tym, że decyzja o strajku nie jest wymysłem "radykałów", "manipulantów" czy "oderwanej od brzozy góry Związku".

Podkreślano także znaczenie takiej akcji dla konsolidacji Związku i utrwalania w nim mechanizmów demokracji.

Przeciwko referendum występował m.in. przedst. ośrodka warszawskiego P. Mroczyk. Bekturując poparcie dla mechanizmów demokratycznych twierdził, że uruchamianie ich w każdej sytuacji jest niewskazane.

Presja ze strony władz może wpłynąć na negatywny wynik referendum i w ten sposób załoga praktycznie wyrazi zgodę na odebranie sobie prawa do strajku, zagwarantowanego w Porozumieniu Gdańskim.

Zdaniem Mroczyka, mogłoby się tak stać, gdyż ludzie obawiając się konsekwencji strajku, odpowiedzialnością za tę decyzję woleliby obarczyć władzę związkową. Również z tego powodu mogłoby nie podporządkować się decyzji podjętej w wyniku głosowania. O niebezpieczeństwie takim dobitnie świadczy postawa pracowników ośrodka warszawskiego. Inni dyskutanci byli jednak zdania, że pozostałe ośrodki opowiedzą się za strajkiem, co przesądzi o wynikach referendum w skali kraju.

KKK przegłosowała wniosek, by KZ Radiokomitetu zorganizowały tajne głosowanie w sprawie strajku. Warunkiem ważności głosowania jest udział minimum 2/3 pracowników. Podczas dyskusji nad sposobem przeprowadzenia akcji strajkowej J. Józwiakowski /TV Szczecin/ omówił przyjęte na spotkaniu 5.09. w Szczecinie ustalenia kilku KKK "Solidarności" dotyczących 6-dniowego strajku poligrafii /patrz Dokumenty s. 304/. W przypadku nie zajęcia przez KKK stanowiska ws. strajku w RTV postanowiono koordynować dalsze działania z KKK Prac Poligrafii. W związku z nieobecnością na posiedzeniu KKK RTV reprezentantów KKK, upoważniono M. Terleckiego /RTV Gdańsk/ do przedstawienia ustaleń KKK RTV na Prezydium KKK 15.09. Prezydium KKK przyjęło propozycję wspólnej roboczej narady i spotkania z delegacjami założeń wszystkich ośrodków RTV w Warszawie 21.09.

R. Szymoński /RTV Katowice/ poinformował, że w wyniku zakończonego referendum załoga opowiedziała się za przystąpieniem do strajku /na 389 zatrudnionych oddano 259 ważnych głosów z czego 158 było za strajkiem/.

W wielu wystąpieniach podkreślano potrzebę wypracowania również innych środków nacisku na władzę w walce o dostęp do środków masowego przekazu. Rozważano wysunięty przez Zjazd propozycję zerwania umów między Stowarzyszeniami Twórczymi a Radiokomitetem i wystosowania do społeczeństwa apelu o nieopłacanie abonamentu RTV lub wyrejestrowanie odbiorców. Przyjęto tekst apelu do Sejmu /Patrz Dokumenty s. 304/ Przyjęto za własny dokument "List otwarty do Sejmu PRL" Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność przy warszawskim ośrodku RTV /Patrz Dokumenty s. 301/ Podczas dyskusji nad funkcjonowaniem ośrodków regionalnych wskazywano na różnice w działalności cenzury w stosunku do rozgłośni radiowych /gdzie ingerencje w materiały zjazdowe były minimalne/ i telewizyjnych /gdzie cenzura i kierownictwo zdejmowały większość materiałów zjazdowych/. Stwierdzono też większą wiarygodność informacji przekazywanych przez ośrodki lokalne w porównaniu z telewizją warszawską /zwłaszcza Lublin i Poznań/. W wielu wystąpieniach podkreślano konieczność podjęcia konkretnych działań ze strony KKK i zarządów regionalnych "Solidarności" ws. uzyskania dostępu do radia i telewizji. Stwierdzono, że w niektórych ośrodkach kierownictwo Komitetu wykazuje gotowość podjęcia współpracy programowej z "Solidarnością" i tak np. w Szczecinie ZR nie skorzystał z wysuniętej przez red. nac. propozycji utworzenia wspólnie z dziennikarzami /członkami "Solidarności" rady programowej decydującej o audycjach na temat Związku. Organ taki powołano jednocześnie przy Katowickim Ośrodku RiTV w wyniku inicjatywy ZR.

Podczas dyskusji nad strukturą organizacyjną Radiokomitetu podkreślano potrzebę jego decentralizacji.

Tendencje takie pojawiły się już w poszczególnych ośrodkach, które zawierają umowy z zakładami pracy /za dostarczony sprzęt otrzymują audycje na kasetach video/ Wojewoda poznański zaproponował opodatkowanie na rzecz Ośrodka RTV. Uzyskanym w ten sposób funduszem, zdaniem W. Biedaka /RTV Poznań/ powinno dysponować jakieś ciało społeczne. Inną koncepcję autonomizacji regionalnych ośrodków byłoby finansowanie programów przez ER-y i wielkie zakłady pracy.

Sprawę transmisji z II tury Zjazdu traktowano w dyskusji jako element walki o dostęp do środków masowego przekazu. Jedynie przedstawiciele rozgłośni radiowych z Lublina i Rzeszowa prezentowali poglądy, że ograniczenie społeczeństwu źródła informacji o Zjeździe wyrządzi Związkowi szkody, gdyż biuletyny związkowe dostępne są dla większego grona czytelników niż "Trybuna Ludu" i "Żołnierz Wolności", a dla 60% społeczeństwa głównym źródłem informacji jest DTW i dzienniki radiowe.

P. Mroczyk /RTV Warszawa/ argumentował, że zgodą na transmisję ze Zjazdu stworzy wrażenie, że Związek prowadzi niepotrzebną walkę. Podkreślał, że niezaspokojony głód informacji może się przerodzić w gniew. Postulował o nie dopuszczenie radia i telewizji do obrad Zjazdu, gdyż będzie to najlepszy środek wymuszenia u ludzi powszechnego żądania dostępu "Solidarności" do radia i telewizji. Zaprzepaszczenie takiej okazji oznacza przegranie tej sprawy na dobrych kilka lat, co może zaważyć na przyszłych losach Związku.

Pogląd ten poparł R. Szymoński stwierdzając, że jest to propozycja nowej formy strajku w środkach masowego przekazu, z którą nie da się walczyć metodami wojskowo-militaryjnymi. Stanowisko Mroczyka zostało przyjęte w głosowaniu przy jednym głosie przeciw i jednym wstrzymującym się.

Postanowiono, że ekipa pod kierownictwem P. Bałuskiego /RTV Wrocław/ dokona zapisu magnetowidowego obrad i przekaże regionom kasety video. Będzie je mogli zakupić również Radiokomitet. Powołana przez komisję ekipa będzie pracować na sprzęcie "Solidarności", o ile BIPS, który nim dysponuje wyrazi na to zgodę.

O wypożyczenie sprzętu zwrócono się również do Prezesa Radiokomitetu. Niezależnie od tego dziennikarze akredytowani przy Zjeździe podejmą w telewizji starania o przydzielenie im ekip filmowych.

Uczestniczący w obradach przedst. KKK Stacji RTV omówili przygotowaną dla potrzeb XIII zespołu tematycznego Komisji Programowej Zjazdu propozycję niezbędnych zmian organizacyjnych branży. Na zakończenie wspólnego posiedzenia A. Miąskowski /przew. KKK Stacji RTV/ poinformował o decyzji min. Łączności, zgodnie z którą od 1.10. jednocześnie Stacji RTV ma przejść w gestię Min. Poczty i Telekomunikacji. W ten sposób Przedsiębiorstwo pozbawione zostanie - na mocy obowiązujących w tym resorcie przepisów - prawa do strajku. Pozbawiają one również Stacje statusu przedsiębiorstwa, odbierając im tym samym prawo do działań samorządowych.

Prezydium Komisji zapowiedziało podjęcie starań na rzecz anulowania tej decyzji.

Pod koniec obrad sformułowano dwa oświadczenia: nt. zmian na stanowiskach kierowniczych w Komitecie ds. Radia i Telewizji i ws. rządowej oceny realizacji porozumień /Patrz Dokumenty s. 302./ List otwarty Komisji Zakładowej "Solidarności" do pracowników Warszawskiego Ośrodka RTV włączono do dokumentów KKK RTV. (patrz: Dokumenty s. 304). *Wystosowano również apel do społeczeństwa (patrz: Dokumenty s. 302)*

Następne spotkanie KKK odbędzie się w dn. 14-15.10 w Szczecinie

Oprac. M. Pawlicka

*****

Oddział Maków Mazowiecki do prezesa L. Loranca 15.09. Oddział Maków Mazowiecki "Solidarności" Region Mazowsze zwrócił się do prezesa Komitetu ds. RiTV W. Loranca w związku z jego wystąpieniem telewizyjnym 13.09 w programie "Prośba o pytania". W wysłanym przez Oddział teleksie czytamy m.in. "Jesteśmy przekonani, że stale zapomina Pan o art. 83 pkt. 2 Konstytucji PRL i o społecznej własności środków przekazu, które zamiast służyć społeczeństwu zaspokajając jego nadzieje i pragnienia, są instrumentem polityki w rękach Pana i pańskiej konfiguracji. Ten szczególnie przypadek choroby biurokratycznej, której Pan jest reprezentantem wynika z płytkiego przekonania, że taktyka podszczuwania, zastraszania, dywersji słownej i żenujących sloganów jest chlebem powszednim pilnie oczekiwany przez społeczeństwo. Chyba Komitet ds. RiTV zdaje sobie sprawę z tego, że jeszcze pilniejszy przez społeczeństwo abonament radiowo-telewizyjny jest formą umowy, która obowiązuje obydwie strony". /tlx/

Ws. transmisji TV z o Zjazdu. 4.09. KZ Fabryki Domów na Służewcu zażądała w telexie do Prezesa Radiokomitetu pełnej transmisji w PRITV z obrad Zjazdu Krajowego "na takich samych zasadach jak odbywała się transmisja z obrad IX Zjazdu PZPR". Liczne ogniwa "Solidarności" poparły decyzję I KZD o "nieudzieleniu akredytacji na Zjazd dla TVP. Mamy pełne zaufanie do delegatów i niepotrzebna jest nam tendencyjna transmisja/.../" - piszą związkowcy z Przedsiębiorstwa Robót Górniczych w Katowicach. KZ "Solidarności" przy "Armaturze" w Gliwicach wyraża z kolei nadzieję, że kierownictwo związku utrzyma nadal dotychczasowy kurs wobec manipulatorów ze środków masowego przekazu.

7.09. Zarząd Delegatury Regionu Małopolska w Tarnowie w uchwale przesłanej do Radiokomitetu stwierdził: "Ubolewamy nad tym, że nie możemy oglądać w TV naszego Zjazdu, ale winą za ten stan rzeczy obarczamy Radiokomitet i jego mocodawców. Nie chcemy dalszej porcji kłamstw i fałszerstw dlatego wolimy milczenie, popieramy członków SDP, w tym pracowników Radiokomitetu którzy walczą o odzyskanie godności i wiarygodności prasy, radia i TV".

7.09. w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego we Wrocławiu przeprowadzono sondaż, w którym wzięła udział 1/5 załogi. 98,2% ankietowanych oceniło pozytywnie decyzję Zjazdu o nieudzieleniu akredytacji TVP. 99,3% oceniło negatywnie dotychczasową działalność DTW. /tlx/

O dostęp Związku do środków prasa. Jak podało 15.09. Biuro Informacji Górzów, KZ "Solidarności" przy Spółdzielni Inwalidów "Sztetel" w Gorzowie postanowiła, iż w przypadku niedopuszczenia Związku do środków masowego przekazu zwróci się do członków Koła o wyrejestrowanie odbiorników radiowych i telewizyjnych oraz o niekupowanie pewnych tytułów prasy. /tlx/

Przeciw dezinformacji. 8.09. MKP NSZZ "Solidarności" Ziemi Wieruszowskiej wysłało protest do DTW w związku z nadaną 5.09. audycją o zbezczeszczeniu nocą z 25 na 26.06. obelisku ku czci poległych żołnierzy radzieckich, zerwania czerwonej flagi z gmachu PZPR i Urzędu Miasta i Gminy oraz wywieszenia białej flagi ze swastyką. Z audycji wynika, że chuligani, którzy tego dokonali działali pod wpływem ulotek i biuletynów "Solidarności". MKP Oświadczyła, że odcina się od tego typu chuligańskich wybryków. Stwierdziła też, że motywów tego postępowania należałoby szukać nie w tekstach ulotek związkowych, lecz "w wychowaniu /.../ jakie wynieśli z domu, środowiska oraz szkoły, a w szczególności z lekcji historii, która nie zawsze była obiektywna, o czym telewizja nie raczyła wspomnieć". "Solidarności" z Wieruszowa uważa - czytamy w proteście - że winę za niewłaściwe wychowanie młodzieży i rozpicie narodu ponosi nie "Solidarności" lecz błędna polityka partii, państwa i rządu w minionym okresie". MKP Ziemi Wieruszowskiej uznała też przyłot helikopterem ekipy TVP do Wieruszowa w okresie ostrego kryzysu w kraju po to tylko by przygotować reportaże nt. zgubnego wpływu "Solidarności" na wychowanie młodzieży za przesadę. /tlx/

Walne zebranie białostockie - go SDP. 25.08 w Białymstoku odbyło się Walne Zebranie Oddziału SDP. Zebrani wypowiedzieli się przeciwko stosowaniu strajków prasowych jako metody załatwiania sporów między KKP NSZZ "Solidarności" a Rządem. Jednocześnie wyrażono protest przeciw tendencyjnemu informowaniu społeczeństwa w środkach masowego przekazu. 34 członków i kandydatów poparło stanowisko władz naczelnych SDP ws. manipulowania prasą, radiem i telewizją, zaś trzy osoby opowiedziały się za "Listem 49" odrzucającym to stanowisko.

27.08. Zarząd Oddziału SDP w Białymstoku wystosował do Rzecznika prasowego rządu J.Urbana protest przeciwko zdjęciu przez cenzurę w "Gazecie Współczesnej" rezolucji z zebrania SDP z 25.08.

Zarząd Oddziału SDP zapowiada, że będzie działał na rzecz wypełnienia pkt. 3 Porozumienia Gdańskiego. /AS/

KULTURA I CENZURA

Rewizja w punkcie kolportażu niezależnej oficyny. 21.08. w punkcie kolportażu Szczecińskiej Oficyny Wydawniczej w Szczecinie funkcjonariusze SB dokonali przeszukania, w czasie którego skonfiskowano 743 egzemplarze różnych wydawnictw, m.in. "Na probostwie w Wyszkowie" S.Zeromskiego, "Władysław Sikorski" M.Kukiela i "Historię dwudziestolecia międzywojennego" P.Zaremby.

22.08 Szczecińska Oficyna Wydawnicza wystosowała oświadczenie, w kt. czytamy m.in.: "Nie pozostaniemy obojętni wobec przejawów bezprawia, gdy w imię swobód demokratycznych prowadzi się politykę terroru i zastraszenia". /tlx/

Upowszechnienie wydawnictw niezależnych. 31.08. KZ NSZZ "Solidarności" przy Oddziale Przeds. Spedycji Krajowej w Szczecinie wystosowała do Zarządu Regionu Pomorza Zachodniego pismo, w kt. postuluje objęcie przez ZR opieką Szczecińskiej Oficyny Wydawniczej poprzez przeniesienie punktu kolportażu do siedziby Zarządu. Proponuje się też założenie stałych teczek dla KZ-ów, które podjęły decyzję o uruchomieniu Związkowych Bibliotek Oficyn Niezależnych, a także sprzedaż książek osobom indywidualnym. W piśmie czytamy: "Uważamy, że sprawa ta została przez nasz ZR zaniedbana /.../ Stoimy na stanowisku, że jedynym kryterium rozpowszechniania książki /Innych dzieł sztuki również/ powinny być jej walory artystyczne, a nie ocenianie dzieł literatury pod kątem zgodności z obowiązującym dogmatem politycznym". /AS/

Białe plamy w "Głosie Wybrzeża". Cenzura wycięła fragment tekstu z relacji z czwartego dnia obrad Zjazdu 9.09. Oto treść zakwestionowanego urywka: "/.../ W tej sytuacji ostatnią z uchwał podjętych do momentu przerwy w obradach stało się przesłanie skierowane przez Zjazd "do ludzi pracy Europy Wschodniej", jak wynika z jego treści Zjazd przeżył robotnikom Albanii, Bułgarii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Rumunii, Węgier i wszystkich narodów Związku Radzieckiego pozdrowienia i wyraził poparcie". Jako pierwszy niezależny związek zawodowy w naszej powojennej historii głęboko czujemy wspólnotę naszych losów. Zapewniamy, że wbrew kłamstwom i oszczerstwom jesteśmy autentyczną, 10-milionową reprezentacją pracowników, powstałą w wyniku robotniczych strajków. Naszym celem jest walka o poprawę bytu wszystkich ludzi pracy. Popieramy tych z was, którzy zdecydowali się wejść na trudną drogę walki o wolny ruch związkowy. Wierzymy, że już niedługo wasi i nasi przedstawiciele będą się mogli spotkać celem wymiany związkowych doświadczeń". /BIPS/

Ocenzowanie spektaklu w Jeleniej Górze. 13.09. w Teatrze imienia C.K. Norwida w Jeleniej Górze odbyła się premiera spektaklu opartego na wierszach S.Barączka pt. "Sztuczne oddychanie" z muzyką B.Dominika i J.Kelusa w reżyserii J.Zembrzuskiego. Decyzją GUKPiW usunięto z tekstu wiersz pt. "NN przeglądała czasopisma ilustrowane" który uznano za "antyradziecki". Wstrzymano nadto druk programu z wierszami R.Krynickiego. W czasie spektaklu ingerencja cenzury jest zaznaczana przez wykonawców /AS/

Ws. listu otwartego do słuchaczy. 26.08. w gmachu Radiokomitetu w Warszawie pojawiły się ulotki z tekstem podpisanym przez prezesa tej instytucji Wł.Loranca atakującym autorów "Listu otwartego do słuchaczy". /patrz: AS nr 32, s.207/ /Informator Kulturalny, Solidarności nr 6, 3.09/

Sprawa statusu PR i TV. 10.09. Pracownicy Radiokomitetu, członkowie "Solidarności" złożyli na ręce posłanki K.Młyńczak, list otwarty /patrz: Dokumenty, s.304 / w którym wnoszą m.in. o rozpatrzenie w trybie pilnym na najbliższym wrześniowym posiedzeniu Sejmu spraw roli i miejsca Radia i Telewizji w naszym kraju. /SIM/

O NIEZALEZNOŚĆ PRASY ZWIĄZKOWEJ

Aresztowanie redaktora "Biuletynu Dolnośląskiego". 14.09. został aresztowany we Wrocławiu K.Morawiecki, delegat na Zjazd Krajowy, redaktor niezależnego miesięcznika "Biuletyn Dolnośląski".

Prokuratura przedstawiła Morawieckiemu zarzut popełnienia przestępstwa z art. 133 KK /"Kto publicznie nawołuje do czynów skierowanych przeciwko jednocii socjalistycznej PRL z państwem sprzymierzonym, albo takie czyny publicznie pochwala, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat"/. Podstawą zarzutu stało się opublikowane w "Biuletynie Dolnośląskim" odezwy Narodowego Związku Pracy Solidarystów Rosyjskich /NTS/ 16.09. K.Morawiecki został warunkowo zwolniony z aresztu za poręczeniem rektora Uniwersytetu Wrocławskiego i Zarządu Regionalnego "Solidarności". Sledztwo w jego sprawie prowadzi Prokuratura Wojewódzka. /"Niezależność" 17.09, AS/

INFORMACJE TYGODNIA

Strajk ostrzegawczy w ZSO-Polam w Pile. 14.09 w zakładach ZSO-Polam w Pile odbył się 1-godzinny strajk ostrzegawczy. Żądano zwrotu skonfiskowanych w lipcu broszur związkowych /patrz: AS nr 25, s.209, nr 26 s.211, nr 27 s.217/ oraz zaprzestania represjonowania F.Langerera, przewodniczącego KZ "Solidarności" w ZSO-Polam.

Postanowiono, że zakład 21.09 rozpocznie strajk właściwy, jeżeli do 18.09 broszury nie zostaną zwrócone, a F.Langer otrzyma w tym czasie kolejne wezwanie do prokuratury. /SIN/

16.09. w związku z podanymi przez "Trybunę Ludu" i "Gazetę Poznańską" wiadomościami o wniesieniu do Sądu Rejonowego w Pile aktów oskarżenia przeciwko F.Langerowi i rzecznikowi prasowemu ZR Piła J.Cruszkowskiemu Prezydium Zarządu Regionu woj.pilskiego podjęło uchwałę ws. akcji strajkowej. Ogłoszono natychmiastową gotowość strajkową dla wszystkich organizacji zakładowych "Solidarności" w województwie i zobowiązano komitety zakładowe do oflagowania zakładów pracy. Na 21.09 w godz.8.00-12.00 ogłoszono strajk ostrzegawczy /przystąpić do niego będą mogły tylko te organizacje zakładowe, które uzyskały zgodę Prezydium ZR/tlx

Sprawa "Biuletynu Informacyjnego" BIS. 20.08. 2 godziny po rozpoczęciu kolportażu 31 nr Biuletynu Informacyjnego KZ Zakładów Mechanicznych "Lubedy" w Gliwicach "BIS" w Komisji Zakładowej pojawił się funkcjonariusz SB kwestionując treść wydanego numeru. Następnego dnia w sprawie wkroczyła Prokuratura Rejonowa. Przeprowadzono rozmowę z red. naczelnym Biuletynu A.Rachwałem i grafikiem L.Sikora, zapowiedziano wezwania na przesłuchanie. "BIS" potępiła też organizacja partyjna. W proteście OZ PZPR czytamy: "zglaszamy kategoryczny sprzeciw wobec niezgodnych z podstawowymi kryteriami kultury politycznej metod bezkarnego, jak dotąd, obrażania wszystkich, którzy nie podzielają antysocjalistycznych poglądów, głoszonych na łamach "Biuletynu Informacyjnego". Przedmiotem zarzutów Prokuratury i POP-u są dwa rysunki w 31 numerze "BIS-u". Na jednym - cytujemy za protestem organizacji partyjnej - widzimy sklep mięsny, w którym na hakach, zamiast mięsa i wędlin, wiszą książki zatytułowane "Dzieła Lenina", "Ideologia", "Zjazd", "Partia", na drugim zaś - książka z kartą tytułową Konstytucji PRL - zamknięta na kłódkę".

24.08 Zebranie przewodniczący Komisji Wydziałowych "Solidarności" odpowiedziało na protest organizacji partyjnej uchwałą, w obronie Biuletynu. Zebrani stwierdzili m.in.: że ograniczenie prawa wolności myśli zrodziło ruch protestu w sierpniu 80 i "Solidarność" będzie wywalczoną wolności bronić. /AS/

Likwidacja serwisu zielonogórskiego. 31.08. Prezydium ZR poinformowało Z.Jelinka red. Zielonogórskiego Serwisu Informacyjnego "Start", że pismo zostaje zlikwidowane a zamiast niego ukazywać się będzie codzienny serwis informacyjny oparty na serwisach SIM i BIPS. "Start" wydawany był 2 razy w tygodniu i zawierał poza informacjami serwisowymi doniesienia z regionu, komentarze

redakcji, uchwały i oświadczenia KZ-tów. Prezydium zaproponowało Z.Jelinkowi pracę redaktora codziennego serwisu ale z płacą o 1000 zł. niższą. Likwidacja "Startu" wiązała się z szeregiem przeniesień wśród pracowników ZR w Zielonej Górze. Przeniesienia te połączone były w większości z obniżeniem poborów. Komisja Zakładowa Pracowników ZR uchwaliła 1.09. protest przeciwko decyzjom Prezydium. W proteście tym KZ stwierdziła, że decyzje wypowiedzenia umowy o pracę pracownikom etatowym ZR niezgodne są ze statutem Związku i z obowiązującym prawem pracy, zażądała cofnięcia decyzji o likwidacji "Startu". Redakcja Serwisu Informacyjnego przesłała w tej sprawie protest do Komisji Pism Związkowych. /AS/

STUDENCI

Ws. projektu ustawy o szkolnictwie wyższym. Po wniesieniu przez Ministerstwo. Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki szeregu poprawek do uzgodnionego wcześniej z wszystkimi zainteresowanymi stronami projektu ustawy o szkolnictwie wyższym /patrz: Sprawozdanie 404 / w krakowskich uczelniach rozpoczęły się akcje protestacyjne.

8.09. gotowość strajkową ogłosiła KZ "Solidarności" w UJ, KKP Nauki "Solidarności" podjęła uchwałę protestacyjną.

9.09. KZ ASP ogłosiła gotowość strajkową.

11.09. KZ AGH, AR, AWF ogłosiły gotowość strajkową, w uchwale KZ AGH czytamy m.in.: "jednostronne poprawki

/// drastycznie redukują autonomię szkół wyższych. Władze resortu muszą zdać sobie sprawę z powagi sytuacji w środowisku naukowym oraz ruchu samorządowym kraju". Komisja Uczelniana NZS w AGH ogłosiła gotowość strajkową, w uchwale KU NZS czytamy: "Ministerstwo samowolnie, w sposób urągający wszelkim zasadom współżycia w demokratycznym społeczeństwie, wprowadziło jednostronnie do projektu ustawy kilkadziesiąt poprawek/// Uważamy, że krok ten jest jawną próbą stawiania przeszkód w dążeniu społecznemu do samorządności". /BI, NZS/

KZ AE skierowała do władz telexy protestacyjne. KZ PK podjęła uchwałę protestacyjną, zapowiadając gotowość strajkową od 17.09. KZ PWSM skierowała list protestacyjny do władz, zapowiadając gotowość strajkową od następnego tygodnia. Prezydium KZ WSP podjęła uchwałę protestacyjną.

KZ ART w Olsztynie popierając stanowisko innych uczelni, zgłasza akces "do każdej zdecydowanej akcji ogólnopolskiej". /tlx/

Rozmowy NZS z ministrem nauki, szkolnictwa wyższego i techniki i. 10.09. w Warszawie odbyło się spotkanie delegacji NZS z ministrem J.Nawrockim. Podczas dyskusji nt. ustawy o szkolnictwie wyższym studenci zaproponowali wycofanie poprawek ministerstwa wniesionych do uzgodnionego wcześniej projektu komisji kodyfikacyjnej. Minister propozycję tę odrzucił. Omówiono też trudności związane z przydziałem papieru na tygodnik NZS, którym minister obiecał zainteresować się bliżej. Przedstawiciele NZS wyrazili zaniepokojenie wypowiedzią wicepremiera Rakowskiego, w której przypisał on Zrzeszeniu "cechy antykomunistyczne" i zagroził delegalizacją. Za niedopuszczalne uznali również cenzurowanie wydawnictw NZS przeznaczonych do użytku wewnątrznego. Wobec wielu kontrowersji, jakie wzbudziła działalność zagraniczna NZS, postanowiono omówić tę sprawę 18.09. /BI NZS/

Konferencja prasowa ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki i. 15.09. w Warszawie odbyło się spotkanie min.J.Nawrockiego z dziennikarzami. Odpowiadając na pytania, minister powiedział, że MNSWiT zamierza wycofać część swoich poprawek wniesionych do ustawy o szkolnictwie wyższym. Nie wyjaśnił jednak, dlaczego je wprowadzono, kto jest ich autorem oraz dlaczego prace nad ustawą trwają tak długo, skoro projekt Komisji Kodyfikacyjnej gotowy jest od kwietnia. W związku z akcjami protestacyjnymi wyższych uczelni min. Nawrocki stwierdził, że do 1.10. sytuacja powinna się wyjaśnić. Ws. zobowiązań ministerstwa wynikających z podpisanych porozumień minister powiedział, że dotacje na szkoły wyższe podręczniki i skrypty akademickie nie zostaną zwiększone. Jeżeli ministerstwo nie zdąży, jak planowano, przygotować do lutego nowych zasad rekrutacji na studia - nie będą one mogły być wprowadzone w przyszłym roku akademickim. Minister poinformował również dziennikarzy, że nauczyciele akademicy zwolnieni są na 2 lata z rozliczenia godzin dydaktycznych, co pozwoli na niezmniejszenie liczby wykładowców przy mniejszej liczbie studentów. W tym roku - oświadczył minister - nie zamierza się likwidować słabszych uczelni, ponieważ można sądzić, że dojdzie do ich samolikwidacji po wejściu w życie nowej ustawy o szkolnictwie wyższym. /SI KKK NZS/

KKK NZS o sprawach socjalnych studentów. 10.09. w Warszawie odbyło się posiedzenie prezydium KKK NZS, na którym omawiano m.in. sprawy socjalno-bytowe studentów. Odbyło się też pierwsze robocze spotkanie zespołu d/s tygodnika NZS. /BI, NZS/

Wyrok w procesie Lindy Winsh. 4.09 w Pradze odbyła się rewizja procesu Lenki Cvrekovej /Lindy Winsh/ /patrz: AS nr 4 s.102/ Odwołanie od wyroku uniewinniającego, który zapadł 7.08. /patrz: ASnr 29, s.204/ wniosła prokuratura. Ostatecznie skazano L.Winsh na 7 miesięcy więzienia - dokładnie tyle, ile spędziła już w areszcie śledczym. Opuści ona więzienie 20.09. W liście do NZS matka L. Winsh podziękowała przyjaciółom z NZS i tym wszystkim, których postawa i działanie pomogły Lindzie obronić się przed dalszymi represjami i więzieniem". /BI NZS/

RZEMIESLNICZY

Protest rzemieślników. 3.09. Prezydium Tymczasowej Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ RI "Solidarność" wystąpiło z oświadczeniem, w kt. protestuje przeciw wprowadzonym do uchwały nr 112 Rady Ministrów przepisom wykonawczym.

Przepisy te dyskryminują gospodarstw nieuspołecznioną, dążą też do uzyskania przez państwo wpływu na dysponowanie przez rzemieślników własnymi zarobkami poprzez ustanowienie biurokratycznej kontroli nad wydatkami. W oświadczeniu czytamy: "Uważamy, że kontredans wokół realizacji Uchwały RM nr 112 jest typową reakcją biurokratycznego aparatu na śmiecie poczynania rządu". /AS/

ROLNICY

Obrazy OKZ NSZZ RI. 12.09. do 13.09. w Warszawie odbyło się kolejne posiedzenie OKZ NSZZ RI "Solidarność" sprawozdanie z działalności Prezydium złożył sekretarz Związku J. Teliga /Kielce/. Omówił on decyzję o podjęciu akcji protestacyjnej w związku z nierealizowaniem porozumień rzeszowskich. protest przeciwko blokowaniu informacji nt. Związku w środkach masowego przekazu, kontakty członków Prezydium z poszczególnymi WKZ-ami

W trakcie dyskusji nad sprawozdaniem postulowano zwiększenie kompetencji WKZ-ów, ustalenie stałych terminów sesji OKZ-u, przyspieszenie prac nad wydaniem tygodnika "Solidarność Rolników". Kolejnym punktem obrad było omówienie porozumienia z 17.09. G. Janowski zrelacjonował zebrany przebieg rozmów między przedstawicielami OKZ a wiceministrem Grochowskim zakończonych podpisaniem protokołu ustaleń /patrz: AS nr 31, s. 302/, unieważnionym następnie przez MRIGZ 27.08. /patrz: AS nr 34 s. 309/. W trakcie dyskusji wielu delegatów /Andrzejewski, Antoż, Pilarzki/ uznało dotychczasową propozycję /nie płaćenia trzeciej raty podatku/ za zbyt łagodną formę protestu. Padały propozycje zerwania umów kontraktacyjnych /Kulaj/, zrezygnowania w ogóle z płaćenia składek na PRR /Marcinkowski/. Ostatecznie ustalono, że w wypadku nie zrealizowania porozumień Związek rozszerzy akcję protestacyjną na wszystkie następne płatności lub zastosuje inne środki statutowe.

Następnie głos zabrał G. Janowski, który określił główne zadania Związku w okresie do pierwszego zjazdu. Do spraw wewnętrznych zaliczył uporządkowanie dokumentów członków i wydanie legitymacji związkowych, dobre zorganizowanie biur interwencyjnych przy OKZ-cie i WKZ-ach, stworzenie systemu informacji, wyegzekwowanie zaległych składek członkowskich, opracowanie polityki budżetowej Związku na szczeblu ogólnopolskim przeprowadzenie kampanii sprawozdawczo-wyborczej w gminach i województwach, przygotowania do pierwszego zjazdu, powołanie komórki założycielskiej Krajowej Wszechnicy Związku NSZZ RI oraz ustosunkowanie się do poszczególnych grup rozłamowych w Związku. W dyskusji wypowiedział się prof. Stelmachowski. Zaapelował on o przywrócenie jednności Związku. Zaproponował powołanie Komisji Pojedynczej. Wielu delegatów poparło tę propozycję.

Delegaci zwrócili się do przedstawicieli Bydgoszczy o wyjaśnienie powodów powołania w Bydgoszczy 15.08. "Rady Porozumiewawczej", w skład której weszli przedstawiciele wszystkich organizacji chłopskich działających na tym terenie. Mojsosowicz wyjaśnił, że Rada nie zagraża jednności Związku RI, a jedynym jej celem jest konsolidacja organizacji chłopskich. Większością głosów OKZ przyjął uchwałę, w której uznał Radę Porozumiewawczą za ciało sprzeczne ze Statutem. Wezwano członków NSZZ RI do wystąpienia z Rady w przeciągu miesiąca pod groźbą wykluczenia ze Związku. Przegłoszono również powołanie Komisji Statutowej, której powierzono sprawy struktury organizacyjnej Związku. Następnie P. Dąbrowski zreferował projekt ekonomiczno-finansowych warunków produkcji rolnej przygotowany przez Krajowy Ośrodek Seminariów i Ekspertyz /KOSE/. W projekcie postulowano jak najszersze przeprowadzenie reformy gospodarczej, której integralną częścią będzie reforma cen. Uznano za niezbędny wzrost produkcji środków dla rolnictwa zwłaszcza maszyn, przy zapewnieniu rolnikom wpływu na ich rozdział. W celu zahamowania spadku dostaw żywności wieprzowej Związek uznał za niezbędne podniesienie cen skupu do ok. 1 zł za kg. Odrzucono propozycję wymiany towarowej /produkty rolne za środki produkcji/. Zebrani opowiedzieli się za utrzymaniem wolnego rynku produktów rolnych. Ceny maksymalne winny być jednak ustalane w porozumieniu z NSZZ "Solidarność". Przyjęto projekt KOSE uchwałę na temat sytuacji w Bieszczadach /patrz: Dokumenty, s. 305/. Delegaci postanowili, że Zjazd Krajowy NSZZ RI odbędzie się w dn. 16-18. I. 82 /pierwsza tura/. Powołano też Krajową Wszechnicę Związkową NSZZ RI "Solidarność".

W związku z nasilającymi się nastrojami antychłopskimi w mieście delegaci postanowili wydać oświadczenie w tej sprawie do robotników. Zobowiązano Prezydium do opracowania takiego oświadczenia. OKZ zaapelował również do chłopów o oddanie do skupu po 100 kg ziarna poza kontraktacją.

Oprac. K. Naszkowska

Oświadczenie rzeczownika prasowego OKZ NSZZ RI. W oświadczeniu nt. realizacji przez rząd porozumienia z 17.08. /patrz: AS 31 s. 302/ rzecznik prasowy OKZ NSZZ "Solidarność" przypomina podstawowe ustalenia zawarte w porozumieniu:

- środkami Funduszu Rozwoju Rolnictwa /FRR/ dysponować będą walne zebrania wiejskie;
- ceny za usługi produkcyjne dla rolników zostaną zamrożone a pobrane bezprawnie nadpłaty zwrócone;
- rząd przedstawi rozliczenie /FRR/ za ostatnie 3 lata;
- rząd wycofa z Sejmu projekt ustawy o samorządzie rolniczym złożony wbrew opinii Związku.

Wkrótce po zawarciu porozumienia - stwierdził rzecznik OKZ - w środkach masowego przekazu rozpoczęła się kampania podważająca ducha i literę porozumienia". Wypowiedzi przedstawicieli ministerstwa rolnictwa zmieniały zawarte w nim ustalenia. Publikowano oświadczenia CZKI CZKIOR otwierające je atakujące.

W tej sytuacji Prezydium OKZ postanowiło ponownie proklamować wstrzymaną po 17.08. akcją protestacyjną /o mowa płaćenia podatków przez rolników/. Rzecznik przypomina w oświadczeniu, że termin realizacji porozumienia upływa 15.09. i, że warunkiem odwołania akcji protestacyjnej jest pełna jego realizacja. /SIR/

Akcja protestacyjna rolników

Trwa akcja protestacyjna rolników indywidualnych przeciwko nie realizowaniu porozumień z 17.08. /patrz: AS nr 31 s. 302/. W większości WKZ-ów zakończono już kampanię informacyjną wśród chłopów. W wielu gminach wywieziono na siedzibach NSZZ RI "Solidarność" flagi, a działacze założyli biało-czerwone opaski. W gminie Koberzyce /woj. wrocławskie/ sołtysi zwrócili do Urzędu Gminy kwestionariusze podatkowe. Według oceny OKZ od 20 do 40 proc. rolników odmówiło zgodnie z wezwaniem NSZZ RI "Solidarność" zapłaćenia 3 raty podatku. /SIR/

Poparcie dla akcji rolników.

3.09. ZR oraz delegaci na I Zjazd Krajowy z Dolnego Śląska podjęli uchwałę w której czytamy: "Sabotowanie porozumień zapewniających rozwój gospodarstw indywidualnych uznajemy za działalność wymierzoną w całe społeczeństwo. W tej sytuacji akcja protestacyjna NSZZ RI "Solidarność" jest naszą wspólną akcją, którą popierać będziemy wszystkimi statutowymi środkami do strajku włącznie". /tlx/

Rolnicy indywidualni przeciwko zatrudnianiu uczniów w PGR-ach "Solidarność" RI oraz GZKIOR w Człuchowie zaprotestowały przeciwko zatrudnieniu w ramach praktyk młodzieży szkolnej, a zwłaszcza dzieci rolników indywidualnych w uspołecznionych gospodarstwach rolnych. Rolnicy uważają, że udział młodzieży w zajęciach praktycznych przy zbiorze ziemniaków w PGR powinien być dobrowolny - tym bardziej, że w gospodarstwach indywidualnych brak rąk do pracy. Rolnicy ostrzegli kierownictwo szkół przed dyskryminowaniem tych uczniów, którzy odmówią pracy w PGR-ach. /tlx/

Ws represji wobec działaczy NSZZ RI. 3.09 rano funkcjonariusze MO zatrzymali w Ustrzykach Dolnych członka OKZ NSZZ RI W. Nowackiego w trakcie rozklejania plakatów informujących o akcji protestacyjnej NSZZ RI. Usiłowano go przesłuchiwać i zarekwirowano mu wydawnictwa związkowe i plakaty. Po kilku godzinach Nowacki został zwolniony. /SIR/ 6.09 Komitet NSZZ RI Regionu Bieszczady podjął uchwałę, w której protestuje przeciw zatrzymaniu W. Nowackiego oraz przeciwko represjom wobec W.T. Kęcika /patrz: AS nr 28 s. 005/ i powołuje go na doradcę w Regionie Bieszczady. /SIR/

W sprawie rejestracji "Solidarności" w Wielkiej J. Komitet Założycielski NSZZ RI "Solidarność" Wiejska Regionu Tarnobrzeko-Sandomierskiego z siedzibą w Stalowej Woli domaga się definitywnego rozpatrzenia rejestracji związku w miesiącu wrześniu br. KZ oświadczył, że jeżeli związek nie zostanie zarejestrowany przekształci się on w partię polityczną, "aby tą drogą dochodzić obrony praw rolników" /BI Reg. Ziemia Sandomierska 11.09./

Patronat "Ursusa" nad "Solidarnością" RI w Wysokiem Mazowieckiem. 8.09. Zarząd Miejsko-Gminnego NSZZ "Solidarność" w Wysokiem Mazowieckiem zwrócił się do Zakładów Mechanicznych "Ursus" z propozycją, aby objęły one patronat nad ich związkami. Współpraca obu Związków "będzie próbą budowy prawdziwego sojuszu robotniczo-chłopskiego w Polsce celowo rozbijanego dotychczas przez decydentów szczebla centralnego i terenowego" - czytamy w uchwale. /tlx/

Apel rolników do członków "Solidarności". 11.09 Prezydium Zarządu Wojewódzkiego NSZZ RI "Solidarność" wystosowało apel Do Robotników -

Członków NSZZ "Solidarność" protestując przeciwko polityce władz które "usiłują skłócić miasto z wsią wykorzystując do tego /.../ akcję protestacyjną" - rolnicy wyjaśniali, iż wybór formy akcji /nie płacenie trzeciej raty podatku gruntowego/ podyktowany został chęcią nie działania na szkodę mieszkańców miast. "Nie dajcie wiary kłamstwu oficjalnej propagandy" - apelują rolnicy. "Rząd szuka winnych - robotników, że strajkują rolnicy że mało produkują. Nie dajmy się sprowokować /.../ Tylko współdziałanie "Solidarności" może wyprowadzić nasz kraj z tragicznego kryzysu." /tlx/

PRZEDRKI Z:

"GŁOSU WOLNEGO"

Coś tam mówili...

W okolicach hali Olivii, gdzie toczy się będą obrady - na ulicy, w drobnych zakładach - przeprowadziliśmy naszą krótką sondę rozmawiając z kilkudziesięcioma osobami. Większość naszych rozmówców - to członkowie "Solidarności". I co się okazało? Niemal połowa indagowanych - głównie ludzie starsi i kobiety - o Zjeździe dowiedziała się dopiero od nas! Mówiono nam: "Nie mam czasu zajmować się polityką..." "Ludzie coś tam mówili w kolejce..." "Całe życie użerałem się z różnymi urzędnikami i nie mam już siły na politykę..."

Większość osób wiedziała, że Zjazd się odbędzie, ale ich informacje pochodziły wyłącznie z rządowych środków przekazu i ograniczały się tylko do tego, że Zjazd odbywać się ma w Gdańsku. Na pytanie, czym Zjazd ma się zajmować, odpowiadano na ogół w stylu: "Coś tam mówili w dzienniku, ale kto by tam słuchał..."

Nieliczna grupa osób czerpała swoje informacje z prasy związkowej - ale i oni wiedzieli tylko, kiedy odbywać się obie tury obrad. Nie umieli jednak powiedzieć nic na temat zmian w statucie, ordynacji wyborczej. Oczekiwania wobec Zjazdu wyrażali przeważnie ogólnikowym stwierdzeniem, że delegaci powinni podjąć takie uchwały, aby doprowadzić do poprawy życia w kraju.

Dwie osoby nie chciały w ogóle z nami rozmawiać: żona niezręczna pani, który krzyknęła tylko: "Mam już tego wszystkiego dość!"

Spodziewaliśmy się wcześniej, że sonda da podobne rezultaty, ale nie przewidywaliśmy, że będą one aż tak miazgające. Oczywiście, główną winę za niedoinformowanie społeczeństwa ponosi rząd, nie dopuszczając nas do środków przekazu, zasięg naszej prasy jest przecież ograniczony i można by się spodziewać, że pracownicy wielkich zakładów poinformowani są lepiej. Ale jest to tylko jeden aspekt problemu. Komisja Zakładowa "Solidarności" powinny przecież skupić się na informowaniu swoich członków, szczególnie przed Zjazdem i szczególnie - w trakcie rządowej kampanii dezinformacji. A my widzieliśmy kilka tablic informacyjnych Komisji Zakładowych "Solidarności", które były puste...

U. Doroszewska, P. Strzałkowski

Tu powstała "Solidarność."

O pół godziny drogi od hali "Olivii" znajduje się Stocznia Gdańska im. Lenina. W tym miejscu rok temu rozpoczął się strajk, który doprowadził do powstania Związku, a "Solidarność" była wtedy nazwą pisemka o niewielkim nakładzie.

Do stoczni dotarłem w momencie, gdy zakładowy radiowęzeł nadawał przemówienie Lecha Wałęsy z pierwszego dnia obrad. Grupy ludzi skupione wokół głośników komentują słowa przewodniczącego KKP. Nic poza tym nie świadczy o odbywającym się w pobliżu Zjeździe. Nie ma tablic informacyjnych, plakatów, ulotek. Przyłączyłem się do kilku słuchających stoczniovców. Co myślą o Zjeździe? Czy czują się na nim reprezentowani. Czego oczekują?

Odpowiadają niechętnie, widac zmęczenie i brak entuzjazmu:

- O Zjeździe dowiedziałem się dopiero w sobotę, gdy zobaczyłem autokary wiozące delegatów. Chyba będzie lepiej, muszą wreszcie coś konkretnego załatwić, a nie tylko postulaty i postulaty.

- Kiedyś wszystko było w naszych rękach, cała Polska na nas patrzyła, a teraz nic z tego nie mamy. Wszystko co obiecali, przepadło.

- Dopiero dzisiaj odebrałem mydło za czerwiec. Brakuje ubrań ochronnych, butów, rękawic.

- Stoczniovcóm strajki niewiele dały. Dostaliśmy 1,75 zł. więcej za godzinę, ale za to obcięli po 2 zł na premiach. Nie mamy "wałęsówki". Ale chyba już tak musi być. Ci, co dostali najwięcej, to i najwięcej szumia. Wywalczyliśmy dla wszystkich, ale jakby nikt o tym nie pamięta.

- Kto nas reprezentuje? No Wałęsa, "Solidarność", a tak z zakładu to nie wiem. Wielu z nas nie wie.

- Kto zostanie przewodniczącym? To nie nasza sprawa. Oni sobie w Związku sami rządzą. Ale chyba wybiorą Wałęsę. Przecież on zrobił najwięcej.

- Nie mamy informacji, a przecież my powinniśmy o tym Zjeździe wiedzieć najwięcej. Możemy teraz więcej mówić, ale nie mamy co do garnka włożyć. Zjazd musi coś z tym zrobić. Wszyscy na to czekamy.

- Czy mamy zaufanie do tych, co tam obradują? Mamy, przecież to nasi, z "Solidarności". Jak oni nie załatwią naszych spraw, to kto je załatwi? Przecież nie ci z rządu i partii. Ich niewiele obchodzi czy mamy co jeść.

- Ten Zjazd jest tak samo ważny, jak nasze strajki. My zaczęliśmy, a oni niech skończą, byle się nie kłócili między sobą.

- Transmisja ze Zjazdu mogłaby być. Jak by oszukiwali, to my i tak wiemy, co o tym myśleć.

- Ten Zjazd musi przynieść zmiany. "Solidarność" to przecież ostatnia szansa dla nas, dla kraju.

Piotr Strzałkowski

Ogłoszenie

Informujemy, że z inspiracji Komitetu Wydawniczego Regionu Mazowsze ukazała się książka W. Bojarskiego, R. Bugaja i innych pt. "Kryzys gospodarki polskiej" /praca przygotowana przez OPS-Z/. Zamówienia należy kierować na adres: Księgarnia Składowa Instytutu Wydawniczego Związków Zawodowych, ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa. Cena 10 zł. Zamówienia związkowych jednostek organizacyjnych powinny być podpisane przez skarbnika.

Mirosław Chojecki

*****

Komisja Kultury NSZZ "Solidarność" Regionu Mazowsze prosi wszystkie Komisje Zakładowe o odpowiedź na następujące pytania:

1/ Jakim typem projektor filmowy dysponuje komisja /szerokość taśmy, odzbyt dźwięku/,

2/ Czy komisja ma jakiegokolwiek informacje o niewko-

zystanym sprzęcie filmowym? Jaki to jest sprzęt?

3/ Czy komisja ma możliwość wyświetlania filmów doku mentalnych o tematyce społecznej i dla jak wielkiego grona osób?

Prosimy o możliwie szybkie nadesłanie odpowiedzi na adres: Komisja Kultury NSZZ "Solidarność", Region Mazowsze, Warszawa, ul. Mokotowska 16/20, dla Ewy Milewicz.

*****

W związku ze zmianą objętości i częstotliwości ukazywania się Biuletynu pism związkowych i zakładowych

"AS" informujemy, że cena jednego egzemplarza wynosi obecnie 25 zł, a prenumerata miesięczna, jak dotąd 200 zł.

Nowych prenumeratorów informujemy, że opłatę należy uiszczać przelewem na nasze konto w NBP VIII O/M Warszawa 1081-3056-132 z zaznaczeniem - dla "AS-a" /co ile nie uzgodniono innego sposobu dokonywania opłaty/

DOKUMENTY "SOLIDARNOSCI" PRZY RiTV

Protokół z narady roboczej przedstawicieli KKK sekcji branżowych pracowników łączności, transportu, stacji RiTV, Ruchu, RiTV, poligrafii, RSW "PKR" oraz Międzyokręgowej Komisji Porozumiewawczej Kolejarzy

Protokół z narady roboczej przedstawicieli KKK sekcji branżowych "Solidarności"

- pracowników łączności,
- pracowników transportu
- stacji RiTV
- "Ruchu"
- RiTV

- Międzyokręgowej Komisji Porozumiewawczej Kolejarzy
- pracowników przedstawicieli usługowo-produkcyjnych RSW "Praca - Książka - Ruch"
- pracowników poligrafii

Temat narady: opracowanie taktyki działania na wypadek proklamowania przez KKP strajku prasy, radia i tv.

W toku wystąpienia reprezentantów ww. sekcji uzgodniono, że akcja "Dni bez prasy" nie powinna odbyć się bez ogłoszenia gotowości strajkowej w całym kraju. Ma to na celu zapewnienie całkowitego bezpieczeństwa uczestnikom strajku a także będzie stanowiło gwarancję objęcia strajkami selektywnymi każdego zakładu współpracującego w strajku.

1. Zapowiedziana akcja "dni bez prasy" może być skróco na lub przedłużona - w zależności od sytuacji - przez KKP po konsultacji z KKK: Pracowników Poligrafii, Pracowników RTV, Stacji RiTV, pracowników RSW, przedsiębiorstw usługowo-spedycyjnych, wydawnictw i agencji prasowych, pracowników łączności.

2. Termin akcji KKP musi uzgodnić z KKK wymienionymi powyżej i musi rozpoczynać się w niedzielę, niezależnie od daty.

3. Akcję winny przygotować i kierować nią powołane sztyby regionalne i krajowe, w skład których muszą wejść przedstaw. wym. w p-cie 1 KKK.

4. Poligrafowie zdecydowani są prowadzić akcję "dni bez prasy" do skutku.

5. Biuletyny "Solidarności" w całym kraju winny prowadzić przed "dniami bez prasy" intensywną akcję wyjaśniającą społeczne powody i cele akcji.

6. Akcja "dni bez prasy" winna być jednohasłowa, tzn. nie można do postulatu mówiącego o dostępie do środków masowego przekazu dopisać innych żądań.

7. Akcja "Dni bez prasy" powinny być objęte również tygodniki.

8. Na wypadek represji w stosunku do uczestników akcji protestacyjnej, Związek winien odpowiedzieć strajkiem generalnym.

9. W sprawie akcji "dni bez prasy" jasne stanowisko winna zająć KKP i uwzględnić nasze postulaty. Stanowisko KKP musi precyzować cel akcji, przewidywać dalsze posunięcia.

Z wypowiedzi przedstawicieli poszczególnych KKK wynika:

1. Łączność /kolportaż prasy na pocztach, transport samochodowy prasy/:

a/ w razie prób przerwania łączności istnieje możliwość blokady serwisów informacyjnych PAP na dalekopiśmach,

b/ w przypadku zmuszania doręczycieli do roznoszenia prasy, przystępują oni do strajku selektywnego,

c/ w razie przekazania na obiekty pocztowe w celu dalszego kolportowania, placówki przystępują do strajku okupacyjnego, a będące na ich terenie gazety muszą zostać zabezpieczone przed wysyłką,

d/ transport samochodowy PTSZ "Łączność" ogłasza strajk okupacyjny - produkcyjny. Komitet Strajkowy kieruje kierowców do innych prac poza rozwożeniem gazet.

2. Kolej - objęcie strajkiem selektywnym /nie przyjmowanie i niewydawanie gazet z ambulansów pocztowych na PKP/. Możliwość transportu ulotek i in. druków naszego związku na terenie całego kraju korzystając z bramek kolejowych, kt. w tym czasie nie będą wozić prasy.

3. "Ruch":

a/ centrala kolportażu wypuszcza w kraj pisma importowane /nie w jęz. polskim/,

b/ kioski "Ruchu" powinny być oplakatowane od wewnątrz hasłami strajkowymi,

c/ należy rozpatrzyć możliwość rekompensaty finansowej dla kioskarzy /za utraconą prowizję z tytułu nie sprzedanych gazet - tydzień strajku powoduje obniżenie zarobków średnio o 1.800 zł. na 1 osobę/.

Propozycja: rozpatrzyć możliwość wykupu przez ZR-nie całych nakładów ukazujących się poza zakładami graficznymi i przekazanie pieniędzy kioskarzom.

Tylko warunkiem rekompensaty kioskarzy mogą przystąpić do strajku.

4. Radio i tv, stacje RTV - w dniu ogłoszenia strajku ogłaszają także gotowość strajkową i obserwują sposób informowania społeczeństwa przez RiTV o sytuacji w kraju i w porozumieniu z KKP podejmują stosowne decyzje o dalszym przebiegu akcji protestacyjnej.

W celu zabezpieczenia społeczeństwa w podstawowe informacje /dyżury szpitali, aptek, program RTV, teatry kina/ ZR-nów muszą w czasie strajku zapewnić taką informację w codziennych biuletynach związkowych. Taką samą informację należy przekazywać w lokalnych programach radiowych i tv o określonej porze.

Zakłady prowadzące strajki okupacyjne muszą mieć zagwarantowane przez KKP prawo do przystąpienia do strajku okupacyjnego, w przypadku gdy prowadzone przez nie strajki selektywne napotykały na trudności ze strony władz i innych organów.

Po zakończeniu strajku zobowiązać wydawców i zakłady poligraficzne, aby papier zaoszczędzony podczas strajku był wykorzystany w postaci zwiększonych nakładów w okresie postrajkowym.

Uczestnicy narady wyrażają swoją dezaprobatę brakiem zainteresowania ze strony KKP NSZZ "Solidarność" tak istotnymi sprawami poruszonymi na dzisiejszym spotkaniu i brakiem jakiegokolwiek inicjatywy, czego dowodem jest nieprzysłanie przez KKP swojego przedstawiciela do Szczecina. KKF Pracowników Poligrafii NSZZ "Solidarność" będąca gospodarzem i inicjatorem dzisiejszego spotkania zobowiązuje KKP NSZZ "Solidarność" do wyznaczenia, ze swojego składu osoby odpowiedzialnej za pilotowania uchwały KKP i branie udziału w naszych posiedzeniach, a przede wszystkim - zobowiązuje do nie podejmowania uchwał "o nas bez nas".

Szczecin, 5.09.

w imieniu uczestników narady protokół podpisali: J. Hałas - KKK PP
G. Bogak - Poczta, A. Matusiak -
KKK CPPUP/RSW, M. Makowska - KKK
PTSL "Łączność"

List otwarty KZ przy RiTV

W imieniu członków NSZZ "Solidarność" Radia i Telewizji wyrażamy nagłębse zaniepokojenie aktualną polityką programową Kierownictwa Komitetu do Spraw Radia i Telewizji oraz sytuację wewnętrzną naszej instytucji i wnosimy o rozpatrzenie w trybie nagłym na najbliższej wrzesniowej sesji plenarnej Sejmu spraw roli i miejsca radia i telewizji w naszym kraju.

Niejednokrotnie już w przeszłości programy radia i telewizji odegrały niechlubną rolę w dezinformowaniu i skłócaniu społeczeństwa, czego ukoronowaniem była "propaganda sukcesu" i ogromne nadużycia w okresie rządów Macieja Szczepańskiego i Eugeniusza Patyka. Wierzyliśmy, że wraz ze zmianą Kierownictwa PRiTV sytuacja ta ulegnie radykalnej poprawie. Jednak mimo trzykrotnych zmian na stanowisku Przewodniczącego Komitetu d/s Radia i Telewizji zarówno polityka programowa, jak i sytuacja wewnętrzna nie uległa praktycznie większej zmianie. Wiodące jest to zwłaszcza w okresach wzmożonych napięć i konfliktów społecznych, gdy podawanie informacji rażąco jednostronnych lub wręcz kłamliwych przyczynia się do potęgowania napięcia. Zarówno w okresie konfliktu w sprawie wolnych sobót i konfliktu bydgoskiego jak i obecnie - w sierpniu i wrześniu br. polityka Kierownictwa Komitetu d/s Radia i Telewizji wzbudza uzasadnione obawy o świadome dążenie do zaognienia sytuacji w kraju. Mamy bowiem do czynienia ze skrajnie tendencyjną, napastliwą propagandą atakującą nasz Związek i inne postępowe siły w naszym kraju, co stanowi jawne pogwałcenie przyjętej przez Sejm PRL w kwietniu br. uchwały. Efektem tego typu postępowania - prawdopodobnie zamierzonym - jest brak transmisji z pierwszej tury obrad I Krajowego Zjazdu NSZZ "Solidarność", co stanowi całkowitą kompromitację naszej instytucji w oczach całego społeczeństwa.

Przygotowując się do zerwania rozmów w sprawie transmisji Kierownictwo PRiTV kolportowało zarówno wewnątrz instytucji, jak i w programach radiowo-telewizyjnych przeznaczone i nieściśle informacje na temat "przygotowania strajku w radiu i telewizji", by użyć tego argumentu w rozmowach z przedstawicielami KKP, którzy już od blisko dwóch miesięcy zabiegali o ustalenie sposobu transmisji ze Zjazdu. Stawiając warunki określone jako "polityczne", a oznaczające rezygnację Związku ze swych uprawnień statutowych, zdawano sobie sprawę z faktu, że warunki te przez "Solidarność" nie mogą być przyjęte. Przyjęcie tych warunków nie było możliwe zwłaszcza w sytuacji podjęcia przez Kierownictwo Komitetu do Spraw Radia i Telewizji kroków będących jawnymi szczykaniami wobec naszej organizacji związkowej /jak ograniczenie prawa korzystania z telexu i poligrafii/, a także - mających na celu wytworzenie wśród pracowników PRiTV atmosfery zastraszenia i paniki, jak: groźby wyrzucenia z pracy sygnatariuszy listów krytycznie oceniających politykę programową, odsuwanie od anteny dziennikarzy wyrażających własne opinie różniące się od oficjalnego

stanowiska Kierownictwa PRiTV i popierających oświadczenie SDP, stałe i widoczne oblatywanie obiektów radia i telewizji milicją i wojskiem, wprowadzanie do obiektów PRiTV osób uzbrojonych, wydawanie nieznanym osobom legitymacji PRiTV mimo aktualnej blokady etatów, zmuszanie pracowników technicznych PRiTV do szkolenia nieznanymi osobami, wywołanie filmów i taśm do rezerwowych obiektów poza PRiTV, wręczanie kolportowane plotek na temat rzekomo ustalonej już na dzień 15 września br. daty strajku w radiu i telewizji. Kończącym etapem tej kampanii jest zmuszanie pracowników wszelkimi sposobami do podpisania wydanej w trybie nagłym w dniu 28 sierpnia br. Uchwały nr 185/81 Rady Ministrów - uzyskiwanie w ten sposób specyficznego świadectwa lojalności. Uważa się, że ta, stojąca w rzącej sprzeczności z obowiązującym w okresie przejściowym projektem ustawy o związkach zawodowych jest w istocie uchwałą antystrajkową, mającą na celu zastraszenie pracowników radia i telewizji przed podejmowaniem jakichkolwiek akcji protestacyjnych. Podobna sytuacja panuje również w Stacjach Radiowych i Telewizyjnych.

Ostatnie zmiany w Kierownictwie PRiTV polegające m.in. na przejściu dotychczasowego szefa Dziennika Telewizyjnego na stanowisko Zastępcy Przewodniczącego do Spraw Programów Radiowych świadczą o dążeniu do spacyfikowania bardziej liberalnego jak dotychczas radia.

W powyższej sytuacji uważamy za konieczne, by Sejm PRL na swoim najbliższym posiedzeniu plenarnym omówił w trybie nagłym sytuację panującą w Komitecie do Spraw Radia i Telewizji oraz całokształt polityki programowej radia i telewizji w aspekcie zgodności tej działalności z § 83 Konstytucji PRL, którego treść oddana została także w punkcie 3 Porozumienia Gdańskiego /społeczna kontrola nad środkami masowego przekazu/. Dotychczasowa sytuacja utwierdza nas w przekonaniu, że realizacja wymienionych wyżej aktów winna wyrażać się w zmianie obecnego Statutu Komitetu do Spraw Radia i Telewizji oraz wprowadzeniu na jego miejsce takiego aktu prawnego, który gwarantowałby rzeczywistą kontrolę społeczną nad radiem i telewizją oraz dostęp do tych środków przekazu różnych organizacji społecznych.

Istnieje bowiem wyraźna sprzeczność pomiędzy istniejącym od sierpnia 1980 r. w naszym kraju pluralizmem życia społecznego oraz Konstytucją PRL, a traktowaniem radia i telewizji jako agencji rządu i jednej tylko partii. Taka sytuacja prowadzi musi do stale odrażliwiających napięć i konfliktów.

Z przeprowadzonych przez nas ankiet i dyskusji w różnych środowiskach wynika, że gwarancją właściwej działalności radia i telewizji w naszym kraju może być przyznanie naszej instytucji statusu organizacji wyższej użyteczności publicznej, a więc niezależnej bezpośrednio od rządu i partii politycznych, podlegającej kontroli Sejmu. Wstępny projekt społeczny Statutu Komitetu do Spraw Radia i Telewizji gotowi jesteśmy przedstawić w najbliższym czasie. Uważamy, że dokument ten winien być poddany szerokiej dyskusji, gdyż tylko w ten sposób w naszym odczuciu można zapobiec konfliktom o trudnych do przewidzenia skutkach.

Aktualna sytuacja społeczno-polityczna w kraju sprzyja, że rozwiązanie powyższych problemów nie może być pozostawione wyłącznie w gestii obecnego Kierownictwa Komitetu do Spraw Radia i Telewizji. Dlatego też apelujemy do Obywateli Posłów o rozpatrzenie powyższej kwestii w najbliższym czasie i w trybie nadzwyczajnym.

10.09.81 Z poważaniem,
Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" Radia i Telewizji w Warszawie.

Dokument ten stał się załącznikiem nr 1, przyjętym 15.09. we Wrocławiu przez KKK Pracowników Radia i Telewizji.

Załącznik nr 2

List otwarty do społeczeństwa.

Sytuacja w kraju wymaga rzetelnej informacji oraz otwartego prezentowania intencji. Jako największy w Polsce środek masowego przekazu jesteśmy obowiązani do przedstawiania obiektywnie opracowanych serwisów informacyjnych i dopuszczenia do głosu wszystkich nurtów naszego życia politycznego. Nasz związek jest oskarżany o powodowanie napięcia na terenie Radiokomitetu. Kierownictwo PRiTV, oprócz bezsensownych insynuacji, nie dysponuje żadnymi argumentami. Ich argumentem jest tylko demagogia i zastraszanie ludzi. Na tym polu kierownictwo Radiokomitetu wykazuje dużą aktywność, której brak w sprawach najbardziej istotnych dla nas wszystkich pracujących w tej instytucji i. Władze prowadzą szeroko zakrojoną akcję zastraszania pracowników PRiTV. Oto przykłady:
a/ przed obiektami Radiokomitetu prowokacyjnie wpro-

dzono patroli MO i MSW;

b/ na teren nadajnika i stacji łącz w PKiN zostali wprowadzeni nieumundurowani i uzbrojeni pracownicy MSW;
c/ odsuwa się od pracy na antenie dziennikarzy, którzy ośmielają się mieć własne zdanie /ostatnio np. red. Lutek Gniński z PR Bydgoszcz, za podanie w wątpliwość prawno-ego uzasadnienia decyzji o umorzeniu śledztwa w taw. "sprawie bydgoskiej"/;

d/ została wydana uchwała Rady Ministrów nr 185/81, która jest niezgodna z Porozumieniem Gdańskim oraz z uzgodnionym tekstem projektu ustawy o związkach zawodowych;
e/ zmusza się pracowników do składania podpisów pod oświadczeniem Przewodniczącego Radiokomitetu, oraz Uchwałą Rady Ministrów.

2. Poprzez ograniczenie prawa naszego związku do korzystania z telexu i poligrafii próbuje się zakłócić naszą działalność.

3. Władze Radiokomitetu nie przejawiają żadnej aktywności w realizacji praw i potrzeb pracowników.

a/ w marcu została zakończona kontrola NIK. Do tej pory kierownictwo nie wyciągnęło z protokołu pokontrolnego żadnych wniosków. Dotyczy to spraw nie tylko personalnych, ale także strukturalnych i finansowych,

b/ nie są praktycznie realizowane postulaty złożone na ręce kierownictwa już rok temu,

c/ społecznie opracowane projekty systemów honoracyjnych, system nagród, układów zbiorowych i sprawy wojnych sobót, zostały przez administrację odrzucone, a ona sama nie wystąpiła z żadnymi kontropropozycjami;

d/ jest w przygotowywaniu nowy taryfikator, który ma na celu radykalne ograniczenie zarobków,

e/ kierownictwo nie robi nic, aby zapewnić wykorzystanie sprzętu, co powoduje, że pracownicy nie mają co robić. Wpływa to na obniżenie ich zarobków.

4. Prowadzi się krzykliwą propagandę o rzekomej winie "Solidarności" za brak transmisji z naszego Ejzardu, nie podając, że to rząd postawił warunki polityczne, o których z góry było wiadomo, że są dla związku nie do przyjęcia.

5. Prowadzi się politykę kadrową w taki sposób, aby zamknąć usta tym komórkom Radiokomitetu, które jeszcze przejawiają niewielką samodzielność /np. mianowanie dotychczasowego szefa DTW p. Celichowskiego s-og Przewodniczącego d/a Polskiego Radia/.

Redakcjami w dalszym ciągu kierują ci skompromitowani ludzie, co na M. Szczeptańskiego.

Od pamiętnego Sierpnia 80 minął już rok. Zmieniali się przewodniczący Radiokomitetu, ale polityka wewnętrzna jak i programowa pozostała bez zmian.

Dzisiaj potrzebna jest naszemu krajowi prawda. Prawda w naszej sytuacji - to chleb.

Aby móc wprowadzić niezbędne reformy i doprowadzić gospodarkę do godziwego stanu, społeczeństwo musi być przekonane o szlachetności posunięć. Społeczeństwo może przekonać tylko prawda: my, jako pracownicy Radiokomitetu jesteśmy za to odpowiedzialni. Od nas zależy w jakich warunkach będziemy pracować oraz jakie treści będziemy przekazywać społeczeństwu. Nikt tego za nas nie zrobi. Zastanówmy się, jak możemy naprawić naszą instytucję, co zmienić w Komitecie do Spraw Radia i TV. Chcemy być rzecznikiem całego społeczeństwa, a nie tubą propagandową elity władzy.

Zastanówmy się więc co należy zrobić, aby prawda o sytuacji w kraju dotarza do całego naszego narodu.

Wrocław 15.09.81 Krajowa Komisja Koordynacyjna Pracowników RiTV

Załącznik nr 3

Stanowisko wa. rządowej oceny realizacji porozumień.

W ubiegłych miesiącach nasiliła się w środkach społecznego komunikowania, a przede wszystkim w tv kampania propagandowa, polegająca na dezinformowaniu społeczeństwa przekłamywaniem jednych faktów, bądź przemilczaniem innych. Proces ten, obserwowany od pierwszych dni posierpniowych, potęguje się zwłaszcza w okresach kryzysowych. Spotyka się to z powszechnym potępieniem społeczeństwa. Próby przeciwdziałania kłamliwej propagandzie i wiarygodnienia środków społecznego komunikowania - a zwłaszcza RiTV - podejmowane przez różne środowiska, spotykają się z zdecydowanym oporem władz.

W tej sytuacji nie można mówić o realizacji porozumień społecznych, dotyczących wiarygodności środków społecznego komunikowania i społecznej kontroli nad nimi.

KKK Pracowników RiTV uważa, że opublikowane w rządowym raporcie informacje o realizacji tych punktów porozumienia /vide: "Ocena realizacji porozumień społecznych", wrzesień 81/ są kolejną próbą stworzenia dywanej zasłony przy pomocy działań pozornych. Nadanie kilku audycji nt. NSZZ "Solidarność", wydawanie kilku pism i istnienie biuletynów związkowych nie oznaczają dostępu "Solidarności" do środków masowego przekazu.

Słowa, że "... różnorodność myśli, poglądów i sądów znalazła swój szeroki wyraz w działalności RiTV..." nie znajdują pokrycia w rzeczywistości.

Wrocław 15.09.81 KKK Pracowników RiTV
KKK Pracowników Stacji RTV

załącznik nr 4

Oświadczenie
nt. zmian na stanowiskach
kierowniczych w Komitecie
d/s. RiTV

KKK NSZZ "Solidarność" PRiTV kolejne zmiany w kierownictwie Radiokomiteu przyjmuje jako eskalację ignorancji władz wobec społeczeństwa. Są one jeszcze jednym dowodem, że zasady obsadzania najwyższych stanowisk w Komitecie d/s RiTV stworzone w minionych latach, są nadal obowiązujące. W dalszym ciągu jedynymi i wystarczającymi kryteriami doboru kadr kierowniczych są niekompetencja kandydata i zasługi jakimi się wykazali w minionej epoce gierskowskiej. Niedawna nominacja dziennikarza prasowego red. S.Celichowskiego na szefa DTV jest tego dobitnym przykładem. Wobec opinii jaką posiadał DTV redagowany pod kierownictwem S.Celichowskiego, kolejny awans tego ostatniego, kilka dni temu tym razem na stanowisko z-cy przewodniczącego Komitetu d/s RiTV oceniony może być tylko jako zamierzona prowokacja wobec pracowników RiTV.

Drugim wiceprezesem Radiokomiteu mianowany został były dyrektor Wydawnictwa Literackiego - Andrzej Kurz, uznany widać za najlepszego znawcę warsztatu telewizyjnego.

Wyrażamy obawę, że ostatnie zmiany w kierownictwie Komitetu do Spraw Radia i Telewizji są próbą podjętą dla doprowadzenia całego RiTV do poziomu prezentowanego przez DTV. Rodzi się refleksja, jak liczne są zastępy niekompetentnych kandydatów gotowych kontynuować wysiłki obecnego kierownictwa, gdyby ta próba nie powiodła mu się tak, jak nie powiodła się poprzednim szefom.

Wrocław 15.09.

KKK Pracowników RiTV

Uchwała Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ "Solidarność" Radia i Telewizji

Ze względu na aktualną sytuację w kraju, której odbicie znajdujemy na codzień w Radiokomitecie członkowie KKK postanowili skierować do społeczeństwa list otwarty, którego treść zawiera załącznik Nr 1.

W czasie obrad postanowiono:

1. **Kwestia strajku w Radiokomitecie** - KKK podtrzymuje w pełni Ustalenia zawarte w uchwałach z dnia 19 i 28 sierpnia 1981 r. podjętych na zebraniach w Olsztynie i w Gdańsku. Jednocześnie KKK zobowiązuje wszystkie Komisje Zakładowe do przeprowadzenia w terminie do 24.09.81 referendum na temat:

"Czy uważasz, że po wyczerpaniu wszelkich innych środków użytych dla zapewnienia pełnej realizacji pkt.3 Porozumienia Gdańskiego załoga powinna skorzystać z przysługującego prawa do strajku?"

Referendum powinno być przeprowadzone w formie głosowania tajnego, w którym uczestniczy cała załoga.

2. KKK udziela pełnego poparcia inicjatywom Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" R i TV Warszawa, których celem jest zainteresowanie aktualną sytuacją w Radiokomitecie Sejmu PRL /szczegóły - patrz załącznik 2/.

3. KKK zajęła stanowisko w sprawie stanu realizacji pkt.3 Porozumienia Gdańskiego /patrz Załącznik nr 1/ oraz tzw "karuzeli stanowisk" w kierownictwie Radiokomiteu / Załącznik 4/

4. KKK dokonała oceny pracy zespołów roboczych powołanych na posiedzeniu w dniu 19 sierpnia br. w Olsztynie. Krajowa Komisja aprobuje wstępne działania podjęte przez zespoły:

a/ do spraw socjalno-bytowych /Zb. Kruk, A.Hetmańska/;
b/ do spraw postulatów /J.Józwiakowski, J.Moczulak/.

Jednocześnie KKK kategorycznie zobowiązuje Komisje Zakładowe w ostatecznym terminie do 30 września 1981 do odpowiedzi na teleks kol. Zbigniewa Kruka z PR Łódź.

Na szczególne wyróżnienie zasługują działania podjęte przez Zespół do spraw Reformy Strukturalnej i Statutowej Polskiego Radia i Telewizji /P.Mroczyk, W.Biedak/.

Komisja Krajowa uściśliła cele i zadania Zespołu d/s Programowych / R.Szymański, W.Biały/ i zobowiązała go do przedstawienia szczegółowego programu działania na posiedzeniu październikowym w Szczecinie.

KKK przyjmuje z dezaprobatą fakt nieobecności przedstawicieli zespołów roboczych d/s techniki i bhp /P.Rybańczyk, M.Brzoza/ i do spraw układów zbiorowych i płac /E.Saar, Z.Pająk/.

KKK zobowiązuje wyżej wymienionych do obecności i przedstawienia programów działania na posiedzeniu w Szczecinie. W razie nie wywiązania się z zadań KKK wystąpi do Komisji Zakładowych z wnioskiem o udzielenie upomnienia.

Komisja Krajowa ustaliła skład zespołu ekspertów do prac zjazdowych w zespole tematycznym nr 13, który w dniach 17-19 września obradować będzie w Łodzi.

W skład zespołu wchodzi: Piotr Załuski, Marian Terlecki, Zbigniew Kruk, Piotr Mroczyk, Zygmun Gutowski, Elżbieta Saar z PRiTV, Janusz Kuczkowski, Marian Miękowski, Jerzy Szymczak z PP Stacji Radiowych i Telewizyjnych.

6. KKK ustaliła skład ekipy TV, która będzie obsługiwała drugą część Zjazdu NSZZ "Solidarność" w przypadku udostępnienia sprzętu przez Komitet d/s Radia i Telewizji. Odpowiedzialnym za przygotowanie pisma w tej sprawie do prezesa Radiokomiteu W.Lorancja jest Piotr Załuski, który zarazem stoi na czele w/w zespołu.

7. KKK przypomina, że w pełni obowiązują ustalenia merytoryczne i personalne dotyczące Zjazdu Krajowego NSZZ "Solidarność" Radia i Telewizji, a planowanego w połowie listopada br.

8. W związku z "odtworzeniem" Komitetu do Spraw Radia i Telewizji KKK zobowiązała kol. Piotra Mroczyka do przedstawienia na najbliższym posiedzeniu Komitetu warunków naszej obecności i udziału w jego pracach.

9. KKK podpisała umowę z kol. Markiem Staśko z PRiTV Wrocław na prowadzenie sekretariatu Komisji Krajowej.

10. Pozostałe ustalenia:
a/ propozycje tematów, które mają być przedmiotem obrad KKK Komisje Zakładowe zgłaszają do Sekretariatu Komisji Krajowej we Wrocławiu w terminie 7 dni przed kolejnym posiedzeniem;
b/ kol. Marka Staśko zobowiązano do przejrzenia wszystki uchwał i ustaleń podjętych w czasie kadencji KKK, przygotowania rozliczeń tematycznych i personalnych;
c/ KKK przypomina, że obowiązkiem wszystkich mandatariuszy jest uczestniczenie w całości obrad Komisji Krajowej 14.15.09.

Za Sekretariat Krajowej Komisji Koordynacyjnej
Marek Staśko

W SPRAWIE SAMORZĄDÓW

Stanowisko uczestników Społecznego Porozumienia na Rzecz Reformy dotyczące Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów "w sprawie przygotowań do reformy gospodarczej w jednostkach gospodarki i organach administracji państwowej".

Uczestnicy Porozumienia, obecni na spotkaniu w Gdańsku w dniach 4 i 5 września 1981 r. stwierdzają co następuje:

1. Popieramy autentyczne inicjatywy samorządowe, w tym szczególnie tworzenie rad pracowniczych i ich komitetów założycielskich, opartych na powszechnych, demokratycznych wyborach. Uważamy, że nie należy uznawać żadnych przedstawicielstw załogi formowanych według koncepcji skompromitowanego KSR, bez względu na to jakieby organizacje społeczno-polityczne i związki w nim uczestniczyły. Jedynymi przedstawicielami załogi w sprawach gospodarczych są istniejące i tworzące się samorzady.

2. Treść Zarządzenia źle służy sprawie uwiarygodnienia intencji rządu w oczach społeczeństwa, gdyż nie uwzględniono roli, jaką samorzady już odgrywają i winny odgrywać na terenie zakładów pracy.

3. Sam fakt powierzenia biurokracji resortowej prac przy gotowawczych do reformy utrwała dotychczasową strukturę administracji centralnej. Jest to sprzeczne z powszechnym żądaniem likwidacji struktur resortowych, jako wstępnego kroku do reformy i niezgodne nawet z kierunkami reformy uchwalonymi przez Sejm. Czynnosc reformatorskie ma, zgodnie z Zarządzeniem, podjąć ten sam aparat, który kryzys spowodował i następnie swą nieudolnością i złą wolą pogłębił.

4. Celowe wydaje się przygotowanie administracji terenowej do reformy. Do rozwiązania pozostaje jednak problem autentycznej reprezentacji ruchu samorządowego na tym szczeblu.

5. Zarządzenie wkracza w kompetencje już istniejących samorządów i dubluje ich programy doraźne. Odtwarza ono na równie na terenie zakładów strukturę otwarcie nawiązującą do formuły KSR. Niesie to szczególne zagrożenie dla idei prawdziwego samorządu w przedsiębiorstwach, których załogi nie wyłoniły dotąd rad pracowniczych.

6. W świetle tej oceny uważamy, że:
- NSZZ "Solidarność" i samorzady nie powinny uczestniczyć w pracach zespołów jako strony, mogą one jednak uznać za celowe delegowanie swoich upoważnionych przedstawicieli jako obserwatorów,

- zespoły powołane przez wojewodów, prezydentów miast i dyrektorów przedsiębiorstw powinny być traktowane jako zespoły opiniotwórcze administracji,

- materiały opracowane przez "zakładowe zespoły ds.refory gospodarczej, powinny być rozpatrywane przez samorzady względnie komitety założycielskie.

Gdańsk 5.09.1981 r.

Zespół KKP do Sejmu PRL

Do Komisji Planu Gospodarczego Budżetu i Finansów oraz Prac Ustawodawczych Sejmu PRL

W związku z zakończeniem prac Komisji Sejmowych nad rządowymi projektami ustaw o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego, stwierdzamy, że przedstawione Sejmowi PRL do uchwalenia projekty ustaw, w kluczowych sprawach nie spełniają oczekiwań społecznych, wyrażanych przez nasz Związek, a także nie spełniają podstawowych wymogów samorządowej reformy gospodarczej.

Nasze uczestnictwo w pracach Podkomisji Sejmowej, które nie miało charakteru negocjacji, gdyż mogliśmy jedynie prezentować nasze uwagi, podczas gdy decyzje podejmowali posłowie bez naszego udziału - doprowadziło tylko do częściowego uwzględnienia niektórych naszych postulatów w szczegółowych sprawach.

W rezultacie projekty obydwu ustaw zasadniczo roz-
mijają się ze stanowiskiem naszego Związku wyrażonym
w uchwale Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ "Sol-
lidarność" oraz stanowiskiem przedstawionym w piśmie
naszego Zespołu z 10.VIII.81 do Ob. Posła Adama Łopat-
ki Przewodniczącego Podkomisji Sejmowej.
Nie uwzględnione zostały mianowicie następujące nasze
podstawowe postulaty:

1. Sprawy samorządu i przedsiębiorstwa ujęte powinny
być w ramach jednej ustawy o przedsiębiorstwie społe-
cznym, uwzględniającej projekt Sieci Organizacji Za-
kładowych NSZZ "Solidarność" wiodących zakładów pra-
cy.
2. Naczelnymi organami zarządzającymi w przedsię-
biorstwie powinny być ogólne zebrania pracowników /dele-
gatów/ i rada pracownicza, a referendum winno być naj-
wyższą formą wyrażania woli załogi.
3. O powołaniu i odwołaniu dyrektora przedsiębiorstwa
i o składzie komisji konkursowej wybierającej kandy-
dów na dyrektora winna decydować rada pracownicza.
4. Tworzenie zrzeszeń winno być dobrowolne.
5. Na straży podstawowych interesów gospodarki narodo-
wej i istotnych interesów ogólnospołecznych stać powin-
no prawo, a nie poza prawne, arbitralne decyzje orga-
nów administracji państwowej i organów przedsiębior-
stwa.
6. Przepisy ustaw, a zwłaszcza przepisy o wykonywaniu
zadań związanych z umowami między państwami i obron-
nością kraju /w przedsiębiorstwach poza MON/ nie mogą
niweczyć zasad samodzielności, samorządności i samo-
finansowania przedsiębiorstwa.

Nie uwzględnienie powyższych postulatów, mające sw-
odzwierciedlenie również w szczegółowych przepisach obydwu us-
taw powoduje, że samorząd pracowniczy przedsiębiorstwa
utworzony na podstawie takich ustaw byłby nieautentycz-
ny, a samodzielność przedsiębiorstw - istotnie ograni-
czona.

W-wa, 18.09.81

Za
Zespół KKP NSZZ "Solidarność"
do Kontaktów z Sejmem w/s usta-
wy o przedsiębiorstwie i samo-
rządzie pracowniczym
/-/ M.Gil.

W SPRAWIE SYTUACJI RYNKOWEJ I ZAOPATRZENIA

Ustalenia
ze spotkania przedstawicieli
NSZZ "Solidarność" i resortów
gospodarczych.

W dniu 3 września 1981 r. w Urzędzie Rady Min. odbyło
się z inicjatywy NSZZ "Solidarność" i MHWiU spotkanie
przedst. ministerstw: Handlu Wewnętrznego i Usług, Rolnic-
twa i Gospodarki Żywnościowej, Handlu Zagranicznego, Hut-
nictwa i Przemysłu Maszynowego oraz Finansów z przedst.
Krajowej Komisji d/s Żywności przy KKP NSZZ "Solidarność"
regionów Śląsko-Dąbrowskiego i Wielkopolski oraz OKZ
NSZZ RI "Solidarność". Obrady otworzył min. Ciosek.

Spotkaniu przewodniczyli podsekretarz stanu w Minis-
terstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej St. Szczepa-
ski, dyrektor generalny w Ministerstwie Handlu Wewn. i Usł.
A. Bors i przewodniczący Krajowej Komisji d/s Żywności
przy KKP NSZZ "Solidarność" - Jan Rulewski.

Przedmiotem spotkania była ocena sytuacji w produk-
cji zwierzęcej i skupie żywca i na tym tle możliwość dos-
taw mięsa na rynek w najbliższych miesiącach oraz uspra-
wnienie reglamentacji.

Przedst. MRiGŻ min. Szczepański przedstawił ocenę sy-
tuacji w produkcji i skupie zwierząt rzeźnych stwierdza-
jąc, że do października br. włącznie nie ma możliwości
zwiększenia dostaw na rynek mięsa i jego przetworów po-
nad poziom obecnie realizowany /sierpień, wrzesień/.
Poinformował również o działaniach jakie podjął rząd dla
zahamowania spadku skupu zwierząt oraz rozwoju hodowli.
Między innymi:

1. zagwarantowano zwiększone dostawy węgla dla dostawców
żywca.
2. Udzielono gwarancji rolnikom, że rozliczenie za wę-
giel należy z tytułu dostawy żywca, realizowane będą
wg cen obowiązujących w dniu dostawy żywca do punktu sku-
pu.
3. Zdecydowano, że dostawy pasz z zasobów państwowych
dla producentów żywca są realizowane wg jednakowych norm
dla wszystkich sektorów rolnictwa.
4. Przygotowuje się decyzje o uruchomieniu sprzedaży nie-
których środków produkcji w powiązaniu ze skupem żywca.
5. Postanowiono rozszerzyć bezpośrednią kontraktację ży-
wa przez zakłady przemysłu mięsnego - co powinno zapew-
nić ściślejsze powiązanie przemysłu mięsnego z rolnikami
6. Podjęto decyzję określającą w sposób jednoznaczny km-
petencje i odpowiedzialność w gospodarowaniu mięsem w
kraju - co powinno poprawić rytmikę i dyscyplinę reali-
zacji dostaw mięsa szczególnie dla dużych aglomeracji
miejskich.

W wyniku wspólnego przeanalizowania sytuacji w rolni-
ctwie i handlu stwierdzono następujące przyczyny niedos-
tatu mięsa: spadek hodowli, niedostateczne zaopatrze-
nie rolników w węgiel i w paszę, błędy w produkcji, pro-
gnozowaniu i skupie żywca oraz w funkcjonowaniu regla-
mentacji.

Strona związkowa przedstawiła szereg propozycji dotyczą-
cych zainteresowania rolników produkcją rolną i skupem.
Uzgodniono konieczność podjęcia natychmiastowych środ-
ków dla przeciwdziałania krytycznej sytuacji:

- 1/ rozszerzenie okresowego premiowania skupu żywca sprze-
dają ciągników, niektórych środków produkcji oraz innych
poszukiwanych artykułów konsumpcyjnych trwałego użytku.
Lista artykułów oraz zasady organizacyjno-techniczne ust-
alone zostaną z sygnatariuszami niniejszego uzgodnienia
do końca września br. premiowaniem objęty będzie żywiec
dostarczany do punktów skupu począwszy od 1 września br.
- 2/ Opracowanie we wrześniu br. przez Min. Rolnictwa i Gos-
podarki Żywnościowej dogodniejszych warunków kontraktacji
trzody chlewnej między innymi w powiązaniu z zaopat-
rzeniem gospodarstw w środki produkcji.
- 3/ Wprowadzenia zmian w kryteriach przyznawania norm w
systemie reglamentowanej sprzedaży mięsa i jego przetwo-
rów pracownikom zatrudnionym na stanowiskach robotniczych
- 4/ usprawnienie systemu kontroli wydawania i realizacji
kartek.
- 5/ zrównanie możliwości realizacji przydziałów kartkowy-
ch dla wszystkich ludzi w kraju - wobec braku pełnego po-
krycia norm.
- 6/ ujednoczenie - począwszy od października - systemu
sprzedaży - zwłaszcza używek na terenie wszystkich wojew-
ództw.
- 7/ Uruchomienie produkcji i drobnodetalicznej sprzedaży
pasz.
- 8/ Rozpatrzenie innych możliwości pokrycia niezbędnego
poziomu żywienia ludności w tym poszukiwanie pomocnych
kontaktów z zagranicą i przeanalizowanie eksportu żywno-
ści.
- 9/ Tworzenie przez władze terenowe warunków aktywizują-
cych uruchamianie młynów gospodarczych.

Ponadto:
- zapoznano się z inf. Min. Handlu Wewnętrznego i Usług o
realizacji zaopatrzenia Śląska. Dokładna analiza będzie
tematem odrębnego spotkania. Termin ustala zainteresowa-
ne strony,

- uzgodniono, że bilans cukru oraz wnioski dotyczące jego
zagospodarowania omówione będą na odrębnym spotkaniu
przez przedstawicieli Min. Rolnictwa i Gospodarki Żywno-
ściowej i Handlu Wewn. i Usług,

- stwierdzono, że realizacja Porozumień Rzeszowsko-Us-
trzyckich przyczyni się do wzrostu produkcji w gospodar-
stwach indywidualnych.

Członek Komisji d/s żywienia przy KKP NSZZ "Solidarność" /-/St. Rusinek	Dyrektor Generalny w Min. Handl. Wewn. i Usług /-/Andrzej Bors	Podsekretarz Stanu w Min. Rolnictwa i Gosp. Żywnościowej /-/St. Szczepański
---	---	--

Warszawa, 8.09.81 r.

Komunikat z rozmów ws. żywno-
ści. W dniu 11.09. br. w Ministerstwie Handlu
Wewnętrznego i Usług odbyły się kolejne rozmowy Kom-
isji ds. Żywności przy KKP NSZZ "Solidarność" z przed-
stawicielami ministerstw. Tematem rozmów było:

1. bilans białka pochodzenia zwierzęcego,
2. informacja dotycząca przedłużenia obniżonych norm
kartkowych na mięso w m-cu listopadzie,
3. wysokość norm kartkowych na cukier w nowej kampanii
cukrowniczej.

Ad. 1. Wobec nie przedstawienia pełnego bilansu biał-
ka zwierzęcego przez odpowiednie ministerstwa /brak w
bilansie białka z ryb, serów, brak substytutów/ Minis-
terstwo Zdrowia i Opieki Społecznej nie mogło wydać
kompleksowej opinii dotyczącej tego tematu. Dlatego
też problem ten został przesunięty na następne spotka-
nie. Pewne opinie zostały już wyrażone przez Instytut
Żywności i Żywienia, i Instytut Matki i Dziecka.

1. Brak mięsa na rynku i jego niskie normy nie zosta-
ły zrekompensowane innym białkiem zwierzęcym, co było
warunkiem zgody Instytutów na takie niskie normy.
2. Zmniejszenie na rynku sprzedaży jaj, serów, śmiet-
ny.
3. Normy białkowe nie pokrywają zapotrzebowania na
tłuszcz roślinne i zwierzęce.
4. Już jesteśmy w zachwianie równowadze biologicznej
jako społeczeństwo i ewentualne obniżenie normy można
utrzymać przy zwiększonej reglamentacji innych produk-
tów białkowych.

Ad. 2. Strona rządowa po raz kolejny poinformowała
Komisję ds. Żywności o przedłużeniu obniżonych norm
Kartkowych na mięso w m-cu listopadzie. Wyraził
ostry protest wobec zaniżonych norm przydział-
u i przetworów, jak i braku pokrycia mięsa i przetwo-
rów nawet na zaniżone normy.

Ad.3. Wobec przedstawionych danych dot. produkcji cukru z nowej kampanii i jego bilansu Komisja ds. żywności stwierdziła co następuje: począwszy od m-ca paź- dziernika strona rządowa powinna podnieść normy kart- kowe cukru do 2 kg dla każdego obywatela. Ewentualne zmiany dot. norm cukru mogą być negocjowane po zakoń- czeniu kampanii, jako że komisja będzie wówczas w po- siadaniu dokumentów dot. faktycznych zbiorów i wyso- kości eksportu cukru.

Szacowana produkcja cukru z nowej kampanii wynosić powinna 1.624 tys. ton. Cyfra ta została obniżona wo- bec pierwotnej przedstawionej komisji 1.700 tys. ton. Dziwnym wydaje się fakt zanizenia w bilansie MHWIU cy- fry produkcji cukru o 75 tys. ton, jako że jest to właśnie ilość potrzebna aby wszystkim ludziom w kraju przydzielić od nowej kampanii cukrowniczej 2 kg, przy zachowaniu pozostałej koncepcji bilansowej MHWIU. Fakt drugi to wysokość eksportu. Początkowo przekazane przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego to cyfra 140 tys. t., natomiast w bilansie MHWIU cyfra ta przedsta- wiona jest jako 6 tys. ton. Najniższy eksport wg danych MHZ w ostatnich kilkunastu latach wynosił 23 tys. ton /rok 1980/ jednak przy produkcji tylko 1.043 tys. ton, natomiast przy produk- cji cukru 1.500 tys. t. kraj nasz eksportuje 250-300 tys. ton.

Bydgoszcz, 14.09.81 Komisja d/s żywności
Lech Wyszomirski

DOKUMENTY ROLNIKÓW

Uchwała ws. niedotrzymywania przez władze Porozumień Rzeszowsko-Ustrzyckich.

W dniach 18 i 20 lutego br. Komisja reprezentująca Rząd PRL po wielu tygodniach chłopskich strajków i zmuszonych negocjacji, podpisała w Rzeszowie i Ustrzykach Dolnych porozumienie, które miały zapoczątkować wyjście z kryzysu żywnościowego, który grozi narodowi głodem. Dnia 17 kwietnia w porozumieniu bydgoskim Rząd oświadczył, że "porozumienie rzeszowsko-ustrzyckie będzie w pełni i konsekwentnie realizowane".

Pozostało to na papierze. Absolutna większość podpisanych w Rzeszowie i Ustrzykach ustaleń jest sabotowana przez różne resorty i władze terenowe. Strona rządowa traktuje nasze porozumienie niepoważnie. Ich los pozosta- wiany jest urzędnikom coraz to niższego szczebla, którzy nie wykazując dobrej woli i odpowiedzialności w wykonywa- niu zobowiązań przyjętych przez Rząd.

Przykładem może być realizacja porozumień w sprawie zwrotu bezprawnie lub krzywdząco zagarniętej ziemi chłop- skiej oraz zagospodarowania przez rolników indywidual- nych źle użytkowanej ziemi w gospodarstwach społecznie- nych. Sabotowanie porozumień przez wojewodów pod pretek- stem braku wytycznych z Warszawy doprowadziło do podję- cia przez chłopów w wielu rejonach kraju akcji protesta- cyjnych w obronie swych praw, np. w woj. zielonogórskim, bydgoskim, w Bieszczadach. Akcje te mogą rozszerzyć się na inne województwa, gdyż problem jest nabrzmiały w ca- łej Polsce. Rząd, zaniast stanąć po stronie porozumień i doprowadzić do zakończenia konfliktów zgodnie z podpi- sanymi w Rzeszowie i Ustrzykach ustaleniami, wydał oś- wiadczenie z góry potępiające chłopskie akcje, a jedno- cześnie rozpetano propagandę mającą na celu skłócenie chłopów z robotnikami. Takim skłóceniu będziemy się wspólnie z NSZZ "Solidarność" zdecydowanie przeciwsta- wiać.

Oświadczamy, że warunkiem wyjścia z kryzysu żywności- wego i uspokojenia sytuacji na wsi jest niezwłoczna i pełna realizacja Porozumień Rzeszowsko-Ustrzyckich, a przede wszystkim:

- 1/ zagwarantowanie nienaruszalności chłopskiej własności oraz uznanie, że rolnictwo indywidualne stanowi trwałą i równoprawny element ustroju gospodarczego PRL. Wymaga to bezwzględnie zmiany art. 15 Konstytucji. Nasze postu- laty w tej sprawie złożyliśmy w sierpniu br. w Minis- terstwie Sprawiedliwości,
- 2/ przekazanie rolnikom indywidualnym źle użytkowanej ziemi w gospodarstwach społecznych oraz bezprawnie lub krzywdząco zagarniętej ziemi chłopskiej prawowitym właścicielom,
- 3/ wprowadzenie sprawiedliwego systemu emerytur i świadczeń socjalnych dla rolników w oparciu o nasz związkowy projekt ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i ich rodzin.
- 4/ wprowadzenie sprawiedliwego systemu ubezpieczeń gos- podarstw rolnych w PZU zgodnie z postulatami naszego Związku.

Od porozumień rzeszowsko-ustrzyckich nie odstępimy, tak jak nie odstępimy od hasła "nie rzucim ziemi skąd nasz ród" i "sami żyjemy naród". W obronie naszych świętych praw i sprawiedliwości społecznej liczymy na

solidarność z nami ludzi pracy w mieście, bo w Porozu- miach Rzeszowsko-Ustrzyckich nie chodzi tylko o nasze interesy, ale o wyżnienie kraju i godność rolnika. Zewrzy- my nasze solidarnościowe szeregi w walce o realizację Porozumień. W imię solidarności z naszymi braćmi robot- nikami nie będziemy sięgać do jakichkolwiek form straj- ku żywnościowego - lecz użyjemy wszystkich innych statu- towych środków protestu, aby doprowadzić do załatwienia tego, co zostało uroczyście podpisane w Rzeszowie i Us- trzykach.

13.09.81 NSZZ RI "Solidarność"

Apel do rolników i całego społeczeństwa.

W minionych latach bezprawnie i naruszając zasady sprawiedliwości społecznej odebrano chłopom tysiące hektarów ziemi - dążąc do likwidacji sektora indywi- dualnego w rolnictwie. Ziemia nasza przekazana w uży- kowanie gospodarstwom państwowym i spółdzielczym gor- rzej rozdziła albo leżała odłogiem. Chłopską krzywdę uznał rząd podpisując Porozumienie Rzeszowskie, w któ- rym zobowiązał się do zwrotu zabranych gruntów, przy- znania gruntów zamiennych lub zapłacenia rolnikom od- szkodowania. Wnioski w tych sprawach wojewodowie zobo- wiązani są przyjmować do realizacji do końca br. Mamy b. wiele sygnałów z terenu, że nie stosują się do te- go zapisu porozumienia tłumacząc się brakiem wytycz- nych z Warszawy. Interweniowaliśmy wielokrotnie w tej sprawie w Min. Rolnictwa i otrzymaliśmy wreszcie zapew- nienie, że w najbliższych dniach takie wytyczne zosta- ną wydane. Jednakże brak wytycznych nie usprawiedli- wia opieszałości władz wojewódzkich, gdyż większość spraw można załatwić w oparciu o obowiązujące przepi- sy.

Zadawnione krzywdy chłopskie i chłopskie poczucie gospodarności są powodem spontanicznych akcji zagospo- darowywania gruntów będących obecnie w administra- cji sektora uspołecznionego. Incydenty te celowo są zoagniane i wykorzystywane do ataków na nasz Związek oraz do skłócenia społeczeństwa.

Apelujemy o niedawanie posłuchu takiej propagandzie która celowo fałszuje istotne przyczyny konfliktów. Chłopski sprzeciw nigdy nie kierował się przeciwko pracownikom gospodarki uspołecznionej na wsi czy w mieście - jesteśmy i będziemy z nimi solidarni. Sprze- ciew nasz kierował się przeciwko chłopskiej krzywdzie i dyskryminacji, przeciwko rugowaniu z ojcowizny żywi- cieli narodu, przeciwko bezrozumnej gospodarce i mar- notawstwu.

Do członków naszego Związku apelujemy o rozwagę i czuwanie, aby nie dali się wciągnąć w prowokacje wy- mierzone w Związek. Po statutowe formy akcji prote- stacyjnych sięgamy w sposób skoordynowany i przemyślany, tak aby uprzedzić możliwe ataki i oczerniania NSZZ RI "Solidarność".

Domagamy się od władz centralnych i terenowych peł- nej realizacji Porozumienia Rzeszowskiego, a zwiast- cza punktu 9/1 działu. Wykorzystywanie chłopskiego niezadowolenia do propagandowych ataków na nasz Zwią- zek może się obrócić przeciwko ich autorom.

Warszawa 2.09. Prezydium OKZ NSZZ RI
"Solidarność"

W SPRAWIE OSWIATY

- Do ministra oświaty i wychowa- nia.
- NSZZ "Solidarność" Krajowy Zjazd Delegatów Sekcji Oświaty i Wychowania obradujący w Gdańsku w dniach 24-26.08.81r. z ubolewaniem przyjął wiadomość o lekcewa- żeniu przez Kierownika resortu spraw oświaty w związku z nieprzybyciem na nasze obrady. Taką postawę Kierownika resortu traktujemy jako rezygnację przez śmierć ze współ- pracy w sprawach oświaty z nauczycielami zrzeszonymi w Związku "Solidarność". Jednocześnie zgodnie z wcześniej przesłaną Państwu informacją zobowiązujemy wszystkie ognia "Solidarność" do:
1. Wprowadzenia w życie Tymczasowego Społecznego Regu- laminu Rad Pedagogicznych.
  2. Nie stosowania w praktyce regulaminu oceniania, pro- mowania i klasyfikowania uczniów w części dotyczącej wystawiania ocen ze sprawowania oraz w punktach, które rady pedagogiczne uznają za niewłaściwe.
  3. Rozpoczęcia i zakończenia ferii zimowych w okresie świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocnych w sumie 21 dni, zgodnie ze stanowiskiem Związku oraz zakończenia roku szkolnego w dniu 24.06.1982 r.
  4. Związek nasz nie akceptuje utrzymania dyskryminacyj-

nych w stosunku do innych zawodów zasad opłacania za godziny ponadwymiarowe oraz nie przyjmuje proponowanej przez rząd pomocy, której wysokość powoduje, że wobec postępującej inflacji dystans pomiędzy średnią płacą kadry inżynieryjno-technicznej a nauczycielami powiększył się w ostatnim półroczu do ponad 3100 zł. Protestujemy jednocześnie przeciwko zmniejszeniu i tak niewystarczających przydziałów opału dla szkół i nauczycieli głównie w środowiskach wiejskich. Uważamy tak prowadzoną politykę za mającą na celu świadome unicestwienie kulturowe naszego społeczeństwa. Takie nasze stanowisko zyskało pełne poparcie uczestniczących w obra-

dach przedstawicieli Krajowej Komisji Porozumiewawczej NSZZ "Solidarność". Zjazd zobowiązuje jednocześnie wszystkie sekcje regionalne i komisje zakładowe o przekazanie powyższego stanowiska dostępnymi środkami publikacji do wszystkich komisji.

Gdańsk, 25.08.

XII Krajowy Zjazd Delegatów Regionalnych Rad Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność"

Protest Krajowego Zjazdu Regionalnych Rad Sekcji Oświaty i Wychowania.

NSZZ "Solidarność" Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania obradująca na XIII Zjeździe mandatariuszy w dniach 24-26.08. 1981 r. w Gdańsku, po zapoznaniu się z regulaminem pracy Rady Pedagogicznej, regulaminem klasyfikowania i promowania uczniów oraz propozycjami Prezydium Rządu w sprawie podwyżek uposażeń nauczycieli stwierdza, że:

1. Kierownictwo resortu w okresie od 17.11.80 r. do chwili obecnej lekceważy podpisanie przez przedstawicieli rządu z NSZZ "Solidarność" RKK OIW porozumienie w punktach dotyczących m.in.: - wprowadzenia autonomii rad pedagogicznych, - poprawy warunków materialnych pracowników oświaty i wychowania, - podniesienia poziomu nauczania w szkole przez zmianę zasad promowania uczniów, 2. Wnioski składane przez ogólny związek oraz rady pedagogiczne kół i innych placówek oświatowo-wychowawczych w sprawach opinowania projektów dokumentów wymienionych wyżej nie zostały uwzględnione przez resort w wypracowaniu ostatecznej wersji dokumentów. Wszelkie propozycje resortu w tym zakresie noszą znamiona działań pozornych, zmierzających do wprowadzenia w błąd środowiska pracowników oświaty i wychowania a także całego społeczeństwa, jakoby resort poważnie traktował proces odnowy edukacji narodowej. Ostateczna wersja dokumentów ustalona przez resort dowodzi uwstecznienia stanowiska kierownictwa resortu w stosunku do propozycji przedstawionych w kolejnych wersjach.

1. Regulamin pracy Rady Pedagogicznej jako ciężki obciążeniu możliwości skutecznego wpływu na dobór odpowiedniej kadry, metod pracy szkoły jako instytucji wychowawczej, czyniąc z niej narzędzie wykonawcze w ręku Dyrektora i organów administracji szkolnej. 2. Klasyfikacja, ocena i promowanie uczniów w/g przedstawionego przez MOIW regulaminu wprowadza ubezwłasnowolnienie nauczyciela w pracy dydaktycznej i wpływa demoralizująco na uczniów. Zmiana skali ocen ze sprawowania pogłębia i tak istniejący już chaos w tej dziedzinie.

Naszym zdaniem odejście od tradycyjnych ferii szkolnych w Święta Bożego Narodzenia jest sprzeczne z wolą społeczeństwa i ma na celu oderwanie dzieci i młodzieży od wpływu rodziny, której wychowanie nie pokrywa się z celami władzy, usiłującej poprzez szkołę i instytucje życia zbiorowego indoktrynować politycznie młode pokolenie bez uwzględnienia pluralizmu społecznego. W chwili obecnej MOIW w większym stopniu niż w sierpniu utraciło wiarygodność swych poczynań i tylko zdecydowana zmiana sposobu myślenia urzędników aparatu wykonawczego resortu oświaty i wychowania i konsekwentna realizacja porozumienia gdańskiego z 17 listopada 1980 r. może częściowo wpłynąć na odzyskanie zaufania społeczeństwa do władzy.

W przypadku niewycofania przez władzę właściwych wniosków z niniejszego protestu, Związek nasz zmuszony będzie do podjęcia dostępnych mu statutowych działań na rzecz obrony praw pracowników oświaty i wychowania, a także prac społeczeństwa do szkoły jako powszechnej demokratycznej instytucji oświatowo-wychowawczej.

XIII Krajowy Zjazd Delegatów Regionalnych Rad Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność"

.....

Oświadczenie Delegatury Nowosądeckiej ws. "Posłania" I W Z D

Uchwalone przez I Walny Zjazd Delegatów NSZZ "Solidarność" "Posłania do robotników Europy Wschodniej" spotkało się ze zdecydowanie negatywną reakcją ze strony rządów oraz środków masowego przekazu krajów, do których zostało skierowane. Jednocześnie negatywne stanowisko zajęło także polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, upatrując w treści "Posłania" atak na dobrosąsiedzkie stosunki, działanie na szkodę sojuszków oraz dopatrując się w nim ingerencji w wewnętrzne sprawy obcych państw. Tekst "Posłania" uznany został także za szkodliwy dla polskiej polityki zagranicznej i żywotnych interesów Polski.

Wobec powyższego stwierdzamy:

1/ W tekście "Posłania" nie odczytaliśmy żadnych treści uprawniających do formułowania powyższych zarzutów. Jest to podważenie dla robotników, zapewnienie o autentyczności naszego ruchu, wyrazy poparcia dla tworzenia wolnych związków zawodowych oraz nadzieja na nawiązanie wielostronnej współpracy. Nie ma w "Posłaniu" ataku na socjalizm, nie ma wezwania do strajków, do demontażu władzy. Jest natomiast pierwsza próba realizacji hasła "Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się" - hasła nie wymyślonego przez "Solidarność" - i wcielania go w życie, w nowych warunkach, charakteryzujących się stałym wzrostem świadomości i inteligencji współpracującej klasy robotniczej.

2/ Atmosfera niezdrównej sensacji wytwarzana wokół naszego związku w krajach RWPG jest niezbitym faktem. Faktem jest także, że antysolidarnościowa psychoza wywoływana jest z rozmysłem, za pomocą przejawów, przemilczeń i fałszów serwowanych społeczeństwu przez środki masowego przekazu, a raczej masowej dezinformacji. O tym, że akcja ta szkodzi nie tylko NSZZ "Solidarność", ale przede wszystkim dobremu imieniu Polski, nie trzeba nikogo przekonywać. Tym dziwniejsze jest milczenie polskiego rządu w sytuacji, gdy dobre imię naszego kraju codziennie narażane jest na skutek działań ności propagandowej zaprzyjaźnionych państw.

3/ Stwierdzamy, że nasze prawodawstwo nie zastrzega rządowi PRL monopolu na wydawanie dokumentów skierowanych do społeczeństw innych krajów. Dziwi więc musi akcja potępiająca treść "Posłania", dokumentu wydanego przez upelnomocnionych przedstawicieli najliczniejszej siły społecznej w Europie, dokumentu wysłanego nie do rządów a do robotników i wzywającego nie do akcji politycznych a do współpracy związkowej.

4/ Stwierdzamy także, że kampania propagandowa polegająca na przeinaczaniu faktów i eksponowaniu rzeczywistych lub urojonych błędów całkiem naturalnych przy masowości naszego ruchu i krótkości jego trwania, przypisywanie mu celów i poglądów sprzecznych z jego ideą i działalnością nie służy wewnętrznemu spokojowi w Polsce. Nie służy także naszemu krajowi i jego opinii za granicą. Nie dążymy do obalenia władzy, która według Konstytucji należy przecież do nas. Nie dążymy do obalenia ustroju dla którego trudno znaleźć alternatywę, pragniemy tylko faktycznej, a nie werbalnej likwidacji jego wynaturzeń, nie zamierzamy osłabiać obronności naszego kraju, ale ze zdziwieniem odnotowujemy groźby utraty niepodległości w sytuacji, gdy sąsiadują z nami wyłącznie zaprzyjaźnione państwa. Nie dążymy też do powiększania gospodarczego chaosu, którego bezpośrednie skutki dotyczą właśnie nas.

5/ Stwierdzamy ponadto, że próby dzielenia członków "Solidarności", jak też próby rozdzielania jej kierownictwa od szerokiej mas członkowskiej jest i pozostanie działaniem nieskutecznym. Naturalna wielość poglądów nie przysłania nam jedności celów, a te mamy jednokowe.

Dlatego też w pełni akceptując tekst "Posłania" wyrażamy nadzieję, że równo ten dokument jak i inne, wydane w przyszłości, zostaną odczytane zgodnie z ich intencją i brzmieniem. Oczekujemy także na krytykę naszych działań - ale na krytykę konstruktywną a nie destruktywną, bo tylko ona może w przyszłości pozwolić na wyciągnięcie wniosków pożytecznych i dla naszego związku i dla kraju.

Nowy Sącz 16.09.81

NSZZ "Solidarność" Małopolska Delegatura w Nowym Sączu

List Bratkowskiego do współobywateli

Zwracam się do Was w obecnych godzinach pracy w imieniu tych dziennikarzy polskich, którzy chcą służyć porozumieniu między swymi współobywatelami. Nie jestem i nie będę politykiem, ale dzięki swoim przyjaciołom, kolegom i współpracownikom mogę korzystać z mądrości

najmądrzejszych ludzi naszego kraju. Reprezentują oni ten sam wspólny pogląd na naszą sytuację, pogląd, który spróbuję tu przekazać.

Nie możemy dać się ogarnąć szaleństwu i nienawiści. Przeklęta będzie na wieki pamięć tego, kto sięgnie po siłę, przemoc i gwałt w rozwiązywaniu naszych problemów. Ci, których w kręgu aparatu władzy świeżbią ręce, niech spróbują wyobrazić sobie dalsze następstwa użycia siły. Ci, którzy znają wojnę z filmów, a krew z plakatów PCK, niech opanują rozgorączkowaną wyobraźnię. Katastrofa otwartego konfliktu nie jest dla nas żadnym wyjściem. Nie zaświadczy o niczyjej odwadze, zaświadczy o głupocie. Powstrzymajmy się od wymysłów i epitetów, od siania zamętu i podziałów. Trzeba rozmawiać. Kompromis jest możliwy. Ludzie władzy muszą zrozumieć, że nie da się rządzić tak, jak do tej pory, że społeczeństwo nie zrezygnuje z ambicji współuczestniczenia we władzy, że bez przejęcia przez społeczeństwo współodpowiedzialności za kraj nie będzie ani sprawnego państwa ani odrodzenia gospodarki. Ci znow, którzy chcą reprezentować ambicje społeczeństwa, muszą pamiętać, że ponad pół miliona ludzi aparatu władzy dysponuje dostateczną siłą, by wobec zagrożenia swego losu wtrącić kraj w katastrofę, muszą pamiętać, że w kręgu tego aparatu władzy jest niemało ludzi fachowych, zdolnych pożytecznie służyć krajowi, że są to również Polacy, mający prawo tu żyć i pracować. Przed Polską nie stoi wybór "albo - albo". Nie można przyjąć serio wezwań do podziału i walki żyjemy na jednej ziemi.

W tej szczególnej chwili ludzie dobrej woli, niezależnie od poglądów i światopoglądów, powinni porozumieć się i działać wspólnie na rzecz ogólnonarodowego porozumienia, wszędzie, gdzie się znajdują. Jest nas przynajmniej większość, a wśród nas taka siła moralna jaką stanowi Kościół, i taka powaga, jaka przynależny umysłom czołowych intelektualistów polskich. Możemy razem zaproponować, przedyskutować i stopniowo razem stworzyć taki porządek, który zadośćuczyni ambicjom narodu, usunie lęki ludzi władzy, zagwarantuje naszym sąsiadom rzeczowe, lojalne warunki rozliczenia długów. Nasza wspólna mądrość oznacza życie i wielkie nadzieje głupota oznaczałaby śmierć i katastrofę.

Nikogo nie da się tu przestraszyć. Nikt również za nas, choćby największą potęgą, nie rozwiąże polskich problemów. Jeżeli nie damy ponieść się emocjom i urazom potęg, je sami rozwiązać. Nie mamy innego wyjścia, niż podjąć taki wysiłek. Spróbujmy.

List Rady Starszych Cyganów do Premiera Rakowskiego

Rada starszych Cyganów - działając w imieniu społeczności cygańskiej zamieszkującej miasto Kielce - postanowiła zwrócić się do Rządu PRL z propozycją rozpatrzenia na forum sejmowym możliwości przyznania nam praw mniejszości narodowej.

Bodźcem do tego wystąpienia stały się wypadki w Konińcu, które miały charakter konfliktu na tle rasowym, który przy napiętej sytuacji ogólnospołecznej może przebiegnąć w masakrę.

Nastroje społeczne wobec nas są, mimo że wszyscy jesteśmy obywatelami polskimi, a więc chroni nas Konstytucja, zdecydowanie wrogie i podkreślające naszą odrębność narodową. Nie czujemy się w Polsce bezpieczni, nie widzimy perspektyw dla naszych dzieci, a przeciw wkład o "wolność i rozwój Polski wnieśli również Cyganie.

Aktualne wydarzenia napawają nas przerażeniem tym bardziej, że dzieje się to w kraju chlubiącym się wielkimi tradycjami tolerancji religijnej i prawdziwej samorządności.

Opinia społeczna o cyganach jest jednoznacznie zła i krzywdząca nas. Między społeczeństwem polskim i naszym istnieje bariera. Nie widzimy więc możliwości spokojnego życia w kraju, w którym jesteśmy traktowani jako uosobienie zła i margines społeczny, pozbawiony wszystkich praw obywatelskich. Chroniąc nasze rodziny przed rozhisteryzowanym społeczeństwem widzimy naszą życiową szansę w masowej emigracji.

Sądymy, że radykalnym posunięciem może okazać się przyznanie wszystkim Cyganom paszportów emigracyjnych i tym samym umożliwienie podjęcia decyzji o pozostaniu w Polsce lub jej opuszczeniu. Ostatni Międzynarodowy Kongres Cyganów potwierdził konieczność starań o uzyskanie praw mniejszości narodowej. Nasze wystąpienie jest więc kontrynacja ogólnospołecznej tendencji w tym zakresie. Umożliwienie nam natychmiastowej emigracji jest jedynym rozsądnym wyjściem z tej tragicznej sytuacji, która w przeciwnym wypadku może przeobrazić się w krwawy lincz. Przed taką sytuacją pragniemy obronić zarówno nasze rodziny jak i polskie.

Oczekujemy więc od Obywatela Premiera podjęcia tego problemu w pracach rządu i powiadomienie nas, jakie rozwiązania widzą władze naszego kraju.

Złączmy wyrazy szacunku
Rada Starszych Cyganów miasta
Kielce

Odszkodowanie dla L. Wałęsy
PPIMUED "Elektromontaż" Gdańsk wypłaciło Lechowi Wałęsie 47.404 zł. tytułem odszkodowania "za bezprawne rozwiązanie stosunku pracy za okres 2.02 - 13.08.80" Wałęsa przekazał pieniądze na fundusz "Solidarności" /BIPS/

Postulaty więźniów

1. Pociągnięcie do odpowiedzialności karnej funkcjonariusza, który w dniu 5 zranił strzałami z pistoletu maszynowego na terenie aresztu śledczego Jacka Cieśliewicza - w terminie do 7 dni.
2. Nierepresjonowania osób, które w dniu 5 września po postreleniu Jacka Cieśliewicza uwolniły się - jeżeli na wezwanie organów wymiaru sprawiedliwości opublikowane w środkach masowego przekazu zgłoszą się na oznaczone przez te organy miejsce w terminie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia.
3. Niepociąganie do odpowiedzialności karnej, dyscyplinarnej i finansowej uczestników protestu rozpoczętego w dniu 5.09. wynikłego w związku ze strzelaniem do tymczasowo aresztowanego Jacka Cieśliewicza. Za szkody materialne powstałe w wyniku protestu nikt z protestujących nie może ponosić odpowiedzialności.
4. Sakaznym prawomocnymi wyrokami nie może być obniżana podgrupa w stosunku do już posiadanych.
5. Organy sądowe i prokuratorskie w terminie do 7 dni będą udzielać odpowiedzi na korespondencje kierowaną do nich przez aresztowanych.
6. Określić górną granicę tymczasowego aresztowania do 6 miesięcy w przypadku zarzutu zbrodni, trzech miesięcy w przypadku zarzutu występku.
7. Sady przy orzekaniu natychmiast zaprzestaną stosować artykuł 60 kpk.
8. Organy dochodzeniowo-śledcze na żądanie podejrzanego zagwarantują obecność adwokata przy przesłuchaniach od początku śledztwa /dochodzenia/. Termin omówienia sprawy - najbliższa sesja sejmowa.
9. Natychmiastowe zaprzestanie wymuszania na podejrzanym zeznań pożądanym przez prowadzących śledztwo /dochodzenie/ za pomocą środków nieprzewidzianych prawem. Obowiązkowe zapoznanie podejrzanego z treścią art.63 kpk /zapoznanie podejrzanego z możliwością odmówienia wyjaśnień/
10. Stosowanie tymczasowego aresztowania w oparciu wyłącznie o postanowienia o tymczasowym aresztowaniu uzasadnione ściśle wymogami art.372 kpk. Na żądanie obecnie aresztowanych - doręczenie postanowień tak uzasadnionych do dnia 15.09.81r.
11. Natychmiastowe załatwienie skarg osób zarzucających organom sądowym i prokuratorskim przewlekłość postępowania i niesprawiedliwość orzekania. Skargi załatwiać bez względu na obecności skarżącego się i przedstawiciela ZR NSZZ "Solidarność" - przez komisje wytypowaną przez prezesa sądu lub prokuratora wojewódzkiego lub wojskowego.
12. Zapewnienie tymczasowo aresztowanym oraz skazanym bezpłatnej obsługi prawnej w miejscu osadzenia.
13. Do chwili załatwienia posulatów przewidzianych do natychmiastowej realizacji służba więzienna nie wejdzie do budynku zajmowanego przez protestujących.
14. W okresie trwania protestu administracja aresztu zapewni protestującym normalne wyżywienie, bieżącą prasę oraz dokona natychmiastowej wypiski. Odbiór żywności i wypiski nastąpi spod pierwszej kraty od strony kuchni.
15. Organy prokuratury i władz więziennych bezwzględnie zagwarantują obecność przedstawicieli ZR NSZZ "Solidarność" wśród protestujących do zakończenia protestu.
16. Organy prokuratury, służby więziennej i administracji państwowej zagwarantują członkom komitetu protestujących osobiście bezpieczeństwo podczas pełnienia ich obowiązków, pełną swobodę komunikowania się z każdym z protestujących i ZR NSZZ "Solidarność"
17. Organy jak w pkt 16 umożliwią protestującym w ciągu 48 godzin bezpośrednio wystąpienie w środkach masowego przekazu w celu wyjaśnienia okoliczności zaistniałego protestu i jego przyczyn.
18. Do dnia 10 października 1981 r. nikt z protestujących nie zostanie przewieziony do innego zakładu ani do ośrodka zewnętrznego.
19. Administracja aresztu w ciągu 48 godzin powiadomi rodzinę protestujących o zaistniałej sytuacji.
20. Natychmiast zawiesić w czynnościach służbowych funkcjonariuszy wyróżniających się sadyzmem - Jana Woźniaka - kierownika ochrony, por. Piszczka - komendanta pawilonu, Tadeusza Bartosza - naczelnika aresztu śledczego, dowódcę zmiany, który w dniu 5.09.81 od godz. 6.00 do 18.00 pełnił służbę, funkcjonariuszy, którzy prowadzili spacer w dniu 5.09.
21. Natychmiast znieść sadyzyczne kary jak: np. pasy, kaftany, bicie.
22. Zapewnienie osadzonym w celach minimum 7 m kwadratowych na osobę.
23. Natychmiastowe wydanie aresztowanym pełnowartościowych materaców, koców, ząglików, miękkich pantofli i odzieży oraz naczyń stołowych.
24. Wydzielenie w celach kąpielowych w terminie do dwóch miesięcy /parawany/
25. Natychmiastowe zrównanie tymczasowo aresztowanych i skazanych w prawie do otrzymywania równych wypisk i paczek żywnościowych oraz owocowych - do kwoty 500 zł jednorazowo i po 3,5 kg paczka.
26. Natychmiastowe zapewnienie możliwości otrzymania paczek higienicznych, książek, wszelkiej prasy w tym solidarnościowej i materiałów piśmiennych - bez składania próśb do naczelnika.
27. Natychmiastowe załatwienie przez administrację aresztu próśb dotyczących leczenia oraz skarg i zażaleń.
28. Natychmiastowe przekazanie przez administrację więzienia korespondencji tymczasowo aresztowanych bez inwigilacji.

O godz. 9.00 rano wznowione zostały rozmowy między Komisją Ministerialną a Komitetem Protestacyjnym aresztu.

Tezy zespołu d/s godności pracy

1. System, w którym żyliśmy powodował degradację pracy. Polegało to na:

a/ Sfera wynagrodzenia. Wysokość wynagrodzenia częściowo tylko zależała od ilości i jakości wykonywanej pracy. Płaca często nie starczała na godziwe życie, a jednocześnie można było osiągnąć wielkie dochody nie z tytułu pracy.

Poczucie dysproporcji i niesprawiedliwości wzmagał fakt że ludzie zajmujący wyższe stanowiska i uzyskujący wyższe dochody najobficiej korzystali z różnych świadczeń rzeczowych przeznaczonych rzekomo dla świata pracy.

b/ Sfera organizacji pracy. Organizacja pracy oparta była często na złych założeniach, a realizacja pracy kierowana była przez ludzi niekompetentnych, którzy stanowiska kierownicze osiągnęli w oparciu o inne kryteria niż kwalifikacje w pracy.

Obserwowany chaos organizacyjny powodował poczucie, iż żadna praca rzetelna nie może przynieść pożądanego efektu i wobec tego, że nie warto rzetelnie pracować.

c/ Pracownik ma poczucie, że nie jest traktowany jako podmiot, jako współgospodarz swojego zakładu pracy i gospodarki narodowej, ale jako narzędzie produkcji, zarówno w skali przedsiębiorstwa, jak i całego kraju.

d/ Pracownik nie ma wpływu ani na decyzję o podjęciu określonej produkcji ani jej przebieg i sposób wykorzystania rezultatów pracy.

e/ Sytuacja wyżej pokazana musiała prowadzić do: 1. pozbawienia pracownika i pracy właściwej im godności; 2. do pozbawienia pracownika motywacji do rzetelnej pracy oraz 3. do głębokiej demoralizacji pracowników i członków aparatu kierującego gospodarką i życiem społecznym.

2. a/ Przywrócenie należytej godności człowiekowi pracującemu i jego pracy jest jednym z naczelných celów NSZZ "Solidarność" oraz warunkiem uzdrowienia sytuacji naszego kraju. Bez podjęcia działań zmierzających w tym kierunku nie można oczekiwać ani żądać od ludzi pracy ofiarności niezbędnej dla wydobycia kraju z głębokiego kryzysu, w który wprowadził go panujący od ponad 30 lat system sprawowania władzy i kierowania życiem kraju.

b/ Warunkiem przywrócenia godności pracy jest:

1/ Wprowadzenie w życie konsekwentnej i zrozumiałej dla ludzi pracy reformy gospodarczej, która przywróciłaby im wiarę w sens ponoszonych wysiłków i przekonanie, że wysiłki te nie zostaną ponownie zmarnotrawione, lecz przyniosą proporcjonalną do nich korzyść krajowi.

2/ Wprowadzenie systemu płac uzależnionych od efektów wykonywanej pracy, które te płace wraz z realnymi zasiłkami rodzinnymi stanowiłyby wystarczającą podstawę godziwego życia rodziny pracowniczej.

3/ Wprowadzenie samorządu pracowniczego w formach i zakresie odpowiadającym społecznym oczekiwaniom. Jedynie taki samorząd może zapewnić pracownikom świadomość, że są podmiotem, a nie przedmiotem w procesie pracy, każdy pracownik ma realnej możliwości współdecydowania o celach, sposobach i wynikach podejmowanej pracy.

c/ W działalności oświatowej Związku /Wszechnica Związkowa/ należy wprowadzić humanistyczną koncepcję pracy ludzkiej i jej godności, zasady etyki pracy i zawodu, a jednocześnie kształtować świadomość, że mogą one realizować się jedynie w odnowionym, zdrowym systemie społeczno-gospodarczym.

Ogólnopolska Konferencja Związkowa "Praca ludzka" Lublin, 13-15.09.81

Zespół Problemowy d/s godności pracy

Opracowanie zespołu d/s bhp

Zespół problemowy d/s bhp proponuje:

1. Uznać ochronę prawa pracowników do pracy bezpiecznej, nie narażającej na utratę życia lub zdrowia za ważne zadanie Związku wynikające z jego celów statutowych i odpowiadające jego zasadom ideowym. Związek powinien wszelkimi dostępnymi sobie środkami dążyć do tego, by prawo to było respektowane i by praca zawodowa oraz warunki jej wykonywania stały się godne człowieka.

2. Podjąć decyzję w kontrowersyjnej sprawie - czy powołać związkową inspekcję pracy, jako własny organ nadzoru i kontroli nad warunkami bhp, wyposażony w uprawnienia co najmniej takie, jakie posiada obumierająca społeczna inspekcja pracy związków branżowych i działająca na podobnych zasadach, czy nie powoływać takiego organu, poprzestając na uprawnieniach wynikających ze statutu NSZZ "Solidarność". W wypadku decyzji pozytywnej należy zadbać o ustanowienie odpowiednich aktów prawnych, opracować ramy organizacyjne, zadania, uprawnienia itd. tego organu. Decyzje w tej sprawie powinien podjąć Zjazd Delegatów.

3. Bez względu na wynik decyzji w powyższej sprawie - w szerszym niż dotąd zakresie korzystać z uprawnień statutowych do sprawowania kontroli nad warunkami bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach i zakazywania swym członkom pracy na stanowiskach nie odpowiadających warunkom ustalonym w przepisach i normach bhp, co stano-

wić może środek przymusu skłaniający administrację zakładu do poprawy tych warunków; korzystać również ze statutowego uprawnienia do opiniowania projektów i przebiegów dotyczących wszelkich spraw istotnych dla ludzi pracy, a więc także spraw bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia załóg.

4. Również niezależnie od wyniku decyzji, o której mowa w pkt.2, powołać do realizacji powyższych zadań przy wszystkich ogniwach Związku - od komisji zakładowych do KKP - problemowe komisje /zespoły/ ds. warunków bezpieczeństwa i higieny pracy; zorganizować dla członków tych komisji szkolenie obejmujące zagadnienia prawnej ochrony pracy, podstawowe wiadomości z dziedziny fizjologii i higieny pracy, wymianę doświadczeń nt. środków i sposobów walki o godziwe warunki pracy.

5. Prowadzić wszystkimi możliwymi kanałami /przez komisje, prasę i biuletyny związkowe, wydawnictwa książkowe itp./ popularyzację zagadnień bhp i uświadamiać pracowników wpływ niebezpiecznych, szkodliwych i uciążliwych warunków pracy na ich zdrowie, a czasem i zdrowie przyszłego pokolenia.

6. Opracować długofalowy program działań Związku w tej dziedzinie na szczeblu zakładów, regionów i w skali kraju. Punktem wyjścia powinno być możliwie pełne rozpoznanie obecnej sytuacji i potrzeb. Można je uzyskać przez komisje ds. warunków bhp, o których mowa w pkt.4, które w tym celu powinny wykorzystać wszystkie istniejące materiały, a jeśli okazałyby się one niewystarczające zażądać przeprowadzenia pomiarów, badań, ekspertyz itd.

Program ten powinien być zharmonizowany z nowym modelem przedsiębiorstwa samodzielnego, samorządowego i samofinansującego. Powinien on przewidywać wzajemne relacje: NSZZ "Solidarność" - samorząd pracowniczy i uwzględnić stworzenie skutecznego systemu motywacji ekonomicznych zakładu do poprawy stanu bhp, a także ochrony środowiska. Powinien również przewidzieć udział Związku w opracowywaniu nowych aktów prawnych lub nowelizacji obecnie obowiązujących. Związek powinien dążyć do ratyfikowania przez Polskę konwencji MOP nr 148, przewidującej udział przedstawicieli w opracowywaniu dopuszczalnych poziomów obciążenia pracą, by zapewnić sobie na nie realny wpływ.

Ogólnopolska Konferencja Związkowa "Praca ludzka" Lublin 13-15.09.

Zespół problemowy d/s bezpieczeństwa i higieny pracy

Kierunki zmian w polskim ustawodawstwie pracy

I. W zakresie prawa do pracy.

1. W przepisach Konstytucji i kodeksu pracy ustanawiających obywatelskie prawo do pracy powinno być stwierdzone, że oznacza ono prawo do zatrudnienia zgodnie z kwalifikacjami i za godziwym wynagrodzeniem, tj. za wynagrodzeniem wystarczającym na utrzymanie pracownika i jego rodziny.

Należy zseparować państwowe pośrednictwo czynne. Niedopuszczalne jest utrudnianie przez pośrednictwo pracy znalezienia pracy - zakazane więc powinny być wszelkie tzw. blokady etatów oraz przymus korzystania z pośrednictwa pracy. Organy zatrudnienia powinny obok pośrednictwa pracy zająć się także organizacją szkolenia i przekwalifikowania pracowników.

Należy rozważyć możliwość powołania związkowego pośrednictwa pracy.

Osoby zdolne do pracy, które bez swojej winy nie mogą zrealizować w naturze prawa do pracy powinny mieć prawo do godziwego zasiłku.

2. Wzmocnienia wymaga ochrona trwałości stosunku pracy, m.in. przez:

- zaostreżenie sankcji bezprawnego rozwiązania stosunku pracy przez zakład pracy /dać w każdym przypadku pracownikowi zatrudnionemu na stałe prawo wyboru między przywróceniem dotychczasowego miejsca pracy a odszkodowaniem, podwyższyć odszkodowania, różnicując je w zależności od sposobu rozwiązania - wyższe przy rozwiązaniu niezwłocznym, rozważyć możliwość wprowadzenia nieważności w przypadkach szczególnie ciężkich naruszeń prawa przy rozwiązaniu niezwłocznym, zwłaszcza w stosunku do pracowników podlegających szczególnej ochronie/.

- uregulowanie w kodeksie pracy "zmian zatrudnienia" na podstawie porozumienia zakładów pracy i pracownika jako powszechnie dostępnego i preferowanego trybu rozwiązania jednego i nawiązania następnego stosunku pracy,

- uchylenie przepisów /art. 64 i 65/ o porzuceniu pracy /ich funkcję pełnią z powodzeniem art. 52 k.p./,

- wprowadzenie dość wysokich odpraw dla zwalnianych przez zakład pracy wieloletnich /np. o 10 letnim lub dłuższym stażu pracy w danym zakładzie/ pracowników z przyczyn nie zawinionych przez nich.

- wprowadzenie zasady, że wypowiedzenie stosunku pracy pracownikowi będącemu jedynym żywicielem rodziny wymaga uprzedniego zaoferowania mu pracy na innym stanowisku w danym zakładzie lub - w porozumieniu z innym zakładem pracy lub organem ds. zatrudnienia - pracy w innym zakładzie,

- rozszerzyć ochronę przed zwolnieniem członków organów związkowych w czasie przez jej rozciągnięcie na pewien czas po zakończeniu kadencji np. równy kadencji oraz podmiotowo - na członków organizacji szczebla niższego niż zakładowy /wydział/ oraz na członków nadrzędnych instancji /region, kraj/;

- wprowadzić ochronę kadry kierowniczej zakładów pracy przed arbitralnym odwoływaniem ze stanowisk przez poddanie odwołania obowiązkowi konsultacji na ogólnych zasadach przez związek zawodowy, którego członkiem jest dany pracownik kierowniczy, wprowadzenie obowiązku przed stawienia na piśmie powodów odwołania, prawa żądania ustalenia przez sąd, że podane jako powód odwołania zarzuty pod jego adresem są nie uzasadnione oraz prawo do odszkodowania w razie odwołania nie uzasadnionego.

II. W kwestii wolności pracy:

- uchylić przepisy o obowiązkowym zatrudnianiu absolwentów /z wyjątkiem może lekarzy/;

- znieść wszelkie pośrednie ograniczenia prawa pracownika do rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem w postaci ujemnych konsekwencji wypowiedzenia w sferze uprawnień pracownika i jego rodziny,

- rozszerzyć prawo pracownika do rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia na przypadki ciężkiego naruszenia obowiązków zakładu pracy wobec niego z równoczesnym przyznaniem prawa do odszkodowania w takiej sytuacji.

III W zakresie tworzenia prawa pracy:

1. Podnieść rangę i faktyczne znaczenie układu zbiorowego pracy przez:

- wprowadzenie układu zbiorowego pracy do Konstytucji, co przełożyłoby kwestionowanie charakteru układu źródła prawa,

- rozszerzenie przedmiotu u.z.p. na wszelkie sprawy ze stosunku pracy,

- elastyczne określenie podmiotów u.z.p. oraz zasięgu stosowania /układy branżowe, zakładowe, a także zawodowe/;

- uchylenie przepisów o zatwierdzeniu u.z.p. przez Ministerstwo Pracy Płac i Spraw Socjalnych.

2. Zapewnić związkom zawodowym rzeczywisty wpływ na twórczość innej niż układowe prawa pracy, w szczególności przyznanie centralom związkowym inicjatywy ustawodawczej w zakresie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych /zdajemy sobie sprawę, że jest to raczej materia ustawy o związkach zawodowych/.

3. Stworzyć w kodeksie pracy podwaliny pod prawotwórczość wewnątrzzakładową /wszelkiego rodzaju regulaminy/.

IV. Wzmocnienie wpływu umowy o pracę na treść stosunku pracy m.in. przez:

- wprowadzenie obowiązku doręczenia pracownikowi najpóźniej przy podpisaniu umowy szczegółowego zakresu czynności traktowanego jako załącznik do umowy pod rygorem kary grzywny,

- zagrożenie grzywną niezachowania pisemnej formy umowy o pracę,

- zakaz zmiany bez zgody pracownika treści stosunku pracy także wtedy gdy potrzeba zmian wynika ze zmiany regulacji prawnej /oznacza tem.in. uchylenie art.241 kp./

- wydatne ograniczenie prawa zakładu pracy do powierzenia pracownikowi bez jego zgody innej pracy uregulowanego obecnie zbyt szeroko w art. 42 § 4 k.p. /ograniczyć w czasie do 1 miesiąca w roku kalendarzowym z warunkowym zachowaniem prawa do nie umniejszonego wynagrodzenia a nawet prawa do określenia pieniężnego zadośćuczynienia za oderwanie pracownika od umówionej pracy/;

- wprowadzenia w kodeksie pracy zakazu delegowania pracownika bez jego zgody poza stałe miejsce pracy na czas dłuższy niż 1 miesiąc w roku kalendarzowym a jednorazowo dłuższy niż 10 dni, jeżeli możliwość delegowania w szerszym zakresie nie została przewidziana w umowie o pracę,

- uznanie za wykroczenie przeciwko prawom pracownika powierzenia innej pracy lub delegowania poza stałe miejsce pracy sprzeczne z wyżej sugerowanymi zasadami.

V. W zakresie czasu pracy.

1. Uregulować w kodeksie pracy aktualne normy czasu pracy.

2. Uznać wolne soboty za dni ustawowo wolne od pracy.

3. Uregulować czas pracy w ruchu ciągłym w ten sposób, aby skrócić przeciętny czas pracy tych pracowników i stworzyć tym samym pewną rekompensatę za utrudnienia istniejące przy tym systemie pracy, obok innych jeszcze preferencji, np. uznanie pracujących w tym systemie przez określony czas za pracowników I kategorii /jest to konieczne także ze względu na zahamowanie odpływu pracowników z ruchu ciągłego/. Pewnym rozwiązaniem mógłby tu być np. 5-brygadowy system pracy lub system 4 brygad z dodatkiem tzw. brygady weekendowej.

4. W sprawie godzin nadliczbowych - skonkretyzować okoliczności, w których pracownik ma obowiązek świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych /z wyłączeniem takich elastycznych określeń jak "szczególnie czy ważne potrzeby zakładu"/;

- wprowadzić limity dobowe /4 godziny/ i limity roczne /różnicowane w różnych branżach czy zawodach, ew. do

ustalenia w układach zbiorowych/ dotyczące zarówno pracy nadliczbowej obowiązkowej jak i dobrowolnej, z wyłączeniem jedynie udziału w akcji ratowniczej,

- wprowadzić obowiązek zawiadamiania zainteresowanego pracownika oraz organu związkowego o potrzebie pracy w godzinach nadliczbowych dającej się wcześniej przewidzieć /np. uprzedzenie na 48 godz. naprzód/;

- zakazać pracy w godzinach nadliczbowych /także dobrowolnej/ pracowników, których czas pracy jest skrócony ze względu na szkodliwe lub szczególnie uciążliwe warunki pracy, z wyjątkiem udziału w akcji ratowniczej.

VI W zakresie płac

1. Maksymalnie ograniczyć stosowanie pracy w akordzie. Tam gdzie jest dopuszczalne stosowanie tego systemu pracy i wynagradzania zwrócić szczególną uwagę na prawidłowości normowania pracy. Wymaga to m.in. uregulowania od nowa trybu normowania z zapewnieniem związkom zawodowym kontroli nad normowaniem. Poza tym norma pracy powinna być uznana za składnik treści stosunku pracy, którego zmiana wymaga porozumienia lub wypowiedzenia zmieniającego.

2. Zwiększyć rolę wynagrodzenia zasadniczego jako stałego składnika wynagrodzenia, zmniejszając ilość i wysokość dodatkowych składników /zmiennych/.

3. Znieść podatek od wynagrodzenia, także u drugiego czy jeszcze dalszego pracodawcy, zastępując go raczej podatkiem od dochodu na członka rodziny przekraczającego określoną kwotę.

VII. Uporządkować ustawy katalog praw i obowiązków za kładowo i pracownika.

1. Usunąć z tekstu prawnego sformułowania sloganowe oraz powinności, którym nie odpowiada troszczenie drugiej strony ani żadna sankcja.

2. Wskazać wyraźnie na ograniczony zakres podporządkowania pracownika zakładowo pracy /w granicach zakreślonych ustawą i zasadami współżycia społecznego/.

3. Uregulować bardziej szczegółowo obowiązki wykonywania poleceń przełożonego, z zaznaczeniem prawa, a w pewnych sytuacjach - obowiązku niepodporządkowania się pol ceni.

4. Sformułować wyraźnie w kodeksie zakładu pracy /czy też osób reprezentujących zakład/ pośzanowania godności pracownika.

5. Uregulować w kodeksie pracy lub innym akcie w randze co najmniej rozporządzenia RM podstawowe obowiązki zakładu pracy w zakresie ułatwiania pracownikom zdobywania i podnoszenia kwalifikacji pracowników w taki sposób, aby odpowiadały im rozszczenia pracowników. Wprowadzić w nich pewne obiektywne kryteria kwalifikowania pracowników do szkół i na inne formy szkolenia oraz zapewnienie związkom zawodowym wpływu na decyzje w tym przedmiocie.

6. Wyposażyć kierownika zakładu pracy w prawo kontrolowania stanu trzeźwości pracowników przy użyciu probierza trzeźwości oraz kierowania pracownikami w spornych sytuacjach na badanie krwi. Przepis w tym przedmiocie powinien się znaleźć w rozporządzeniu o regulaminach pracy i przez rozporządzenie - w każdym regulaminie pracy ew. wcześniej w ustawie antyalkoholowej, jeśli ktoś miałby obiekcje co do tego, że jest to naruszenie nietykalności osobistej czy inny zamach na osobę wymagający podstawy ustawowej.

VIII. Pilną koniecznością jest uporządkowanie systemu sankcji za naruszenie obowiązku przez pracownika. Uważamy, że kary powinny się ograniczać do katalogu wskazanego aktualnie w art. 108 kp. z tym, że należy wprowadzić sądową kontrolę ich stosowania. W przypadkach takich naruszeń, które świadczą o nieprzydatności lub nawet szkodliwości pracownika w danym zakładzie, zakład może rozwiązać z nim stosunek pracy w jednym z przyjętych trybów. Powinno się natomiast stanowczo uchylić wszelkie przepisy wykorzystujące w celach dyscyplinujących świadczących należne pracownikowi ze stosunku pracy /urlopy, płace/, lub stosunku ubezpieczenia społecznego. Negatywne konsekwencje różnych naruszeń tzw. dyscypliny pracy przewidziane w przepisach płacowych, urlopowych, ubezpieczeniowych i in. przeważnie kumulują się, stwarzając łącznie pracownikowi, a także jego rodzinie dolegliwości nieproporcjonalnie wielką do przewinienia i poczucia rozpowszechnione wśród pracowników niesprawiedliwego wielokrotnego karania za to samo przewinienie.

Wśród podstawowych zasad prawa pracy należy zamieścić zasadę jawności wszelkich decyzji w sprawach pracowniczych /w szczególności awanse, nagrody, kary, skierowania na szkolenie, świadczenie socjalne itp./ oraz pełnej jawności dla zainteresowanego bezpośrednio pracownika wszelkich decyzji i dokumentów jego dotyczących, w szczególności akt osobowych i opinii o jego pracy.

X. Uważamy, że konieczne objęcie zakresem obowiązywania prawa pracy osób zatrudnionych w zakładach karnych oraz w ośrodkach przystosowania społecznego /jeśli te ośrodki mają być utrzymane, co nie byłoby słuszne/ z określeniem w specjalnym akcie o randze ustawy niezbędnych wyłączeń i zmian.

XI. Prawo do strajku powinno być zagwarantowane - niezależnie od ustawy związkowej - w Konstytucji jako jeden z podstawowych praw obywatelskich oraz w kodeksie pracy jako środek ochrony praw pracowniczych.

Tezy ogłoszone na temat
sprawiedliwego systemu płac

1. Powszechna akceptacja zasady "podziału według pracy" nie oznacza jednoznacznej jej interpretacji.
2. Wskutek oddzielenia jednostek wytwórczych od podstawowych decyzji ekonomicznych, braku samodzielności przedsiębiorstwa i narzucania mu z góry zadań /podporządkowanie planowi a nie efektywności ekonomicznej/ w świadomości społeczeństwa ukształtował się pogląd, iż płaca winna być związana z nakładem pracy /tj. czasem i intensywnością pracy/ a nie jej efektem, jest to w świadomości relikwitem podziału na "oni" i "my". "Oni" to jest wszechogarniający pracodawca zleca pracę i ma płacić niezależnie od tego czy praca ta przyniesie coś społeczeństwu.
3. Taki sposób rozumienia podziału wg pracy jest tak samo nie do utrzymania jak dotychczasowy sposób funkcjonowania gospodarki. Społeczeństwo winno wynagradzać nie za nakład pracy lecz jej efekt to jest to co jednostka dała społeczeństwu. Opłata za nakład preferuje pracę nieefektywną.
4. Powiązanie płacy z efektem pracy wymaga reformy gospodarczej, samodzielności i samorządności przedsiębiorstwa i powiązania go z rynkiem jako weryfikatorem sensowności poniesionej pracy.
5. Aby płaca wg efektu pracy była sprawiedliwa dla pracownika musi on decydować o kierunku swej pracy. Decyzje dotyczące kierunków działalności przedsiębiorstwa muszą więc pozostawać w gestii załogi. Musi ona mieć decydującą rolę przy powoływaniu dyrektora, bowiem od jego działalności zależy w znacznej mierze efekty ekonomiczne przedsiębiorstwa.
6. Aby płaca wg efektu pracy była sprawiedliwą muszą być eliminowane niezależne od pracownika uwarunkowania wyników pracy. Niezbędne jest więc eliminowanie sytuacji monopolistycznych /pozwalających przechwytywać efekty cudzej pracy/ przez ustawodawstwo antymonopolowe a tam gdzie to jest niemożliwe kontrolę cen monopolistycznych wytwórców.

Konieczna jest także ewidencja majątku i eliminowanie przez politykę makroekonomiczną wpływu różnicowania warunków pracy /jej technicznego uzbrojenia/ na efekty pracy. Winna być tu stosowana zróżnicowana polityka podatkowa, kredytowa itp.

7. Wielkość płacy minimalnej i maksymalnej powinna być regulowana w oparciu o kryteria społeczne. Płaca minimalna winna uwzględniać minimum socjalne, maksymalna - być akceptowana przez społeczeństwo. Różnicowanie płac w tym przedziale winno być warunkowane efektywnością ekonomiczną tj. uwzględniać zasadę podziału wg efektu, który dała ona społeczeństwu.

Ogólnopolska Konferencja Związkowa "Praca ludzka" Sławomir Kozłowski Lublin 13-15.09.

Tezy zespołu d/s społecznych uwarunkowań pracy i kontaktów między ludzkich.

1. Solidarność świata pracy, której najwyższą jak dotąd formą przejawiania się jest powstanie naszego Związku, ma swoje podstawy nie w sferze świadomości, nie w sferze idei, lecz w realnych warunkach bytu, w istniejących stosunkach ekonomicznych, które w minionym 37-leciu najpierw zrodziły a następnie przeciwstawiły sobie świat pracy i wyszukujący go aparat władzy.
2. W Polsce wystąpiła na niespotykaną jak dotąd skalę lokalizacja władzy tj. skupienie pełnej władzy politycznej, gospodarczej i swobodnego monopolu ideologicznego w rękach wąskiego aparatu partyjno-państwowego i związanych z nim grup interesu.
3. Aparat władzy realizuje cele rozbieżne z interesami ludzi pracy.
4. Istniejące w Polsce upaństwowienie środków produkcji nie oznacza ich uspołecznienia lecz ich prywatyzację /prywatne dysponowanie środkami produkcji przez aparat władzy bez liczenia się z interesem społecznym/.
5. Aparat władzy realizując swe klasowe interesy nie jest nastawiony na podnoszenie efektywności pracy i jej humanizację, lecz przeciwnie na jej destrukcję, dezorganizację i dehumanizację.
6. Dla umocnienia swej własnej pozycji ekonomicznej aparat władzy wykorzystuje istniejącą potencjał państwa przede wszystkim środkami przymusu i środkami indoktrynacji obracając go nie w interesie lecz przeciwko światu pracy. Daje tym namacalny dowód iż państwo jest instrumentem sprawowania władzy przez aparat a nie formą zorganizowania się uspołecznionego świata pracy. Tezy te mają swoje konsekwencje, których uświadomienie sobie jest niezbędne dla zbudowania programu "Solidarności". Są one następujące:
1. Naczelnym zadaniem stojącym przed światem pracy jest uspołecznienie środków produkcji tj. przejście ich w społeczne władanie wraz z uspołecznieniem planowania i zarządzania nimi to na wszystkich szczeblach od przed-

- siębiorstwa poprzez region do skali całego kraju.
2. Wobec tego, iż aparat władzy nie chce rzeczywiście uspołecznienia bo znacząco to odebrać mu podstawę jego egzystencji, zadanie to musi przejąć w swoje ręce świat pracy organizując się w ruch samorządowy.
3. Nie ma obiektywnej sprzeczności pomiędzy interesami świata pracy zorganizowanego w Związek Zawodowy i tego samego świata pracy zorganizowanego w samorząd. Zaistnienie takich sprzeczności będzie świadczą, iż któraś ze stron przestała reprezentować interesy świata pracy, że bądź Związek wyobcował się z braci robotniczej bądź samorząd jedynie nosi z pozoru charakter uspołeczniony.
4. Koncepcja samorządu jako pracodawcy przeciwstawiającego się pracobiorcy jest błędna. Robotnicy powszechnie wiążą się do ruchu samorządowego jedynie wtedy gdy zostaną zachowane obiektywne warunki konsolidujące świat pracy, to znaczy gdy nie dojdzie do antagonizmów interesów nastawionych jedynie na zysk i konkurującymi ze sobą. Stąd nieufność świata pracy do koncepcji samodzielnych, samorządnych i samofinansujących się przedsiębiorstw, gdyż oparcie stosunków ekonomicznych na tej zasadzie doprowadzi bezpośrednio do bezrobocia, rozbitcia świata pracy i jeszcze większego wyzysku. Byłaby to prosta droga do automatyzacji świata pracy tym samym klęski całego ruchu "Solidarność".
5. Wyjściem jest wprowadzenie w życie propozycji tzw. grupy lubelskiej tzn. łączenie się samorządów pracowniczych w struktury wyższego rzędu, szczeblu regionu i kraju. Z uwagi na skrajnie scentralizowany charakter aparatu władzy wszelkie działania świata pracy muszą opierać się na demokratycznie wyłonionych strukturach.
6. Oparcie się na tego typu strukturze ruchu samorządu wego umożliwi prowadzenie planowej, zgodnej z interesami całego świata pracy, polityki tak w zakresie kierunków rozwoju ekonomicznego kraju jak i poprawy warunków pracy, ochrony środowiska itp.
7. Prowadzenie uspołecznionej gospodarki planowej i uspołecznionego zarządzania pozwala na wykorzystanie własnej siły całego potencjału technicznego, zastosowanie technologii i informatyki na szczeblu pojedynczego przedsiębiorstwa.
8. Ruch uspołecznienia pracy jest ruchem rewolucyjnym i jednocześnie pokojowym. Nie prowadzi on bezpośrednio do starcia z aparatem władzy gospodarczej i politycznej, lecz do odebrania mu przedmiotu jego władzy - prowadzenia działalności gospodarczej. Jest to wyeliminowanie całej biurokratycznej maszyny zarządzającej gospodarką, która nie chce i co więcej nie jest w stanie wprowadzić rzeczywistej reformy gospodarczej.
9. Wynika stąd konieczność tworzenia regionalnych i krajowych centrów uspołecznionego zarządzania i planowania gospodarczego i organizowania przy nich centrów informacyjnych do których ze wszystkich przedsiębiorstw spływałyby dane niezbędne do prowadzenia planowej działalności gospodarczej zgodnej z interesami świata pracy.
10. Kolejnym etapem /ale po a nie przed uspołecznieniem pracy produkcyjnej i jej zarządzania/, jest uspołecznienie form organizowania się politycznego społeczeństwa i społecznego komunikowania się.
11. Pracujący w ramach naszego Zespołu podzespół ds. kontaktów międzyludzkich w zakładzie pracy sformułował następujące postulaty:
1. Rozwinąć poradnictwo zawodowe z zapewnieniem możliwości realizacji wskazań.
2. Eliminować zjawiska demoralizujące obserwowane w czasie praktyk uczniowskich w zakładach pracy.
3. Zatrudniać odpowiednio z wyuczonym zawodem i propozycjami psychofizycznymi oraz warunkami zdrowotnymi.
4. Prowadzić szczegółowe staranne badania przydatności na stanowiska kierownicze.
5. Wprowadzić demokratyczny sposób powoływania na stanowiska kierownicze.
6. Zapewnić prawidłowy system wprowadzenia do pracy.
7. Określać stawki wynagrodzenia po okresie próbnym w sposób komisyjny.
8. Stworzyć atmosferę zaufania poprzez:
  - społeczną kontrolę podejmowania decyzji,
  - jawność podziału nagród.
9. Uniezależnić organy kontrolne od administracji przedsiębiorstwa.
10. Stworzyć warunki przepływu rzetelnych informacji nt. sytuacji przedsiębiorstwa.
11. Zwrócić uwagę przełożonych na konieczność dostrzegania problemów indywidualnych pracowników.
12. Ustalić kryteria podziału dóbr rzadkich.
13. Zmienić regulamin nagród i kar poprzez rozszerzenie systemu nagród.
14. Wprowadzić bardziej obiektywizowane metody oceny pracowników, dokonywać okresowej weryfikacji przydatności na stanowiska.
15. Dokonać oceny przydatności stanowisk struktury organizacyjnej.
16. Stworzyć warunki motywacji do sumiennej i solidnej pracy.
17. Uzależnić zarobki od efektywności pracy.
18. Zapewnić właściwe formy wypoczynkowe.

19. Zwrócić szczególną uwagę na problemy osób będących w wieku przedemerytalnym. Przygotować pracowników do bezkonfliktowego odejścia na emeryturę uwzględniając indywidualne potrzeby.

Ogólnopolska Konferencja Związkowa "Praca ludzka" Lublin, 13-15.09.

Zespół d/s społecznych uwarunkowań pracy i kontaktów międzyludzkich

Co zrobiono z projektem ustawy o szkolnictwie wyższym.

Informacja o zmianach merytorycznych wprowadzonych przez Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki do przyjętego przez Komisję Kodyfikacyjną projektu Ustawy o Szkolnictwie Wyższym obiegła środowisko akademickie. Przeciwno arbitralnym ingerencjom ministerstwa zaprotestowało Niezależne Zrzeszenie Studentów, Związek Nauczycielstwa Polskiego, liczne ognia "Solidarności". Ukazało się też kilka zmianek prasowych. Wzburzenie środowiska jest zrozumiałe, jeśli wziąć pod uwagę fakt, że zmiany zostały wprowadzone wbrew wszelkim uzgodnieniom i niweczą efekt żmudnych, wielomiesięcznych negocjacji. Szczegółowe przedstawienie wszystkich ingerencji nie jest łatwe - tekst projektu ustawy liczy blisko 100 stron maszynopisu. Chcemy zatem zwrócić uwagę na kwestie najważniejsze.

Oto kierunki "poprawek" wprowadzonych przez ministerstwo:

- 1. Ograniczenie prawa pracowników i studentów do współdecydowania i kontroli społecznej - brak sformułowania zasady jawności decyzji wszystkich organów szkoły wyższej, - ministrowi ma przysługiwać absolutna władza w zakresie przyznawania limitów miejsc na studia. - praktycznie wyeliminowana jest zasada wybieralności władz uczelni wszystkich szczebli /ministerstwo ma prawo weta w stosunku do wybranych rektorów, analogicznie rektorzy mają prawo weta w stosunku do dziekanów i dyrektorów/, - jest wydatnie pomniejszona rola związków zawodowych w kwestiach np. polityki zatrudnienia i awansów, czasu pracy, wynagrodzeń. 2. Zwiększenie centralizacji i kompetencji organów kierowniczych i administracyjnych - minister nadaje sobie prawo ingerencji w treść statutu szkoły wyższej, - projekt nie daje senatowi uprawnień w zakresie zatwierdzania planu studiów, zachowując te uprawnienia dla ministra,

- nie przewiduje się istnienia kolegiów elektroskich, - jest zmniejszona kompetencja pochodząca z wyboru Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. 3. Ograniczenie samodzielności gospodarczo-finansowej uczelni - projekt nie daje Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego prawa przyznawania środków finansowania poszczególnym uczelniom - brak stwierdzenia przysługującego uczelniom prawo do dysponowania środkami uzyskanymi w wyniku ich działalności. 4. Ograniczenie swobody przekonań, badań naukowych i nauczania - zamiast stwierdzenia o konieczności respektowania wolności światopoglądów /które usunięto/ wprowadzono sformułowanie, że szkoły wyższe kształcą obywateli państwa socjalistycznego itp. - usunięto przepis o wyłączeniu publikacji szkół wyższych spod działania cenzury. 5. Ograniczenie praw pracowniczych - "poprawki" ministerstwa jawnie dyskryminują pracowników niedydaktycznych w porównaniu z nauczycielami akademickimi w zakresie urlopów zdrowotnych, zaopatrzenia emerytalnego, dodatkowej powierzchni mieszkaniowej i innych, - niesamodzielni pracownicy naukowci mają być mianowani na czas określony zamiast, jak postulowano, na nieokreślony. 6. Rozszerzenie uprawnień o charakterze represyjnym - projekt daje możliwość rozwiązywania organizacji i zgromadzeń studenckich w okolicznościach, które można naderelastycznie interpretować, - minister rezerwuje sobie prawo organizowania nadzoru nad organizacjami studenckimi, nie precyzując w ustawie form i zakresu tego nadzoru. 7. Wprowadzenie przepisów odsyłających do nieistniejących jeszcze zarządzeń. 8. Wprowadzenie przepisów ogólnikowych i dopuszczających wieloznaczne interpretacje.

Ministerstwo dokonało w sumie 75 poważniejszych ingerencji merytorycznych. Dokładnie ich omówienie z powołaniem się na odpowiednie artykuły podajemy w osobnym dokumencie, którym dysponują komisje zakładowe NSZZ "Solidarność" wszystkich wyższych uczelni w kraju. Od uchwalenia ustawy przez Sejm dzieli nas jeszcze szereg etapów. Jak we wszystkich podobnych przypadkach również teraz ostateczny kształt ustawy zależy od zdecydowania i siły nacisku naszego środowiska.

16.09.81 Biuro Programowe OKPN NSZZ "Solidarność"

Ingres księdza Prymasa Polski w Gnieźnie 12.09 - 13.09. odbyły się w Gnieźnie uroczystości związane z objęciem przez ks. Prymasa J. Glempa urzędu arcybiskupa gnieźnieńskiego. W sobotę 12.09. obecny na uroczystości Lech Wałęsa spotkał się na wiecu z mieszkańcami Gniezna. 13.09. odbyła się główna ceremonia. Po przeniesieniu ulicami miasta relikwi św. Wojciecha do Katedry, Ksiądz Prymas przyobłękł zabytkowe szaty liturgiczne. W homilii wygłoszonej w czasie uroczystej mszy św. odprawionej na placu przykatedralnym nowy arcybiskup gnieźnieński mówił o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha oraz o posłannictwie kościoła niosącego ludziom ewangelię. /tlx/

SPROSTOWANIE Do relacji z I RZD w AS nr 36 wkradły się dwa błędy: 1. w wypowiedzi W. Kulerskiego /s.408/ drugie i trzecie zdanie powinno brzmieć: "Związek powinien działać na trzech frontach: ochrona pracownika, walka o godziwe warunki pracy i płacy oraz godne człowieka warunki bytu; ochrona podstaw istnienia Związku, jakimi są praworządność i prawda; ochrona pracodawców przed samounicestwieniem, polegająca na odbudowie samorządności i demokracji." W szczegółowej części wystąpienia Kulerski mówi przede wszystkim o walce o prawdę. 2. w wypowiedzi M.Gila /s.401/ omawiane jest wystąpienie nie prof. Łopacki lecz min. Baki. Przepraszamy!

DOKUMENTY

DOKUMENTY "SOLIDARNOŚCI" PRZY RiTV
Protokół z narady roboczej przedstawicieli KKK sekcji branżowych.....301
List otwarty KZ przy RiTV.....301
List otwarty do społeczeństwa.....302
Stanowisko ws. rządowej oceny realizacji porozumień.302
Oświadczenie nt. zmian na stanowiskach kierowniczych w Komitecie d/s Radia i Telewizji.....303
Uchwała KKK NSZZ "Solidarność" RiTV.....303
W SPRAWIE SAMORZĄDÓW
Stanowisko uczestników Społecznego Porozumienia na Rzecz Reformy.....303
Zespół KKP do Sejmu PRL.....303
W SPRAWIE SYTUACJI RYNKOWEJ I ZAOPATRZENIA
Ustalenia ze spotkania przedstawicieli NSZZ "Solidarność" i resortów gospodarczych.....304
Komunikat z rozmów ws. żywności.....304
DOKUMENTY ROLNIKÓW
Uchwała ws. niedotrzymywania przez władze Porozumień Rzeszowsko-Ustrzyckich.....305
Apel do rolników i całego społeczeństwa.....305

WS. OŚWIATY

Do Ministra Oświaty i Wychowania.....305
Protest Krajowego Zjazdu Regionalnych Rad Sekcji Oświaty i Wychowania.....306

Oświadczenie Delegatury Nowosądeckiej ws. "Pośłania" I WZD.....306
List Bratowskiego do współobywateli.....306
List Rady Starszych Cyganów do M.Rakowskiego.....307
Postulaty wleźniów.....307

OPRACOWANIA I EKSPERTYZY

Tezy zespołu d/s godności pracy.....401
Opracowanie zespołu d/s bhp.....401
Kierunki zmian w polskim ustawodawstwie pracy.....401
Tezy zespołu d/s społecznych uwarunkowań pracy i kontaktów międzyludzkich.....403
Co zrobiono z projektem ustawy o szkolnictwie wyższym.....404